

BRŠKI
Časnik

Občina Brda

ŠTEVILKA 105 • LETNIK 26 • ZIMA 2021

Svet se je spremenil in mi z njim

V naše kraje se je prikradla zima. Večeri so postali temnejši, vasi in hiše so se odele v decembrsko obleko prazničnih luči. Misli pa so že pri bližajočih se praznikih. To je čas, ko zunaj pritiska mraz, naša srca greje toplina družinskih in prijateljskih vezi, da ob nepozabnih spominih skupaj pričramo nasmeha in ustavimo čas, ki je tudi letos prežet z epidemijo. Še vedno ne dojamem, kako nam je virus spremenil življenje. Marsikoga z masko ne prepoznam. Srednješolska profesorica mi je omenila, da še vedno ni videla obrazov dijakov prvih letnikov. Na prireditvah in v zaprtih prostorih govorijo samo še oči. Manjkajo nasmehi. Z njimi lažje razkrijemo iskrenost. Svet se je spremenil in mi z njim. Zavedam se tudi spremembe Briškega časnika. Ko listam po starih številkah, ugotavljam, da v časniku manjkajo fotografije ljudi. Obiskovalci Praznika češenj, martinovanj in številnih prireditev, upokojenci, ki so nas pozdravljali z izletov, in še bi lahko naštevale. Vedno sem se ponašala z dejstvom, da je skoraj vsak prebivalec Brd že bil tako ali drugače v časniku. Srčno upam, da bom to lahko trdila tudi čez nekaj let, da se bodo stvari normalizirale, da bodo zaživel dogodka in se bo življenje spet preselilo z družabnih omrežij v resnično druženje. Družba se je razdvojila, kot da smo pozabili na življenje pred covidom. Številna prijateljstva so se zaradi cepljenja razrahljala, čeprav smo bili prijatelji tudi pred virusom. Družila so nas druga zanimanja. Ne pozabimo nanje v času, ko nas vse bolj razdvaja cepilni list. Prežeti smo z nestrpnostjo. In vendar so se v iztekačem letu dogajale tudi lepe stvari. Bili smo povezani doma. Marsikateri dom je zadišal po sveže pečenem kruhu, vzeli smo si čas za šport in razi-

skovanje okolice. Zgodile so se številne navdihujoče zgodbe, o katerih smo z največjim veseljem poročali.

V tej številki se lahko pohvalimo z zlato plaketo, ki smo jo dobili na evropskem natečaju Agre za razvoj podeželja in obnovo vasi ter s priznanjem Sveta Evrope za krajino. Gostili smo številne pomembne goste, ki so jih Brda očarala. V polnem teku je gradnja obvoznice v Kojsem in priključitev na omrežje RUNE. Brda je mednarodni turistični strokovnjak Terry Stevens v knjigi Wish You Were Here umestil med 50 najlepših turističnih destinacij. Kljub temu se zavedamo, da bo okrevanje v turizmu dolgotrajno.

Beležimo desetletje mednarodnega festivala Krog umetnosti – Art Circle, ki povezuje profesionalne umetnike s kulturnimi instituti in veleposlaništvii njihovih držav, ter s tem v regijo vnašamo mednarodni kulturni in umetniški utrip.

Čisto blizu nas živi vrhunski umetnik Ivan Skubin. Dobra prijateljica, ki mi je vrsto let pomagala urejati

Briški časnik, je ob ogledu razstave zapisala, da je njegova razstava v Mestni galeriji Nova Gorica prekrasna, kot da bi človek ujel ravnovesje med zemeljskim in božanskim in dodala, da prepogosto prezremo ljudi velikega duha, ki živijo med nami. Razstavo je za Briški časnik čudovito opisala Vida Zei.

Osnovnošolski otroci so obeležili 100-letnico Zorka Simčiča, slovenskega pesnika, pisatelja, dramatika, esejista in častnega občana Občine Brda. Prisrčnim čestitkam iz občinske stavbe se pridružujemo tudi v uredništvu Briškega časnika.

Šolsko leto se je pričelo z novim ravnateljem Urošem Kobalom. Intervju z njim si lahko preberete v tej številki.

Žal smo v jesenskem času beležili tudi širjenje epidemije. Zato smo zaprosili domače zdravstvene strokovnjake, da z nami delijo njihove izkušnje z epidemijo.

Prinašamo vam tudi delček zgodovine. V članku Tanje Gomiršek si lahko preberete o novoletnih shodih v Gradnem pred drugo svetovno vojno ter o skladatelju in pevovodji Cirilu Metodu Kumarju.

Na športnem področju nas Brici in Brike razveseljuje z dobrimi rezultati, Moto klub Brda pa praznuje 30-letnico obstoja.

To so samo nekateri drobci iz 105. številke Briškega časnika.

Želim vam čarobne praznike in da bi v novem letu občutili srečo s svojimi najdražjimi. Želim vam veliko uspehov na delovnem mestu in na vseh poteh, ki vas vodijo do zastavljenih ciljev. Ostanite zdravi in nasmehljani.

Lucija Prinčič Terpin,
odgovorna urednica

Ustanovitelj in založnik:
OBČINA BRDA

UREDNIŠTVO:
Anita Manfreda, glavna urednica
Lucija Prinčič Terpin, odgovorna urednica
Vanda Colja, redakcija, tehnično urejanje
Andrej Colja, fotografije
Ana Cukjati, lektura
Mateja Mavrič, tajnica uredništva

Člani
Milena Beguš, Monika Prinčič,
Goran Simčič, Iva Sivec,
Mateja Drnovšek, Erika Koncut

Oglasno trženje:
Tina Testen Kumar s.p.,
mobi: 040 475 676
e-pošta: tina.testen@gmail.com

Oblikovanje oglasov:
DESENIA Danijela Milašinović s.p.

Za lekturo oglašnih sporočil
so odgovorni naročniki oglasov

Naslov uredništva:
BRIŠKI ČASNIK,
Trg 25. maja 2,
5212 Dobrovo,
tel.: (05) 335 10 38,
031 220528

Računalniški prelom, litografija in tisk:
GRAFIKA SOČA

Briški časnik prejme brezplačno vsako
gospodinjstvo občine Brda.

issn 1318-8860

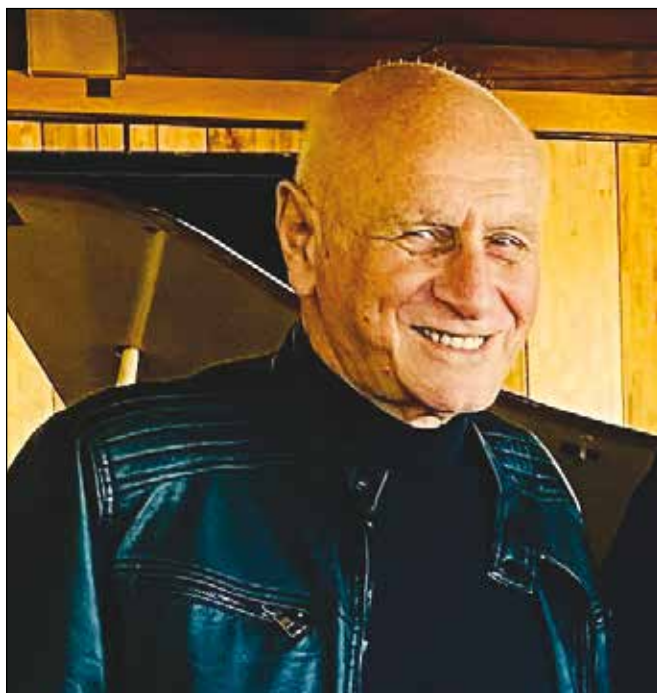
Naklada: 2650 izvodov
Po mnenju Urada vlade za informiranje je
javno glasilo Briški
časnik proizvod informativnega značaja iz
13. točke tarifne številke 3
tarife prometnega davka, po kateri se
plačuje DDV.

Briški časnik na internetu:
www.obcina-brda.si

Fotografija na naslovnici:
Damijan Simčič, ZOŠO

Voščilo župana

Spoštovane občanke in občani, draga mladina!

Izteka se leto 2021, ki je še vedno bilo krepko v znamenju epidemije zaradi novega koronavirusa. Na preizkušnji smo bili kot ljudje, družba, pa seveda tudi kot občina. Na številnih področjih smo se izjemno izkazali, na ravno tolikih pa razgrnili šibke točke, na katere bo potrebno v prihodnje še kako usmeriti našo pozornost. Govorim predvsem o medsebojni solidarnosti, spoštovanju ukrepov za dobrobit svojega zdravja in zdravja bližnjega, usklajenosti ukrepov med sosednjimi državami, posluhu za potrebe obmejnih občin.

Epidemija briškim občanom ni prizanesla. Presegli smo 1000 potrjenih okužb, zgolj dobra polovica polnoletnih briških občanov pa je precepljenih. Za menoj je kar nekaj desetletij dela z in za družbo, lokalno skupnost, ampak moram priznati, da sem v tokratni družbeni preizkušnji pričakoval boljše odzivnost in pa odgovornost s strani Brik in Bricev, Slovenk in Slovencev. V štabu civilne zaščite smo že spomladi poskrbeli, da je testiranje na voljo tudi na Dobrovem, kasneje pa temu dodali še možnost cepljenja. Nazadnje smo zaprosili, da o koronavirusu spregovorijo briški zdravniki, saj smo zaznali, da so občani vse preveč negotovi, katerim informacijam slediti. Poet France Prešeren ni kar tako zapisal, da »čevlje sodi naj Kopitar«. Zaupati moramo

stroki, ne »dežurnim« strokovnjakom, ki so nekaj ur preživeli na medmrežju in »poguglali« nekaj zdravstvenih pojmov. Zdravniki so za knjigami in v bolnišnicah preživeli leta! Upam si trditi, da bi bilo okužb veliko manj, če bi upoštevali priporočila zdravstvene stroke, torej epidemiologov, infektologov. Strokovnjakom, ki so dejansko preživeli dneve in noči na covid oddelkih. Zato pokažimo v prihodnje več ne zgolj medgeneracijske solidarnosti, temveč tudi solidarnosti do zdravstvenih delavcev. Kot skupnost moramo prebroditi te nemirne vode. Če bomo držali skupaj, se brod, na katerem stojimo, ne bo raztresel in utonil. Če bomo držali skupaj, bomo ponovno lahko brezskrbno nazdravljali ob tradicionalnih praznikih.

Ne glede na težke mesece na področju zdravja pa je za Občino Brda uspešno leto. Poslovna cona na Dobrovem se uspešno razvija naprej. Poleg že odprte kmetijske trgovine že lahko vidimo ogrodje objekta ponudnika, ki ga že nestrpno čakamo v Brdih in ki predstavlja pomenljivo regijsko sodelovanje: Kmetijsko zadrugo Tolmin. Pričela so se dela na obvoznici v Kojskem. V nekaterih vaseh se na boljšo internetno povezavo v sklopu projekta RUNE že priklaplajo prvi uporabniki, dobro kaže tudi t. i. belim lisam, saj je država uspešno zapeljala projekt GOŠO. Velja tudi omeniti, da je bilo kar dodatnih 12 novih brezplačnih WiFi točk urejenih s pomočjo uspešnega kandidiranja na razpisu WiFi4EU. Uspešni smo bili pri pridobitvi sredstev kulturnega ministrstva, s katerimi bo dotrajan Grad Dobrovo obnovljen, pričenjamo pa tudi z deli na kolesarski povezavi Dobrovo–Vipolže, ki bo Brda povezala z Gorico in Novo Gorico. Čast smo imeli gostiti najbolj priznana kolesarsko prireditelja Giro d'Italia. Z okrašenostjo, vzkliki ob progi in plapolanjanjem slovenske zastave smo se gotovo zapisali v anale najboljših dobrodošlic v zgodovini Gira, da pa je ta zapeljal skozi naše kraje, pa se moramo zahvaliti rojaku Edyju Rei. Ob tej priložnosti se je porodila tudi čezmejna zamisel tematskih postojank – Utrinkovalnic, ki so še dodatno vzbudile zanimanje s strani javnosti. Skozi Brda pa se je zapeljala tudi Kolesarska dirka po Sloveniji, ki je otvorila novo krožišče v Drnovku. Pohvaliti se moramo tudi, da smo bili uspešni na evropskem natečaju ARGE in kot slovenski predstavnik prejeli zlato plaketo za

Voščilo župana

trajnostni razvoj podeželske skupnosti. Januarja smo postali nacionalni predstavnik za še eno nagrado na področju krajine, in sicer Sveta Evrope. Ponosni pa smo tudi na prve tri prejemnike znaka Slovenia Green Cuisine.

V letošnjem letu smo se približali tudi ranljivim skupinam v občini. V pritličje občinske stavbe smo namreč preselili glavno pisarno, s čimer so postale dostopnejše občinske storitve kot tudi vložišče. S ponosom spremljam aktivnosti komisije za socialna vprašanja, ki je še posebej v tem obdobju epidemije lahko razpolagala z več donacijami občanov in briških podjetij in tako v imenu občine življenjske izzive pomagala prebroditi večjemu številu družin. Na tem mestu se zahvaljujem vsem donatorjem.

Ponosni smo na dosežke v letu 2021, a verjemi-te: v letu 2022 nimamo nič manj želez v ognju! Pridobili smo znatna sredstva za uresničitev izgradnje novega vrtca na Dobrovem. Na Dobrovem se bodo pričela dela na cestni infrastrukturi do vasi Biljana. Kot sem že omenil, urejali bomo kolesarsko stezo med Dobrovim in Vipolžami. Nadaljevala se bodo dela v Poslovni coni Dobrovo. Tečejo dela na področju urejanja komunalne in cestne infrastrukture. Brda postajajo lična občina s smelimi načrti na vseh področjih: gospodarstvu, turizmu, infrastrukturi, mladini. Ravno slednjo moram še posebej pohvaliti, saj je letos ustanovila Mladinski svet in pokazala, da si želi soustvarjati prihodnost občine v sozvočju z občinsko upravo.

Cenjene občanke in občani, naj se božično-novoletni prazniki odvijajo v mirnem, strpnem duhu ter solidarnosti. Spomnimo se na najdražje in poskrbimo, da nas bo grela topla beseda. Bodimo složni, tako kot smo bili 26. decembra leta 1990. Ob prazniku samostojnosti in enotnosti čestitam vsem Slovenkam in Slovencem in želim, da bo ta dan priložnost, ki nas bo spomnila, da je enotno korakanje v dobrobit celotne družbe več kot mogoče.

V letu 2022 pa vam, drage občanke in občani, želim, da bi cenili in prekipovali od zdravja, da bi uspešno premagovali življenjske izzive in bili ponosni na svoje briške korenine. Vzemite si čas za dialog, iščite rešitve in dosegajte vedno višje cilje. Predvsem pa vam želim, da bi vas spremljal spodbuden veter.

Nazadnje pa mi ostanejo še želje za uredništvo Briškega časnika. Cenjeni ustvarjalci briškega občinskega glasila, želim vam vestno, uspešno in korektno poročanje iz domačih krajev in uspehov domačih ljudi.

Srečno in zdravo!

župan Franc Mužič

Prijateljski obisk poljskega veleposlanika v Brdih

Sodelovanje na področju kulture in umetnosti

Poljski veleposlanik, njegova ekscelenca, Krzysztof Olendzki s soprogo Joanno Olendzka v družbi župana Franca Mužiča in direktorice ZTKMŠ Brda Tine Novak Samec

V Brdih se je 7. decembra mudil poljski veleposlanik, njegova ekscelenca, Krzysztof Olendzki s soprogo Joanno Olendzka. Direktorica ZTKMŠ Brda Tina Novak Samec ju je sprejela v Vili Vipolže, kjer sta si ogledala razstavo letošnjih del, nastalih v okviru mednarodnega festivala vizualnih umetnosti Art Circle.

V okviru obiska je med drugim tekla beseda o tesnejšem sodelovanju na področju kulture in umetnosti tudi v luči prihajajoče Evropske prestolnice kulture leta 2025. Ob tej priložnosti je poljskega veleposlanika pozdravil in nagovoril župan Občine Brda Franc Mužič ter poudaril pomembnost sodelovanja, ki s Poljsko poteka že nekaj desetletij predvsem po zaslugi častnega konzula Poljske v Sloveniji Nedjana Brataševca.

Tina Novak Samec,
direktorica Zavoda za turizem, kulturo,
mladino in šport Brda

21. in 22. redna seja Občinskega sveta Občine Brda

Medobčinska redarska služba uvedla dvoizmensko delo

Na oktobrski 21. redni seji so občinski svetniki obravnavali poročilo o delu Medobčinske uprave Mestne občine Nova Gorica, Občine Ajdovščina in Občine Brda, ki ga je predstavil vodja medobčinske inšpekcijske službe in medobčinske redarske službe Dušan Bremec. Inšpekcijski nadzor je bil v prvem polletju 2021 usmerjen na več področij: občinske ceste in javne poti; javno kanalizacijo oziroma odvajanje in čiščenje komunalnih, odpadnih in padavinskih voda; zbiranje in odvoz komunalnih odpadkov; plakiranje; rabo javnih površin; druga aktualna področja (prijave); pomoč štabom civilne zaštite pri spremljanju upoštevanja ukrepov za preprečevanje širjenja koronavirusa; sodelovanje pri uvedbi novih prometnih režimov.

Medobčinski redarji pa so največ pozornosti namenili občinskim cestam in javnim potem, mirujočemu prometu, kontroli prometa v neposredni bližini šol in vrtcev, urejenosti ekoloških otokov, plakiranja, vzdrževanju javnega reda in miru, varnosti javnega prevoza, naravne in kulturne dediščine ter drugim aktualnim področjem. V prvem letošnjem polletju je bilo v medobčinski inšpekcijski in medobčinski redarski službi uvedeno dvoizmensko delo, sicer je omenjena služba v tem obdobju imela največ opravka z nadzorom prometa ob velikih mednarodnih prireditvah ter nad morebitnimi povzročitelji onesnaženosti javnih cest s traktorji. Bolj je nadzorovala ekološke otoke ter ozaveščala ljudi o pravilnosti ločevanja komunalnih odpadkov. Povečala pa je tudi nadzor nad mirujočim prometom (Šmartno, Medana). Župan in občinski svetniki so izrazili željo, da bi bili občinski redarji na območju briške občine bolj prisotni, predvsem v Šmartnem. Predlagali so tudi poostren nadzor ekoloških otokov.

Sprejeli drugi rebalans letošnjega proračuna

Občinski svet je oktobra sprejel drugi rebalans letošnjega proračuna, saj se glede na prvi rebalans povečujejo prihodki za 0,4 %, odhodki pa za 0,7 %. Med večjimi spremembami velja omeniti zmanjšanje prihodkov od komunalnih prispevkov za 70.000 evrov, povečanje prihodkov iz naslova novih prodaj (na Dobrovem, v Biljani, Kozani, Golem Brdu in Vedrijanu) v višini 74.711 evrov. Za 25 tisočakov se je

zmanjšala postavka investicijskih vzdrževalnih del na čistilnih napravah, 35 tisočakov manj pa bo potrebnih za regresiranje prevozov učencev iz kraja bivanja v šolo, in sicer zaradi zaprtja šol v spomladanskem času. Glede na trenutno število ostarelih v splošnih socialnih zavodih se je za 30 tisočakov zmanjšala tudi postavka bivanja starejših oseb v omenjenih zavodih. Kar 55.000 evrov več bo namenjenih za investicije in investicijsko vzdrževanje občinskih cest in pločnikov. Več sredstev bo usmerjenih tudi v dejavnost izvajanja pomoči na domu, in sicer za dodatno oskrbovalko za področje Brd, obnovo kanalizacije na Dobrovem, urejanje zemljišč, upravljanje in vzdrževanje občinskih cest ter njihovo košnjo.

Občinski svet je v sklopu 21. redne seje sprejel sklep o dopolnitvi sklepa o določitvi odškodnine za pridobitev služnostne pravice na nepremičninskem premoženju v lasti Občine Brda št. 4782-11/2017 z dne 7. 11. 2021. Gre za dopolnitev, kateri je botrovala zahteva Upravne enote Nova Gorica pri izdaji gradbenih dovoljenj, da morajo investitorji pridobiti služnost tudi na vseh nepremičninah v lasti občine, ki nosijo oznako »javno dobro«.

Svetniki so oktobra v Svet zavoda Glasbene šole Nova Gorica imenovali Hano Jontez.

Za investicije bo občina v letu 2022 namenila dobre tri milijone evrov

Sredi novembra pa so se svetniki sestali na 22. redni seji, ki so jo pričeli z obravnavo Programa izvajanja gospodarske javne službe dobave, postavitve, vzdrževanja in izvajanja javne razsvetljave v Občini Brda za obdobje 2022–2023 (v nadaljevanju GJS). Izbrani koncesionar je družba Petrol d. o. o., ki to službo za Občino Brda izvaja od leta 2013. Za redno izvajanje gospodarske javne službe javne razsvetljave za obdobje dveh let, za leto 2022 in leto 2023 bo občina namenila 204.600 evrov, planirana vrednost intervencijskega vzdrževanja za leto 2022 in 2023 znaša 20 tisočakov, za nove investicije v istem obdobju pa bo potrebnih 30 tisočakov. Tako bo občina za to GJS v obdobju 2022 in 2023 namenila dobrega četrta milijona evrov.

Svetniki so novembra opravili tudi prvo obravnavo proračuna za leti 2022 in 2023. Odhodki v 2022 so planirani v višini 8.456.694 evrov, prihodkov pa bo za 8.143.993 evrov. Za investicije bodo namenili dobre tri milijone evrov. V letu 2023 pa bo odhodkov za slab milijon evrov manj, torej 7.649.016 evrov. Investicij bo za dobre dva milijona evrov. Prihodki so v letu 2023 predvideni v višini 7.825.315 evrov.

21. in 22. redna seja Občinskega sveta Občine Brda

Občinski svet je v nadaljevanju seje potrdil dopolnjeno in spremenjeno Pogodbo o skupni uporabi zbirnega centra CERO Nova Gorica in povrnitvi stroškov izvajanja obveznosti iz okoljevarstvenega dovoljenja.

ZTKMŠ Brda je reorganiziral svoje delovanje na vseh področjih

Svetniki so novembra obravnavali tudi poslovno poročilo Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport (ZTKMŠ) Brda za leto 2020. V preteklem letu je destinacija zabeležila upad števila nočitev do 20 %. V letu 2019 je bilo teh 43.738, medtem ko v lanskem letu zaradi epidemije 34.990. Glede na leto 2019 je sicer destinacija beležila le za 2,7 % nižje število nočitev napram leto poprej, kar je absolutno najboljši rezultat vseh slovenskih destinacij. Posledično z upadom nočitev je bilo za petino manj tudi prihodkov iz naslova turistične takse. Leta 2019 je v občinsko blagajno priteklo 65.607 evrov, leta 2020 pa se je prililo 13 tisočakov manj, torej 52.486 evrov. Celotni prihodki ZTKMŠ Brda v letu 2020 so znašali 457.398 evrov. Prihodki iz pridobitne dejavnosti so se zmanjšali za dobrih 70 %. Navkljub dvakratnemu zaprtju države je bil zavod aktiven na vseh področjih: predstavitve destinacije doma in v tujini, spremljanje covid ukrepov in posredovanje informacij o spremembah ukrepov briškim ponudnikom, ustvarjanje promocijskih akcij (Briška češnja v vsak dom, Naredi si svoj Praznik češenj) za boljši zagon ob ponovnem odprtju, povezovanje z drugimi destinacijami, organizacija virtualnih dogodkov, pomoč pri oskrbi s potrebno opremo in učno pomočjo za šolanje na daljavo, oblikovanje Mladinskega sveta Brda in Strategije za mlade v Občini Brda, počitniško varstvo ... ZTKMŠ Brda je v letu 2020 popolnoma reorganiziral svoje delovanje na vseh področjih: turizem, kultura, mladina in šport. Reorganizacija dela, novo zastavljeni cilji in prioritete so bili posledica epidemije ter omejitve izvajanja storitev ter prodaje blaga kot tudi strateškega načrtovanja zavoda. Direktorica zavoda je v poročilu izpostavila, da so se Brda v letu 2020 drugo leto zapored uvrstila med 100 najbolj trajnostnih destinacij na svetu. S komunikacijskima kampanjama Briška češnja v vsak dom in Naredi si svoj praznik češenj se je destinacija uvrstila v finale inovativnih komunikacijskih zgodb v kategoriji COVID & Tourism v okviru organizacije TOP Green Destinations. Vas Šmartno je zasedla 1. mesto v kategoriji

»vaški trgi« na natečaju Moja dežela lepa in gostoljubna, ki ga organizira Turistična zveza Slovenije. Na področju mladih je bila Občina Brda prepoznana kot primer dobre prakse med občinami, ki so se v zadnjih letih začele aktivno posvečati mladim in urejati mladinsko politiko. Konec leta 2020 je ZTKMŠ Brda skupaj z Občino Brda in ministrstvom za kulturo podpisal pogodbo o upravljanju Vile Vipolže za obdobje nadaljnjih petih let. ZTKMŠ Brda je v letu 2020 nadaljeval tudi s pripravo številnih večletnih projektov, med katerimi velja posebej izpostaviti prizadevanja pri kandidaturi za vpis Brda/Collio/Cuei na poskusni seznam Unescove dediščine, pri katerem so pripravljavci dokumentacije in vloge pridobili popolno podporo regije Furlanije - Julijske krajine. Zavod je bil nazadnje uspešen tudi na razpisu Slovenske turistične organizacije (STO) za promocijo destinacij, v sklopu LAS projektov je odprl muzejsko zbirko Briška klet v Briški hiši v Šmartnem ter nov zastekljen paviljon ob Gradu Dobrovo. Zavod pa je bil še uspešen na LAS razpisu in pridobil nov projekt z nazivom Inovativno partnerstvo sodobne umetnosti za trajnostno naravnani turizem.

V nadaljevanju je občinski svet odločal in podal soglasje za izplačilo redne delovne uspešnosti direktorici ZTKMŠ Brda za leto 2020. Sprejem predlaganega sklepa ne pomeni dodatnih finančnih obveznosti za proračun Občine Brda.

Nazadnje so svetniki na novembrski seji potrdili še ureditev zaznambe javnega dobrega na nepremičnini v k. o. Biljana in ukinitve zaznambe javno dobro na parceli v k. o. Biljana.

E. K.

Šolski sklad

Na OŠ Alojza Gradnika Dobrovo zbiramo denar za šolski sklad. Uporabili bi ga za šolske izlete, stroške ČŠOD, zagotovitev pomoči družinam, ki si same ne morejo privoščiti nujnih šolskih potrebščin. Sredstva bi namenili tudi za pripomočke ter športne rekvizite za bolj kakovosten in zanimiv pouk.

Že vnaprej se vam učenci šole zahvaljujemo za vašo pomoč.

Ivana Golja in Leja Klanjšček, 7.b

Prispevke lahko nakažete na TRR OŠ Alojza Gradnika Dobrovo: SI56 0120 7603 0644 840, s pripisom ZA ŠOLSKI SKLAD.

Goriška brda, Vipavska dolina in Kras z Brkini v skupnem projektu

Zavrtime skupaj kolo življenja v pravo smer

Leta 2020 je promocijska akcija ČAS za VAS prvič povezala Goriška brda, Vipavsko dolino in Kras z Brkini v izvirni tržni projekt, podprt s spletno stranjo www.brda-vipavskadolina-kras.si. Zavedanju o edinstvenem potencialu, ki ga imajo v skupno turistično zgodbo povezane tri najbolj žlahtne vinske regije v Sloveniji, sledijo koraki, ki jih Tina Novak Samec, Erika Lojk, Aleš Vodičar, Barbara Repovš in Ariana B. Suhadolnik ubirajo z željo po tesnejšem povezovanju na vseh ravneh, med destinacijami in med ponudniki in s ciljem za tem boljši izkoristek izjemnih naravnih danosti združenega teritorija. Nikjer na svetu na tako majhnem prostoru ne najdemo toliko naravnih lepot, toliko žlahtnosti okusov in toliko skrbno negovane zapuščine prednikov.

V zadnjih dveh letih je turizem zaradi številnih omejitev, povezanih s pandemijo, utrpel izjemno škodo. Z željo ohraniti pozitivno naravnost ponudnikov turističnih storitev in zaupanje prebivalcev v boljše čase, se prednovoletni kampanji *Življenje na Krasu in v Brkinah* se vrti naprej, ki se nadaljuje iz preteklega leta, letos pridružujejo tudi turistične destinacije Brda, Nova Gorica in Vipavska dolina ter Miren Kras in Vipava. V podporo sporočilu Krasa in Brkinov ter z željo, da leto 2022 prinese ČAS za ponovni zagon turizma, za druženje, aktivnosti in potovanja, čas za gostoljubje in nova doživetja, iz treh žlahtnih vinskih regij kličejo: »Zavrtime skupaj kolo življenja v pravo smer!«

Poenoteni motivi novoletnih dekoracij na povezanem teritoriju

Na partnerje turizma, društva, izobraževalne in druge ustanove ter celotno lokalno skupnost so de-

stinacijske organizacije naslovile skupno povabilo: »Obarvajmo december s pozitivnimi mislimi in jih podprimo s tematskimi dekoracijami, ki bodo skupnemu sporočilu dale obraz in močnejši glas.«

Prebivalce treh regij smo nagovorili, naj še dodatno pospremi in obogatijo sporočilo povezanega teritorija z novoletno zdravico v obliki prazničnega motiva STEKLENICE. Različne oblike steklenih posod za vodo, vino, sokove, žganice ... lahko obesimo na drevesa, postavimo pred vrata, na sode, ob vodnjake, na okenske police, v pisarne, na mize doma in v restavracijah ali ob kolesa, ki s simboliko vrtenja ostajajo aktualna tako letos kot v naslednjem letu.

ČAS za VAS tokrat naslavlja NAS, prebivalce teritorija, povezanega v edinstveno pripoved, ki jo skupaj pišejo Brda, Vipavska dolina, Brkini in Kras.

Naj se življenje zavrti v lepo, zdravo, aktivno in polno leto 2022!

Vodje javnih zavodov za turizem Brd, Nove Gorice in Vipavske doline, ORE Krasa in Brkinov, trga Vipava in destinacije Miren Kras s skupno praznično kampanjo utrjujejo edinstveno turistično pripoved treh žlahtnih vinskih dežel.

Tina Novak Samec,
direktorica Zavoda za turizem, kulturo,
mladino in šport Brda
Fotografija: Damijan Simčič, ZOSO

Evropski natečaj ARGE za razvoj podeželja in obnovo vasi 2020

Zlata plaketa briški občini

Evropski natečaj ARGE je v 16. ediciji izpostavil temo Lokalni odgovori na globalne izzive, briška občina pa je na njem prepričala z vizijo trajnostnega razvoja v sožitju s potrebami lokalnega prebivalstva, kulturno in naravno dediščino ter vinogradniško pokrajino. Na natečaju je sodelovalo 26 lokalnih skupnosti iz 12 evropskih držav.

Spomnimo: ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in Društvo za razvoj slovenskega podeželja sta poleti leta 2019 objavila nacionalni razpis za Najuspešnejšo podeželsko skupnost 2019 in oblikovala devetčlansko nacionalno komisijo, ki so jo sestavljali strokovnjaki kmetijskega ministrstva, Društva za razvoj slovenskega podeželja, ministrstva za okolje in prostor, Biotehnične fakultete Univerze v Ljubljani ter Fakultete za turizem Brežice Univerze v Mariboru.

Devetčlansko nacionalno strokovno komisijo so Brda prepričala z izjemnimi rezultati na številnih področjih, v obrazložitvi pa je zapisala: »Če je globalni izziv piti dobro vino, imajo Brici odločen lokalni odgovor od skrbnega dela v vinogradu do vrhunske ponudbe v domačem kraju kakor tudi na svetovnih trgih, s čimer krepijo ekonomijo lokalnih prebivalcev in svoj čudoviti svet postavljajo na svetovne zemljevide.«

Pred letom dni (oktobra 2020) si je briške dosežke v razvoju podeželja v živo ogledala tudi ocenjevalna komisija Evropske delovne skupnosti za razvoj podeželja in obnovo vasi ter tako izvedla še drugi del ocenjevanja za evropsko nagrado za razvoj podeželja 2020. Med svojim dvodnev-

Devetčlansko nacionalno strokovno komisijo so Brda prepričala z izjemnimi rezultati

nim bivanjem v Brdih je preizkusila tipične briške jedi, spoznala ključne mejnike v razvoju briške lokalne skupnosti, primere uspešnega črpanja evropskih sredstev za obnovo briške dediščine in

izboljšanje kakovosti bivanja (obnovi Vile Vipolže in vasice Šmartno ter velikopotezni projekt preskrbe s pitno vodo Mrzlek idr.), investicije na področju infrastrukture (obnova komunalne

Evropski natečaj ARGE za razvoj podeželja in obnovo vasi 2020

in cestne infrastrukture) ter strategijo razvoja na področju mladine, skrbi za starejše, zdravstvenih in socialnih storitev, skrbi za okolje, sožitja turizma z lokalnim razvojem, sodelovanja ponudnikov in nenazadnje medgeneracijskega sodelovanja. Briška ekipa je komisiji predstavila tudi inovativne projekte promocije lokalnih posebnosti, kot npr. Masterclass Brda Home of rebula, Krog umetnosti – Art Circle, vpis v Unescov seznam svetovne dediščine idr.

Direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda Tina Novak Samec je ob tem povedala: *»Ob prejemu naziva Naj podeželska slovenska skupnost smo se zavedali pomembne vloge, ki smo jo prevzeli kot nacionalni predstavnik na evropskem natečaju ARGE. Z lokalnimi ponudniki smo želeli poleg vseh zgodovinskih, investicijskih in razvojnih projektov občine mednarodni komisiji čim bolj nazorno prikazati naš vsakdan, tesno sodelovanje lokalnega prebivalstva, ključnih gospodarskih in turističnih subjektov ter javnih služb. Ravno to sodelovanje vseh prebivalcev ter ključnih deležnikov, navezanost na briško zemljo in lokalne produkte, enotna celostna strategija ter želja po razvoju so pripeljala Brda na svetovni zemljevid z vidika prepoznavnosti regije kot tudi do prejema izjemnega priznanja, zlate plakete na Evropskem natečaju ARGE. Kot ob vsakokratnem prejemu priznanj tudi tokrat poudarjam, da je naša zaveza stremeti naprej, delati na razvoju in ustvarjati še boljše pogoje bivanja tako za vse naše prebivalce kot za obiskovalce, ki k nam prihajajo.«*

Že ob terenskem obisku je komisija Občini Brda čestitala za jasno in dolgoročno strategijo trajno-

stnega razvoja, ki jo ima le redko katero območje, briške dosežke pa na natečaju nagradila z zlato plaketo. Zlato plaketo je prejelo še šest drugih udeležencev natečaja. Podelitev nagrad – večdnevni evropski festival z razstavami in kulturnimi srečanji – bo maja prihodnje leto v avstrijskem Hinterstoderju, lokalni skupnosti, ki je zmagala na 15. ediciji natečaja ARGE.

Župan Franc Mužič je ob prejetju zlate plakete dejal: *»Začetki briške občine so bili vsekakor zahteven izziv, a smo se ga lotili z veliko mero odgovornosti in vizijo, da izboljšamo kakovost bivanja tako občanom in občanom kot tudi obiskovalcem. Prioritet je bilo veliko: od ponudbe zdravstvenih in socialnih storitev do obnove komunalne in cestne infrastrukture, pa seveda preskrbe s pitno vodo. Naredili smo ogromne korake naprej. Nenazadnje pa moram poudariti zadovoljstvo, da smo v zadnjem obdobju uspeli narediti velike napredke tudi na področju mladih in medgeneracijskega sodelovanja. Nagrada na natečaju ARGE nam gotovo pravi, da smo s složno trmo, vztrajnostjo in željo po boljšem ustvarili unikatno občino, kjer se prepletajo trajnostno kmetijstvo, skrb za dediščino in okolje ter da tukaj močno doni mednarodni kulturni utrip. Na tem mestu se zahvaljujem Brikam in Bricem za vložen trud v razvoj občine, pa tudi vsem sodelujočim pri prijavi in predstavitvi Brd na natečaju ARGE.«*

Tina Novak Samec,
direktorica Zavoda za turizem, kulturo,
mladino in šport Brda

Omrežje RUNE skoraj zaključeno

Uporabnike bodo začeli priključevati na omrežje

Dolgoletna želja po boljši internetni povezavi v Brdih v teh mesecih prihaja do ciljne črte. Projekt RUNE je prešel v fazo priklopov.

Fojana

Ti so v začetku decembra že potekali v delih naselij Kojško, Gonjače in Vedrijan. V Vedrijanu je sicer potrebno izvesti še gradbena dela, ki bodo omogočila prehod še do drugega dela uporabnikov. Soglasje za omenjena dela je občina že izdala. V Višnjeviku se je v začetku decembra vleklo optične kable do končnih naročnikov, prav tako pa je bilo takrat potrebno še spojiti kable v t. i. razvodnih omaricah. Na priklope se pripravljajo naselja Drnovk, Imenje in Snežeče.

Sicer pa omrežje RUNE do zaključka čakajo še zadnja dela. Gre za traso omrežja med naselji oziroma na primarni trasi od Drnovka proti Kozarnem, kjer je potrebno podvrtavanje, s katerim bodo izvajalci povezali na omrežje še zahodni del Brd. Na trasi od Imenja proti Vipolžam pa pripravljajo vse za to, da bi lahko začeli priključevati uporabnike na omrežje. Predvidoma bodo tam s priklopi začeli po novem letu. Takrat se bodo zaključila še manjša gradbena dela na trasi od Kojškega proti Cerovem, kar bo omogočilo povezavo celotne trase.

Kdaj bo projekt RUNE v Občini Brda zaključen, nam v podjetju RUNE Enia d. o. o. niso mogli napovedati. Kot pravijo, je to odvisno tudi od naročnikov. »Dokler se bodo naročali na naše priključke, bomo te tudi gradili. Obenem smo dolžni omrežje tudi vzdrževati,« so zapisali.

E.K.

Fotografija: Arhiv RUNE Enia d. o. o.

Imenje - Šmartno

Višnjevik - Krasno

Zali breg - Drnovk

Dobrovo

Turizem si zaradi krize zasluži posebno pozornost

Predsednik skupščine Črne gore mag. Aleksa Bečić z delegacijo se je odzval povabilu predsednika Državnega zbora RS Igorja Zorčiča. Novembra se je mudil na tridnevnem uradnem obisku v Sloveniji.

S predsednikom Zorčičem sta se poleg nadgradnje gospodarskega sodelovanja predvsem na področju turizma in energetike pogovarjala tudi o poglobljanju medparlamentarnega sodelovanja in podpori Slovenije pri nadaljevanju procesa širitve Evropske unije z državami zahodnega Balkana.

Predsednik črnogorske skupščine je z delegacijo med drugim spoznal slovensko Istro ter Notranjsko, kjer je obiskal Piran, Predjamski grad in Postojnsko jamo. Zorčič in Bečić sta obiskala tudi Brda, kjer sta izkoristila priložnost za pogovor z županom Občine Brda Francem Mužičem in direktorjem Kleti Brda Silvanom Peršoljo. Župan ju je sprejel na razglednem stolpu v Gonjačah, sledil je voden ogled Šmartnega ter obisk zadružne Kleti Brda. Predsednika parlamentov sta si izmenjala tudi izkušnje glede oblik pomoči za okrevanje turističnega sektorja v njunih državah, kar je izjemnega pomena tudi za Brda.

»Turizem je izrednega pomena tako za Črno goro kot za Slovenijo, vendar je ta gospodarska panoga med korona krizo utrpela hud udarec in je med najbolj ogroženimi sektorji, zato si zasluži posebno pozornost države,« sta med uradnim obiskom Slovenije izpostavila mag. Aleksa Bečić in Igor Zorčič.

Župan Franc Mužič, predsednik skupščine Črne gore mag. Aleksa Bečić, predsednik državnega zbora RS Igor Zorčič in direktor Kleti Brda Silvan Peršolja

Tina Novak Samec,
direktorica Zavoda za turizem, kulturo,
mladino in šport Brda

Obvoznica v Kojskem

Gradnja je v polnem teku

V Kojskem se je pričela gradnja težko pričakovane obvoznice, ki se odceplja pod naseljem Hum, potekala pa bo po dolini potoka Pevmica, mimo naselja Brestje, do križišča v Kojskem, kjer bo voznike pričakalo novo krožišče.

Investicija je vredna skoraj 6 milijonov evrov. Dela potekajo s polno paro po celotni dolžini, so

nam zagotovili na oddelku za okolje in prostor, komunalno dejavnost in investicije, zaključila pa se bodo do konca prihodnjega leta. Delež Občine Brda pri celotni investiciji znaša slabih 110 tisočakov, ki bodo krili ureditev pločnikov in javne razsvetljave na območju krožišča v naselju Kojsko.

E. K.

Mednarodna konferenca EuroVelo v Barceloni

Predstavili kolesarska doživetja Brd

Med 5. in 10. oktobrom je bilo v Barceloni v Španiji v središču pozornosti kolo. Na mednarodni konferenci EuroVelo smo na povabilo Regijske razvojne agencije (RRA) severne Primorske sodelovali v okviru projekta ECO-CICLE.

Direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda Tina Novak Samec je na posebnem panelu Zdravo in trajnostno kolesarsko doživetje predstavila Brda in širšo regijo z vidika razvoja kolesarskega turizma, oblikovanja kolesarskih doživetij z vključevanjem lokalne ponudbe ter sodelovanja in vključevanja v mednarodne kolesarske projekte ter daljinske poti.

Zaradi svoje prisotnosti po vsem svetu in zmogljivosti za preoblikovanje mest in regij kolesarjenje odločilno prispeva k doseganju sedanjih in prihodnjih izzivov, s katerimi se srečuje družba, ter izzivov, ki so določeni v ciljih trajnostnega razvoja in Agendi za trajnostni razvoj do leta 2030.

Tina Novak Samec,
direktorica Zavoda za turizem, kulturo,
mladino in šport Brda

Diplomatske vezi med državami

Sprejem ob odprtju konzulata Republike Slovenije v Bolzanu

Veleposlaništvo Republike Slovenije v Italiji je 26. novembra odprlo slovenski konzulat v Bolzanu, ki ga vodi častni konzul Paolo Prineth. Ob tej priložnosti je predstavništvo Slovenske turistične organizacije (STO) v Italiji sodelovalo pri izvedbi večernega sprejema za povabljene goste, v okviru katerega smo predstavili turistični destinaciji Brda in Vipavska dolina.

Prisotne je nagovorila športna ambasadorica Slovenije Tina Maze

Sprejem v Hotelu Laurin v Bolzanu je bil namenjen predstavitvi Slovenije kot turistične destinacije vabljenim gostom in turističnim delavcem iz Bolzana. Predstavitve turistične ponudbe in edinstvenih doživetij Slovenije je na večernem dogodku izvedel Aljoša Ota, vodja predstavništva STO v Italiji. Na dogodku so izpostavili tudi destinaciji Brda in Vipavska dolina s predstavitvijo Tine Novak Samec, direktorice Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda, ter Erike Lojk, direktorice Zavoda za turizem Nova Gorica in Vipavska dolina. Prisotne je nagovorila športna ambasadorica Slovenije Tina Maze in predstavila številne

možnosti za aktivne počitnice na prostem ter športne dosežke slovenskih ambasadov. Večer je zaključila predstavitve podjetja Elan ski.

Tovrstni dogodki utrjujejo diplomatske vezi med državami, poleg tega so odlično izhodišče za predstavitve naše ponudbe ciljnim skupinam na ključnih trgih. Z veleposlanikom Slovenije v Trstu Tomažem Kunstljem je tekel pogovor o organizaciji diplomatskega obiska tujih veleposlaništev iz Rima v Brdih v letu 2022 v duhu povezovanja na mednarodnih projektih.

Tina Novak Samec,
direktorica Zavoda za
turizem, kulturo, mladino in
šport Brda

Knjiga *Wish You Were Here* – Europe odstira tudi Brda

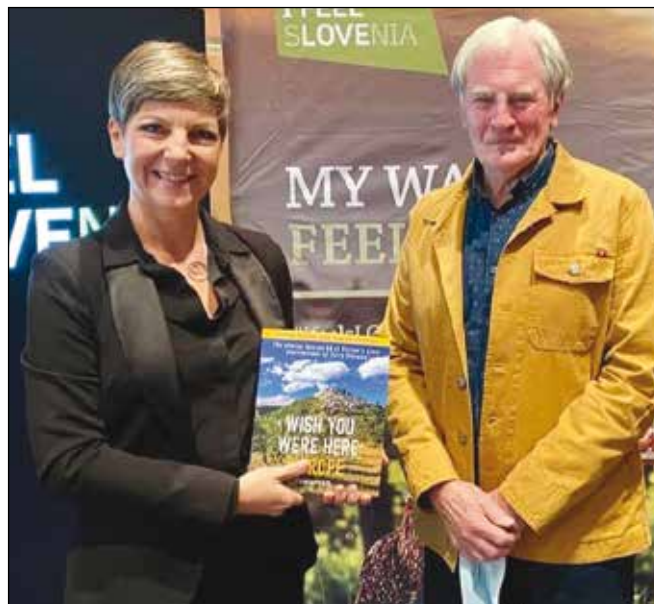
Terry Stevens Brda umestil med 50 naj evropskih destinacij

Mednarodni turistični strokovnjak Terry Stevens je v knjigi *Wish You Were Here – Europe* med 50 najboljših evropskih destinacij uvrstil kar pet slovenskih. S tako visokim številom se lahko pohvali le še Španija. Stevens, ki je Slovenijo obiskal skoraj petdesetkrat, poudarja slovenska unikatna doživetja in trajnostni pristop k turizmu. Prejemnik naziva Ambasador slovenskega turizma 2020 Stevens je v nabor najbolj navdihujočih destinacij Evrope uvrstil sedem krajev oziroma pet destinacij: Bled in Bohinj, dolino Soče, Ljubljano, Podčetrtek in Rogaško Slatino ter Brda.

Stevens je lani izdal globalno različico knjige *Wish You Were Here* z izborom 50 svetovnih destinacij, med katerimi so bili slovenske Bled in Bohinj, Ljubljana ter dolina Soče. Knjiga, ki je bila razprodana v šestih mesecih, je navdihnila evropsko različico, ki je izšla letos. Ne gre za klasičen vodnik, saj Stevens predstavi osebnost, razpoloženje, odpornost in pot do uspeha vsakega od izbranih krajev, med drugim poudarja urednik pri CBS Newsu Peter Greenberg.

»Zaljubil sem se v vašo državo,« je na predstavitvi knjige v Ljubljani poudaril Stevens in dodal, da je v Sloveniji našel številne prijatelje. »Mislim, da so vaša unikatna doživetja Slovenia Unique Experiences na svetovni ravni, podprta s podporo in vizijo Slovenske turistične organizacije,« je naštel.

Vse destinacije, predstavljene v knjigi, so prestale tudi ocenjevanje po modelu podjetja Stevens & Associates, ki prepoznava najboljše prakse v razvoju destinacij in kompetentnosti destinacijskih organizacij. Od 190 možnih točk so jih destinacije v knjigi morale doseči vsaj 160. Sicer pa gre za večinoma manjše destinacije, ki jih je enostavno razumeti in kjer vlada duh sodelovanja. Stevens poudarja še jasno vizijo, močno voditeljstvo, inovativne pristope, vlaganje v kadre v turizmu in spoštovanje lokalnih prebivalcev.

Mednarodni turistični strokovnjak Terry Stevens je v knjigi *Wish You Were Here – Europe* med 50 najboljših evropskih destinacij uvrstil kar pet slovenskih.

»Zagotovo je to še ena potrditev, da je strategija razvoja turizma v Brdih nastavljena na pravi način,« je uvrstitev v knjigo ocenila direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda Tina Novak Samec. »Gre za priznanje na svetovni ravni, ki pomeni, da nam je v zadnjih letih uspelo umestiti Brda kot uspešno turistično destinacijo. To je tudi potrditev, da smo zelena, trajnostna in butična destinacija in da v ospredje postavljamo človeka. Gostje, ki zahajajo v Brda, postajajo naši prijatelji,« je dejala.

Po njenih besedah odlično izhodišče za razvoj Brd predstavljajo naravne danosti in »briški človek, ki je trmast in vztrajen, hkrati pa inovativen.« »V Brdih smo pred desetletji kot glavno gospodarsko panogo prepoznali kmetijstvo, primarno vinogradništvo, po najboljših vinih smo prepoznani po vsem svetu. Temu smo pred 30 leti dodali turizem in z roko v roki uspešno peljemo zgodbo razvoja destinacije v turističnem smislu,« je še poudarila.

Vir: MMC RTV SLO
Tina Novak Samec,
direktorica Zavoda za turizem, kulturo,
mladino in šport Brda
Fotografija: Damijan Simčič, ZOSO

Okrevanje v turizmu bo dolgotrajno

V Brdih, kjer je bil lanski upad nočitev v primerjavi z letom 2019 med vsemi občinami v regiji najmanjši, smo se v prvi fazi epidemije usmerili predvsem na slovenski trg. S svojimi komunikacijskimi kampanjami smo poželi veliko uspehov tako doma kot v mednarodnih vodah, za svojo covid komunikacijsko strategijo pa smo si prislužili celo nekaj mednarodnih priznanj in nagrad. Uspešno zastavljena strategija se je pokazala tudi v hitrem povratku gostov, ki so ta del Slovenije začeli obiskovati že prve dni po sproščanju ukrepov.

V letu 2020 je v Brdih 21.590 gostov ustvarilo 42.563 nočitev, medtem ko je v letu 2019 27.188 gostov ustvarilo 43.738 nočitev. V letošnjem letu je od januarja do konca oktobra 27.144 gostov ustvarilo kar 53.014 nočitev kar pomeni, da smo presegli rezultat iz rekordnega leta 2019 kot tudi 2020 že v 10 mesecih. Le v nekaj mesecih poslovanja in ob ponovnem zaprtju celotne turistične ponudbe v oktobru 2020 smo v lanskem letu uspeli skoraj zadržati število nočitev iz zelo uspešnega leta 2019, v letošnjem letu pa smo v prvih devetih mesecih to število že presegli. Tak rezultat seveda ni plod enega, ampak nekaj desetletnega dela vseh ključnih akterjev.

Struktura gostov se je v Brdih seveda opazno spremenila. Če je Brda leta 2019 obiskalo 66 % tujcev in 33 % domačih gostov, je bilo lani tu kar 78,5 % domačih gostov in 21,5 % tujcev. V letošnjem letu še vedno prednjačijo slovenski gostje, vendar se je tudi število tujih obiskovalcev vidno povečalo. Letošnje leto je bilo za okrevanje v turistični panogi mogoče še nekoliko težje od lanskega, saj so posledice dolgotrajne epidemije in popolnega zaprtja nekaterih dejavnosti marsikoga pripeljali na socialni rob, kar se kaže tudi v upadu kupne moči. V Brdih kljub temu dokazujemo, da prav zaradi uspešnega pozicioniranja naše destinacije kot butične, zelene in trajnostno naravnane destinacije, z visoko kvaliteto lokalnih proizvodov ter storitev, s številnimi trajnostno certificiranimi ponudniki lahko privabimo goste z višjo kupno močjo. Posledice globalne covid krize turističnega sektorja so bile v povprečju nekoliko manj zaznane.

V Brdih se je tudi v jesenskih dneh čutil pozitiven turistični utrip, gostje se vračajo in ostajajo, seveda so tudi v letošnji sezoni prednjači-

li Slovenci. Ponudbo za goste smo v Brdih dodatno okrepili z utrjevanjem povezav z destinacijami iz Skupnosti Julijskih Alp: poleg Juliana pohodne poti smo z junijem odprli tudi novo kolesarsko Juliana Bike pot ter s ponudniki lansirali še nekaj pomembnih doživetij.

Okrevanje v turizmu bo dolgotrajno. Po nekaterih ocenah naj bi na globalnem trgu dosegali rezultate iz leta 2019 šele nekje v letih 2024–2025. V Brdih verjamemo, da imamo številne prednosti pred večjimi destinacijami, ki so še toliko bolj pomembne prav v tem času. Trajnostna usmerjenost, majhne butične kapacitete, ki zagotavljajo vse varnostne standarde, številna doživetja, poudarek na aktivnem preživljanju prostega časa v naravi ter na ponudbi lokalne enogastro-nomske zgodbe nas umeščajo v sam vrh in predstavljajo pomembne vrednote in dejstva pri izbiri destinacije za oddih.

Tina Novak Samec,
direktorica Zavoda za turizem,
kulturo, mladino in šport Brda
Fotografija: Damijan Simčič,
ZOSO

Projekt Razvoj turistične destinacije Brda

Občina Brda prejela priznanje Sveta Evrope za krajino

Ministrstvo za okolje in prostor je na javnem razpisu Izbor slovenske kandidature za Nagrado Sveta Evrope za krajino za leto 2020–2021 izbralo Občino Brda, ki se je na razpis prijavila s projektom Razvoj turistične destinacije Brda. V okviru evropske konvencije smo v konkurenci 12 prijavljenih držav prejeli posebno priznanje Sveta Evrope.

Izvršni sekretar Evropske konvencije o krajini se je na 7. seji toplo zahvalil vsem državam pogodbenicam konvencije, ki so prispevale prijavo za krajino Sveta Evrope. Nagrado podeljujejo v skladu z delom Sveta Evrope na področju človekovih pravic, demokracije in trajnostnega razvoja ter spodbuja teritorialno razsežnost človekovih pravic in demokracije s priznanjem pomena ukrepov, sprejetih za izboljšanje krajinskih značilnosti ljudi ter življenjskih pogojev. Nagrada je bila ustanovljena leta 2008, pred tem pa je bilo organiziranih šest sej nagrade: 2008–2009, 2010–2011, 2012–2013, 2014–2015, 2016–2017, 2018–2019.

V skladu z Resolucijo CM/Res(2008)3 in v okviru organizacije 7. zasedanja krajinske nagrade Sveta Evrope so bile pogodbenice konvencije povabljene, da prek svojih stalnih predstavnikov predložijo prijave generalnemu sekretariatu Sveta Evrope do 30. januarja, ko je ministrstvo za okolje in prostor za nacionalnega predstavnika predložilo kandidaturo naše občine.

Naj spomnimo, da je ministrstvo za okolje in prostor razloge za izbor projekta Občine Brda Razvoj turistične destinacije Brda, katerega nosilec je bil Zavod za turizem, kulturo, mladino in šport Brda, pojasnilo z besedami: »Projekt Razvoj turistične destinacije

Brda sestavlja niz aktivnosti, ki so v prvi vrsti namenjene podpori kmetijstvu, zlasti razvoju in prodaji domačih produktov (vino, češnje, oljčno olje), ohranjanju medgeneracijskih kmetij, ki so značilne za to področje. Tako naravnan razvoj turistične destinacije na dolgoročni ravni ohranja in na novo vzpostavlja terasirano krajino, ki je ključna prvina identitete krajine Brd in ključna prepoznavna značilnost tega območja. Oblikovan je bil destinacijski turistični management območja Brd, ki je usmerjen zlasti v butični turizem, ki ceni visokokakovostne avtohtone produkte, doživetja izjemne terasirane krajine, kulturne dediščine, običajev ter gradi na stiku z ljudmi, ki tu živijo. Terasirani krajini, ki je osnova za proizvodnjo domačih produktov in za prepoznavnost območja, je tako vrnjena naravovarstvena, krajinska, kmetijska in ekonomska veljava. Z namenom doseganja celovitosti ponudbe je izvedena tudi obnova pomembne infrastrukture in ureditev podobe vasi ter kulturne dediščine - Gradu Dobrovo, Vile Vipolže in srednjeveške vasi Šmartno.«

Zavod za turizem, kulturo, mladino in šport Brda je Občino Brda na natečaj prijavil pod naslovom Razvoj turistične destinacije Brda. Evropska komisija je ob podelitvi nagrade in priznanj zapisala: »Obnova in vzdrževanje terasaste kmetijske krajine Brda v

Projekt Razvoj turistične destinacije Brda

kombinaciji z ohranjanjem lokalnih sort in promocijo tradicionalnih proizvodov kaže na pomen ohranjanja identitete krajine, polne zgodovine. Obnova kulturne dediščine in razvoj kmetijskega turizma sta pozitivno prispevala k podpiranju gospodarske de-

javnosti občine v perspektivi trajnostnega razvoja. K uspehu projekta je prispeval participativni pristop v procesu odločanja. Prebivalstvo, pa tudi obiskovalci, lahko zdaj cenijo pokrajino in njene kakovostne izdelke. Projekt, ki je priznan po svoji veliki vrednosti, je del zaveznitva za krajinsko nagrado odbora ministrov Sveta Evrope kot vir navdiha.«

Prvo nagrado Sveta Evrope je v letošnjem letu prejela Italija, in sicer s projektom Biodiverzitet v mestu Bergamo in Dolini Astino. Občina Brda in s tem Slovenija je prejemnica posebnega priznanja, ki so ga prejele še Bolgarija, Finska, Slovaška in Turčija.

Sedaj je še bolj kot kdajkoli poprej pomembno naše zavedanje, da sta izjemno pomemben element identitete neke prepoznavne destinacije v prvi vrsti »človek«, sledita krajina in arhitektura. Naša je posebna in izjemna, plod stoletnih kreacij narave in človeka. S trajnostnim razvojem, ki se odraža v načrtovanju in upravljanju komunalne, prometne in dediščinske infrastrukture in skrbno načrtovanim destinacijskim managementom, lahko zagotavljamo ohranjanje tako identitete krajine kot identitete produktov, storitev in prebivalcev. Z ozaveščanjem in izobraževanjem bodo naši cilji v prihodnje usmerjeni v varstvo krajinske, agrarne, arhitekturne in tehniške dediščine, skrbno načrtovanje razvoja na vseh področjih, ohranjanje poselitve in boljše življenje ljudi v Brdih.

Tina Novak Samec,
direktorica Zavoda za turizem, kulturo,
mladino in šport Brda
Fotografija: Damijan Simčič, ZOSO

Nova odličja in nagrade odlične destinacije

Julijana Trail je najboljši evropski turistični projekt

Britansko združenje popotniških piscev (BGTW) je skupnost akreditiranih piscev, fotografov, bloggerjev in izdajateljev televizijskih programov. Nagrada zaupanja vredne organizacije za neodvisne uredniške komentarje in strokovne vsebine o potovanjih po svetu je velika čast. Mednarodna nagrada za izjemne turistične projekte v letu 2020 britanskega združenja turističnih novinarjev pa je deloma tudi briška.

Novembra lani je BGTW objavil seznam finalistov te prestižne nagrade, 18. aprila pa so na posebnem spletnem dogodku BGTW's Really Big Reveal razglasili zmagovalce. Za najboljši turistični projekt v Evropi je bila izbrana daljinska pohodniška pot Julijana Trail, ki poteka tudi skozi naša Brda. Briško občino prepletata kar dve etapi zmagovalnega turističnega projekta, in sicer devetnajsta etapa, ki poteka od Korade do Šmartnega, in dvajseta, ki se vije od Šmartnega, čez Sabotin, v Solkan. Pohodniško pot je nominiral Rudolf Abraham in nagrajenko pospremil z besedami: »Namesto običajnega dvodnevne hite-nja do Triglava in nazaj Julijana Trail spodbuja obiskovalce, da ostanejo dlje in raziskujejo okolico (ki je navsezadnje prav tako lepa), obiščejo nekaj manj znanih dolin in se za eno etapo odpravijo celo čez mejo v Italijo. Glavno načelo poti Julijana Trail je bilo spodbujanje uporabe javnega prevoza namesto vožnje z avtomobilom. Skoraj vsaka etapa se začne v vasi ali mestu, ki je dostopna z avtobusom ali vlakom. To pa pomaga ohranjati avtobusne linije, kar pomeni, da jih lahko domačini še naprej uporabljajo.«

Nagrado so podelili 31. oktobra na slavnostni prireditvi BGTW Gala, ki je eden glavnih vrhuncev na koledarju turistične industrije.

Mateja Drnovšček, ZTKMŠ Brda

Nova KBM na Dobrovem

Zaupanje in znanje, ki ju stranke prepoznavajo in cenijo

Si predstavljate, da vaša banka ne bi imela poslovalnic? V Novi KBM sicer opažajo, da število strank, ki za opravljanje bančnih poslov uporabljajo digitalne poti, narašča, hkrati pa tudi, da stranke še zmeraj potrebujejo tudi fizični stik s svojo banko. Zato so ponosni, da je strankam na voljo široka mreža bančnih točk po vsej državi, na katerih lahko opravljajo bančne storitve. Pogovarjali smo se z vodjo poslovalnice Brda Diano Mišigoj, bančno specialistko Nove KBM, ki poudarja, da je obisk banke še zmeraj pomemben za številne stranke.

Poslovalnica Brda Nove KBM je edina bančna poslovalnica v vašem lokalnem okolju. Kako bi jo opisali?

Poslovalnica Brda se nahaja v centru Dobrovega v Goriških brdih, na Cesti 25. maja 5. Lokacija je enostavno dostopna, v bližini je strankam omogočeno tudi parkiranje, kar je danes zelo pomembno. V poslovalnici smo strankam na voljo štirje bančni strokovnjaki, ki s svojimi izkušnjami in znanjem pomagamo pri reševanju finančnih izzivov, ki jih je toliko, kolikor je strank. V Novi KBM na prvo mesto postavljamo zaupanje med banko in stranko. To odražajo tudi naši poslovni prostori. Svetla in v skladu s trendi sodobnega bančništva urejena poslovalnica poskrbi, da se stranke pri nas dobro počutijo.

Lahko stranke Nove KBM v Goriških brdih opravljajo bančne storitve še na kakšni drugi točki?

V Goriških brdih so strankam na voljo tudi trije bankomati Nove KBM. Res je, da lahko stranke Nove KBM najpogostejše bančne storitve opravljajo tudi na vseh poštah po Sloveniji, a mi bomo veseli, če nas bodo stranke, ko bodo potrebovale bančne storitve, obiskale v naši poslovalnici.

Katere storitve lahko stranke opravijo v poslovalnici Brda?

V naši poslovalnici smo z vsemi bančnimi storitvami strankam na voljo od ponedeljka do petka med 8.30 in 12. uro ter med 13.30 in 17. uro. Med gotovinskimi prevladujeta dvig ali polog gotovine in plačevanje položnic, med negotovinskimi pa prenos sredstev med računi stranke, oddaja vloge za izdajo bančnih kartic, vloge za podaljšanje limita na računu, sklepanje potrošniškega kredita Naprej ali stanovanjskega kredita, vezava depozitov ter sklepanje varčevanj, zavarovanj in naložb v vzajemne sklade. Strankam smo na voljo tudi za odpiranje trgovalnih računov in z njimi povezano oddajo naročil. Opažamo, da se interes za investiranje v vzajemne sklade med strankami povečuje, kar je tudi posledica nizkih obrestnih mer na depozitih.

S kakšnimi vprašanji stranke najpogostejše obiščejo vašo poslovalnico?

Pogosto se srečujemo s strankami, ki so pred izzivom nakupa lastne nepremičnine. To je pomembna odločitev za vsako stranko, ki mora biti dobro premišljena in statična na trdnih finančnih temeljih. V naši poslovalnici imamo kreditne specialiste, ki s svojim strokovnim znanjem in izkušnjami strankam pomagajo sprejeti ustrezno in odgovorno odločitev. V Novi KBM ponujamo ugodne obrestne mere in kreditne pogoje, do konca leta 2021 pa tudi posebno ponudbo potrošniških in stanovanjskih kreditov

Sodelavci poslovalnice Brda in direktor podružnice zahodna regija Andraž Fakuč vam želijo lepe praznike.

brez stroškov odobritve kredita (www.nkbm.si/izracun-kredita). Dodatne ugodnosti pri obrestni meri ob najemu stanovanjskega kredita ponujamo imetnikom naših paketov.

Stranka lahko torej svoj osebni račun nadgradi v enega od paketov, ki jih ponujate?

Tako je. V poslovalnici Brda lahko stranke sklenejo najbolj priljubljen paket Komplet, ki vključuje vodenje osebnega računa in obveščanje o poslovanju na računu, pristop in neomenjeno uporabo dokazano najboljše spletne in mobilne banke, odobritev izrednega limita na osebnem računu do 8.500 evrov brez stroškov odobritve, pa tudi že omenjeno nižjo obrestno mero pri najemu stanovanjskega kredita. Imetnikom paketa Komplet pripada tudi debetna kartica Visa Nove KBM, z njo pa številne ugodnosti pri izbranih partnerjih pri plačevanju s to kartico. Brezskrbno in varno poslovanje je imetnikom debetne Visa kartice Nove KBM omogočeno z uporabo varnostnega SMS obveščanja, ki poskrbi, da ste z SMS sporočilom, ki ga prejmete na svoj mobilni telefon, obveščeni o vsaki transakciji, ki je bila opravljena z debetno kartico. Vsem novim strankam, ki bodo paket Komplet sklenile do 31. decembra, bo Nova KBM kar 6 mesecev omogočila brezplačno vodenje paketa.

Stranke vabimo, da nas obiščejo v poslovalnici, saj bomo tako najboljše in celovito predstavili našo zares odlično in ugodno ponudbo.

Jesenske poslastice v Mladinskem centru Brda

Pestro dogajanje za vse okuse in starosti

Zaključujemo še eno leto. In tudi letos nismo uspeli izpeljati vseh aktivnosti, ki smo jih načrtovali, ki so jih mladi predlagali in so si jih želeli. Na trenutke se nam zdi, da našemu mladinskemu centru sploh še nismo imeli priložnosti dahnuti tistih pravih, rednih vsebin, ki smo si jih tako želeli. Po le nekaj mesecih delovanja (otvoritev v juniju 2019) nam je virusna situacija dokaj kmalu spet onemogočila vstop v prostore, ki so še vedno dišali po novem pohištvi in sveže prepleškanih stenah.

Tudi v letu 2020 in 2021 so se naša vrata zaradi naraščajočih okužb prepogosto zaklepala, predvidene aktivnosti odpovedovale, življenje se je spet odvijalo virtualno. Klub vsem preprekam smo v tistih tednih, ko so bila druženja in aktivnosti omejena, ampak vseeno dovoljena, programe na novo sestavljali in mladino vabili v prostore, ki so jim namenjeni. Veseli smo obiskov članov briških bendov, ki so glasbeno sobo nekoliko prilagodili in opremili, otrok, ki izpopolnjujejo tehnike igranja na različne inštrumente, učencev borilnih veščin in vseh posameznikov, ki nas obiščejo, ker potrebujejo učno pomoč ali pa samo trenutek za počitek in druženje s sovrstniki.

Navdihujoče jesenske počitnice

Od 25. do 29. oktobra smo se ponovno družili in preživljali jesensko obarvane počitniške dni. Jesen nam je bila ves čas v navdih. Dolgi sprehodi po briških brajdah, gozdovih in travnikih, spoznavanje in nabiranje listov in plodov, igranje in druženje v objemu toplih sončnih žarkov. V zavetju mladinskega centra pa nepozabne ustvarjalne urice. Času primerno so otroci seveda izdelali tudi številne strašne, a prikupne okraske, s katerimi smo strašili vse obiskovalce mladinskega centra. Mišje luknje in podgane, netopirji in izrezane buče, za konec pa tudi prava poslastica groze. Otroci so spekli čokoladne pajke. Naše animatorke Anja Rožič in Tereza

Peršolja, od doma pa virusna Brigita Kuštrin, so se tudi tokrat izredno potrudile, da so otrokom pripravile aktiven, ustvarjalen in družaben teden.

Otroške gledališke predstave v Vili Vipolže

V Vili Vipolže pa se kljub vsem omejitvam mesečno odvijajo otroške gledališke predstave. Ob upoštevanju epidemioloških ukrepov zagotavljamo zabavne dogodivščine. V oktobru nas je obiskal čarovnik Uršolin, ki bi brez pomoči otrok zagotovo ne rešil vseh čarovniških zagat, november pa je bil mačje obarvan. Skupaj z Muco Maco in Mačkom Murijem smo se sprehodili po mačjem mestu in zavili v Macino klobučarno. Otroci so pomagali ujeti nepridiprava, ki je z mačjimi tacami stikal po klobučarni in Maci pokradel vse klobuke. V decembru se bo v Vilo Vipolže pripeljal tudi Božiček in s sabo pripeljal jelenčka Rudolfa. Vragolije se nadaljujejo tudi v letu 2022. 15. januarja vabimo malčke na predstavo Dino in čarobni toni, 19. februarja na predstavo Zvezdana in Zvonko v cirkusu, zaključimo pa 12. marca s predstavo Jamska človeka.

Po kuhanju so učenci jedi še fotografirali

V sklopu Dnevov evropske kulturne dediščine in Tedna kulturne dediščine je na prvo oktobrsko sred, po uličicah Šmartnega mamljivo dišalo. Tatjana Šundovski Bašin iz Hiše kulture je učence 7. razredov Osnovne šole Alojza Gradnika Dobrovo preizkusila v pripravi briških jedi. Učenci, ki obiskujejo izbirni predmet Sodobna priprava hrane pod mentorstvom Vojke Gregorič Mozetič in ob pomoči učiteljice Klementine Medvešček, so si kosilo skuhali kar sami. Začeli so s sladico, preprosto a izvrstno kruhovo torto, nadaljevali s peko pogač, zaključili pa povsem zmagovalno, s »tandom kuhnje«. Vse, kar so učenci skuhali, je deseterica sošolcev tudi fotografirala. Fotograf Tomaž Povodnik je učence naučil osnov fotografiranja, od opazovanja in preučevanja lastnosti predmeta, do ključnega in dokončnega »škljoca«. Kulinarično, ustvarjalno, predvsem pa poučno dopoldne smo izvedli na pobudo Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda.

Kaj prinašajo zimski meseci?

Skupaj s Petro Goljevšček, antropologinjo in mladinsko delavko, pripravljamo delavnico za mlade. Vabimo vas v Mladinski center Brda na prvo poskusno delavnico gledališča zatiranih, ki je namenjena seznanitvi z osnovnimi tehnikami gledališča zatiranih in raziskovanju lastnega gibanja, občutenja ter delovanja. V skupini se bodo udeleženci igrali ter uprizarjali podobe in prizore iz nam poznane vsakdana. Z uporabo telesa in prostora bodo poizkusili izraziti svoja čustva in izkušnje, se seznanili z metodo »zamrznjeni kipi«, zaključili pa s skupinsko refleksijo ter druženjem. Gledališče zatiranih je gledališče potencialnosti, sprememb in upora. Sama metodologija pa ima lahko tudi terapevtske učinke. Gledališče zatiranih je etično gledališče, v katerem si sodelujoči vedno znova zastavljajo vprašanja, a se ne prepuščajo pavšalnemu odgovoru. Metodologija gledališča zatiranih je vaja za življenje. Na skupinske vaje udeleženci pristopajo celostno, medij interakcije so njihova telesa, zato je učenje izkustveno, kar pripomore k lažjemu razbiranju lastnih vzorcev ter odzivov. V ospredju gledališča zatiranih je koncept moči, sodelujoči se prek različnih tehnik soočajo z vprašanjem o poziciji, ki jo zavzemajo v skupini ali lastnem življenju, ter tako raziskujejo kje, kako in kdaj se različne oblike moči izražajo. Delavnice so namenjene starostnim skupinam od 12 do 18 let ter od 18 do 25 let.

Jezikovni tečaji

V novembru smo zaključili s 25-urnim brezplačnim tečajem nemščine. Pod organizacijskim okriljem Ljudske univerze Nova Gorica ter sodelovanjem Občine Brda in ZTKMŠ Brda je prebivalcem briške občine vsako leto zagotovljeno brezplačno izobraževanje. Z ljudsko univerzo pa smo že v dogovarjanjih za nove izobraževalne priložnosti, ki jih bomo zapeljali v začetku novega leta. Ker je bilo izkazanega veliko interesa za različne jezikovne tečaje, na voljo pa imamo samo en brezplačni tečaj, pozivamo vse občane, da izrazijo svoje mnenje.

V našem mladinskem centru še vedno zbiramo prijave tudi za tečaj ruščine.

Start-up izziv: 3-dnevna delavnica za razvoj idej v poslovni model

V sodelovanju s Primorskim tehnoloških parkom bo Zavod za turizem, kulturo, mladino in šport Brda od 4. do 6. februarja 2022 v Mladinskem centru Brda organiziral prvi start-up izziv. Namen izziva je udeležence na praktičen način seznaniti s sodobnimi metodologijami vitkega podjetništva (zaznavanje problema, iskanje rešitev, oblikovanje poslovnega modela, dinamika komuniciranja v podjetniški ekipi, oblikovanje pitcha ...) in ideje oblikovati v poslovni model. Delavnice so praktične narave, kjer ekipe delajo na razvoju svoje podjetniške ideje, razvijajo prototip ter delajo z izkušenimi podjetniškimi mentorji. Ob zaključku start-up izziva pa svoje ideje, razdelane v izhodiščni poslovni model, predstavijo pred komisijo. Vsekakor priložnost, ki jo nikakor ni za spregledati. Udeleženci poleg odlično izkoriščenega konca tedna pridobijo tudi znanja iz najsodobnejših podjetniških metodologij, delajo na ustvarjalnosti, samoiniciativnosti, odgovornosti, samozavesti. Pridobijo tudi večine podjetniškega razmišljanja, sklepajo nova poznanstva in doživljajo nepozabne izkušnje, hkrati pa se jim tudi odpirajo možnosti sodelovanje s podjetniki iz lokalnega okolja. Če imaš željo po razvoju svoje podjetniške ideje, pa je ne znaš razviti v nekaj več, je vikend podjetniškega navdiha ravno prava priložnost zate.

Vse vaše predloge in želje nam sporočite na elektronski naslov mladinski.center@brda.si, novosti in naše aktivnosti pa spremljajte na socialnih omrežjih (facebook in instagram - MladinskicenterBrda).

Mateja Drnovšček, ZTKMŠ Brda
Fotografija: arhiv ZTKMŠ Brda

Varnost pešcev in parkirna mesta za invalide

Bodi viden, bodi previden

Hoja je najbolj naravna oblika gibanja. Pešci so tudi na vasi najpogostejši udeleženci v prometu. Tudi na briških gričih je veliko pešcev, ki so najbolj ranljivi udeleženci prometa. Slovenske ceste vsako leto zahtevajo smrtne žrtve in hudo poškodovane tudi med pešci, zato je zavedanje, kako se obnašati v vlogi pešca, da bomo varni, še kako pomembno.

Kot pešci lahko za svojo varnost največ naredimo sami. Nikoli ne pozabimo, da pešec nima absolutne prednosti. Vedno se je potrebno prepričati, da lahko varno prečkamo cesto. Uporabljamo prometne površine, namenjene hoji pešcev, če ni zagotovljenih površin za pešce. Hodimo ob levem robu vozišča v smeri hoje, tako da nas nasproti vozeči vozniki prej opazijo. Vedno se prepričamo o varnem prečkanju ceste. Pogledamo levo in desno, predno stopimo na vozišče. Cesto prečkamo hitro in brez nepotrebnega ustavljanja. Za večjo vidnost nosimo svetla in odsevna oblačila, dodamo tudi odsevna telesa. To so odsevni trakovi in kresničke, tudi svetilka je odsevno telo, ki opozarja na nas v temi, megli, dežju. Ponoči ali ob zmanjšani vidljivosti no-

simo odsevnik na vidnem mestu. Odsevnik se vedno nahaja na strani, ki je obrnjena proti vozišču. Obvezno uporabljamo prehode za pešce. Na nesemaforiziranih prehodih smo predvsem pozorni na približujoča se vozila. Počakamo, da se ta ustavijo iz obeh smeri (dvig roke, vzpostavitev očesnega kontakta z voznikom).

Kresnička ali odsevni trak sta po zakonu predpisana obvezna oprema pešca v pogojih slabše vidljivosti ali ponoči.

Parkirna mesta za invalide

Evelin z Brega pri Golem brdu nabira mandarine

Ob mednarodnem dnevu invalidov 3. decembra smo posebno pozornost namenili prostorom za parkiranje, ki so namenjeni invalidom, slepim in slabovidnim. Mesta za parkiranje so njihova pravica, ne privilegij. Samo želimo si lahko, da teh prostorov ne bomo potrebovali, hkrati pa se osvestimo, kako pomembno je, da te prostore pustimo prazne in omogočamo invalidom, slepim in slabovidnim varen dostop do storitev. Žal je policija pri pregledu pred zdravstvenim domom na Dobrovem opazila nekaj kršitev. Avtomobili so bili parkirani na mestu, namenjenem parkiranju invalidom, prav tako so bila vozila parkirana tako, da so onemogočala gibanje slepim in slabovidnim po talnih označbah. Večina verjetno niti ne ve, kakšen je pomen talnih označb, ki se nahajajo pred zdravstvenim domom, po katerih se slepi in slabovidni orientirajo, kar je razvidno tudi iz priložene fotografije. Vljudno naprošamo uporabnike zdravstvenega doma, pa tudi prebivalce okoliških blokov, da upoštevajo oznake in omogočajo slabovidnim varen dostop do zdravstvenega doma. Spoštovanje tega pravila pri vseh, ki teh mest ne potrebujemo, pomeni, da razumemo pomen sodelovanja in soodvisnosti v družbi in spoštujemo invalide, slepe in slabovidne.

LPT

Četrtošolci v CŠOD Lipa

Četrtošolci so se 11. oktobra odpravili v CŠOD Lipa v Črmošnjice. Teden je bil poln zanimivih dejavnosti- Preizkusili so se v lokostrelstvu, spoznali so učno pot Divji potok, izdelovali lesene zabojčke in raziskovali bližnji gozd. Spoznali so Belo krajino in se naučili belokranjski ples. V Semiču so si ogledali muzejsko hišo ter učni vrt dr. Derganca, ki slovi po zanimivi zbirki sadnega drevja in zelišč. Zapeljali so se še do izvira reke Krupe in se sprehodili čez viseči most. Zvečer so šli na sprehod, zakurili taborni ogenj, se igrali in se družili. Ustvarili so lepe spomine na prvo skupno bivanje s sošolci.

Krog umetnosti – Art circle 2021

Desetletje mednarodnega festivala vizualnih umetnosti

KUD Manifest v sodelovanju z Zavodom za turizem, kulturo, mladino in šport (ZTKMŠ) Brda, briškimi in vipavskimi vinarji ter tujimi veleposlaništvami v Sloveniji je letos vstopil v 10. edicijo Mednarodnega festivala vizualnih umetnosti Krog umetnosti – Art Circle. Na celotnem območju Brd in v posameznih krajih v Vipavski dolini se je med 10. in 16. oktobrom odvijal mednarodni umetniški festival, v okviru katerega je ustvarjalo 48 tujih in domačih umetnikov na 17 kulturnih ambasadah.

Od leta 2011, ko so na pobudo slikarjev Etkar Tutte in Klemna Bruna ter z veliko podporo poljskega častnega konzula Nedjana Brataševca in veleposlaništva Poljske odprli prvo kulturno ambasado na domačiji Uroša in Nejke Klinec v Plešivem, so v Goriških brdih in na širšem goriškem območju ustanovili še več kulturnih ambasad. V tem letu sta se dosedanjim 15 pridružili še dve novi, Srbija in Romunija, kar dokazuje, da se krog umetnosti razvija iz leta v leto.

V tem letu sta se dosedanjim 15 pridružili še dve novi, Srbija in Romunija, kar dokazuje, da se krog umetnosti razvija iz leta v leto.

Mednarodni kulturni in umetniški utrip

Krog umetnosti – Art Circle že 10 let povezuje sodobne vizualne umetnike, kuratorje, umetnostne zgodovinarje ter kulturne institucije v tujini, ki predlagajo umetnike za sodelovanje pri tem projektu. Profesionalne umetnike povezujemo s kulturnimi instituti in veleposlaništvami njihovih držav ter s tem v regijo vnašamo mednarodni kulturni in umetniški utrip.

Odprtja srbske kulturne ambasade na domačiji vinarja Marjana Simčiča se je udeležil tudi predsednik Srbije Aleksandar Vučić

V teden dni trajajočem festivalu je potekalo več dogodkov in srečanj med lokalnim prebivalstvom, turističnimi ponudniki, vinarji, novinarji, kulturnimi instituti in veleposlaniki ter umetniki. Kulturne ambasade v Brdih in Vipavski dolini so v tednu festivala obiskali številni veleposlaniki ter kulturni atašeji. Odprtja srbske kulturne ambasade na domačiji vinarja Marjana Simčiča se je udeležil tudi predsednik Srbije Aleksandar Vučić, ki je ob tem povedal: »Ni lahko najti višje stopnje in stopnje umetniške svobode in izražanja, kot pri pripravi dobrega vina. Še bolj sem vesel, da se ambasada nahaja v kleti izjemnega vinarja Marjana Simčiča. Njegova odločitev, da svojo klet odpre za srbsko umetnost, govori o spoštovanju, ki ga imata on in Goriška brda do Srbije, pa tudi spoštovanje Srbije do Goriških brd in Slovenije.«

Krog umetnosti – Art circle 2021

Krog umetnosti se širi

Z odpiranjem kulturnih ambasad odpiramo razpršene galerije na destinaciji, vnašamo umetnost v širši prostor, oblikujemo nov turistični produkt, kot tudi izobražujemo prebivalce in obiskovalce v duhu

vseh lepote umetnosti in kulture. Krog umetnosti raste in z njim zanimanje tuje diplomacije za sodelovanje pri projektu. Z obiski tujih diplomatov v Brdih se odpirajo številne druge možnosti sodelovanja predvsem na gospodarski ravni, kar je izjemnega pomena za rast in razvoj naše regije.

Zaradi restrikcij ob epidemiji in s tem tudi omejevanja druženja je letošnje odprtje razstave nastalih del na Gradu Dobrovo v petek, 15. oktobra, potekalo le v krogu umetnikov, predstavnikov tujih veleposlaništev ter gostiteljev. V okviru letošnjega festivala je tako nastalo 48 umetniških del, ki so javnosti postavljena na ogled v Vili Vipolže do konca januarja 2022.

ART CIRCLE: Inovativno partnerstvo sodobne umetnosti za trajnostno naravnan turizem

Cilj projekta je vzpostavitev inovativnega partnerstva, spodbujanje potencialov za razvoj novih storitev in dvig kakovosti življenja prebivalcev ter zagotavljanje pogojev za razvoj novih priložnosti zelenega, kulturnega in dostopnega turizma ob ohranjanju naravnih danosti, vrednot in kulturne dediščine za trajnostni razvoj območja.

Projekt Inovativno partnerstvo sodobne umetnosti za trajnostno naravnan turizem, ak-

ronim operacije ART CIRCLE, se izvaja v okviru Strategije lokalnega razvoja za lokalno akcijsko skupino LAS V OBJEMU SONCA.

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Krog umetnosti – Art circle 2021

KULTURNE AMBASADE ART CIRCLE 2021:

Kulturna ambasada Poljske

Nejka & Uroš KLINEC, Plešivo (Brda)

Kulturna ambasada Nemčije

ŠČUREK, Plešivo (Brda)

Kulturna ambasada Japonske

HOTEL SAN MARTIN, Šmartno (Brda)

Kulturna ambasada Španije

IAQUIN, Vipolže (Brda)

Kulturna ambasada Francije

DOLFO, Ceglo (Brda)

Kulturna ambasada Kazahstana

ALMA VISTA – EDI SIMČIČ, Vipolže (Brda)

Kulturna ambasada Italije

ART HOUSE AL DI LA', Šmartno (Brda)

Kulturna ambasada Češke

ZOI Turizem, Vipolže (Brda)

Kulturna ambasada Hrvaške

PRINČIČ, Kozana (Brda)

Kulturna ambasada Avstrije

FANA ESTATE, Vipolže (Brda)

Kulturna ambasada Brazilije

LARYA – ŠIBAV, Neblo (Brda)

Kulturna ambasada Srbije

SIMČIČ MARJAN, Ceglo (Brda)

Kulturna ambasada Rusije

SLAVČEK, Dornberk (Vipavska dolina)

Kulturna ambasada Madžarske

BAŠA, Dornberk (Vipavska dolina)

Kulturna ambasada Slovaške

SAKSIDA, Zalošče (Vipavska dolina)

Kulturna ambasada Romunije

VILLA VITOVlje, Vitovlje (Vipavska dolina)

Umetniška rezidenca

Zavod Atelje, Šempeter pri Gorici (Vipavska dolina)

**Tina Novak Samec, direktorica
Zavoda za turizem, kulturo,
mladino in šport Brda**

**Fotografije:
Arhiv ZTKMŠ Brda; Damijan Simčič, ZOSO**

Teden otroka

Razigran uživaj dan

Letošnje geslo ob Tednu otroka od 4. do 8. oktobra je bilo »Razigran uživaj dan«. V enoti vrtca Kojsko so se pogovarjali o prijateljstvu, se veliko igrali in ustvarjali. Strokovne delavke so uresničile različne dejavnosti in postavile skupno razstavo v prostorih vrtca. Teden so zaključili na Svetem Križu. Skupine so se podale do najvišje točke v Kojskem po različnih poteh. Otroci so na poti skozi gozdček nabirali jesenske plodove, iz katerih je nastala skupna slika – mandala. Dan so zaključili mavrično, saj so pihali milne mehurčke. Igra povezuje, razvija domišljijo, krepi telo in pomaga spletati prijateljstva.

Strokovne delavke vrtca Kojsko

Tudi v času epidemije je krvodajalstvo izrednega pomena

Kri je nenadomestljivo zdravilo

Anja Rakušček, Brika s Krasa

Otroštvo in mladost sem preživela v Brdih, čeprav se me verjetno le malokdo spominja, mogoče nekaj generacij, ki je obiskovalo dobrovsko osnovno šolo v letih, kot sem jo sama, par sosedov in peščica prijateljev, s katerimi smo preživljali skupne večere. Doma sem iz Šmartnega, natančneje zaselka Travnik, osnovno šolo sem obiskovala v Brdih, nato gimnazijo v Novi Gorici. Brda bodo vedno moj dom, čeprav sem mlada odšla in se nikoli zares vrnila. Študijska leta sem preživela v Ljubljani, po študiju pa kot mlada zdravnica začela poklicno pot v slovenski Istri, kjer sem preživela nekaj let. Zadnja leta sem se z otrokoma udomačila na komenskem Krasu.

Poklicna pot in transfuzija

S transfuzijsko medicino sem se prvič bežno srečala v sklopu kliničnih vaj v šempetrski bolnišnici. Takrat se mi sanjalo ni, da bo transfuzija postala tako velik del mojega življenja. V času pripravništva, ki sem ga opravljala v izolski bolnišnici, me je povabila dr. Kramarjeva na Center za transfuzijsko dejavnost (CTD) v Izoli, kjer sem transfuzijsko medicino bolje spoznala. Nato sem kot mlada zdravnica službovala na različnih bolnišničnih oddelkih, zdravstvenih domovih v slovenski Istri ter v Ljubljani. Leta 2015 sem pričela specializacijo iz transfuzijske medicine in jo lani (2020) zaključila. Od novembra 2020 sem zaposlena na CTD Izola, letos junija sem postala vodja CTD Izola. Vsakodnevno delam s krvodajalci, v imuno-hematološkem laboratoriju ter uravnavam zaloge krvi oziroma krvnih komponent v našem centru. Vsako leto v Izoli zberemo približno 5000 enot polne krvi. Izvajamo pred-transfuzijsko testiranje, prenatalno testiranje in delujemo kot bolnišnična krvna banka za štiri bolnišnice v regiji. Naš laboratorij vsako leto opravi okoli 20.000 imuno-hematoloških preiskav. Pravkar pripravljamo dokumentacijo za prospektivno raziskavo z naslovom Določanje feritina pri krvodajalcih, kjer sem vodja raziskave. Predavam na Fakulteti za vede o zdravju Univerze na Primorskem ter na podiplomski šoli iz transfuzijske medicine za zdravnike. Po potrebi pomagam tudi na CTD Nova Gorica, Zavodu RS za transfuzijsko medicino v Ljubljani ali terenskih krvodajalskih akcijah. Pa še kaj bi se našlo.

Anja Rakušček ob podelitvi licenčnih listin oktobra 2021 s predsednico Zdravniške zbornice Slovenije Bojano Beović

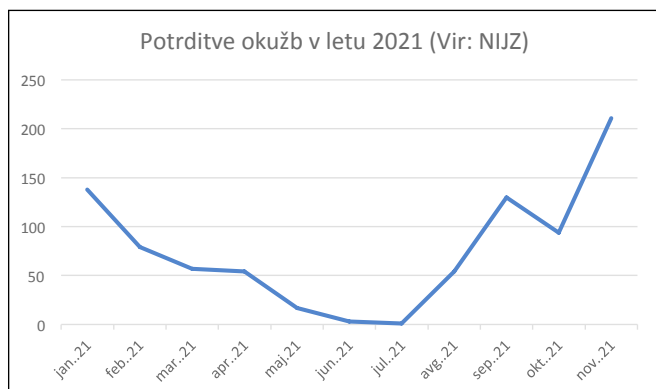
Transfuzijska dejavnost v času epidemije s SARS-CoV2

Transfuzijska dejavnost je v celotni Sloveniji že od začetka epidemije v pogonu bolj, kot bi si mislili. Kot povsod v zdravstvu se tudi mi srečujemo s pomanjkanjem kadra oziroma povečanim obsegom dela, naši sodelavci pomagajo na obremenjenih bolnišničnih oddelkih. Pogosteje imamo znižane zaloge krvi, poostrena so merila za izbor krvodajalcev, uvedli smo naročanje krvodajalcev na vnaprej dogovorjen termin ter triažno-kontrolno točko ob vstopu na krvodajalske akcije ter v naše prostore nasploh, prvo triažo opravimo že ob telefonskem naročilu krvodajalca. Za udeležbo na krvodajalski akciji zaenkrat izpolnjevanje PCT pogoja ni zahtevano, je pa zaželeno. Potrebe po krvi in krvnih komponentah se med epidemijo niso zmanjšale, saj zdravljenje s krvjo potrebujejo kronični, krvaveči bolniki, operiranci, poškodovanci in tudi bolniki s covidom. V preteklem letu smo zbirali tudi hiperimunsko prebolevalniško plazmo za zdravljenje bolnikov s težjim potekom covid-19. Kljub težjim pogojem in večjemu obsegu dela ter zmanjšanim zalogam krvi se trudimo, da vsak bolnik dobi obravnavo in zdravljenje, ki ju potrebuje. Do sedaj nam je uspelo zagotoviti kri za vsakega bolnika in upam, da bo tako tudi v prihodnje. Tu nastopite vi, krvodajalci. Kljub genski tehnologiji in napredku medicine so komponente krvi zaradi svoje komple-

Koronavirus v Goriških brdih

Jesen je prinesla širjenje epidemije tudi v Brdih

Če smo se še do lanskega oktobra hvalili, da v Brdih nimamo okužb, je lanska jesen kaj hitro pokazala, da smo se prenašli. Do konca leta 2020 je Občina Brda zabeležila 191 potrjenih okužb z novim koronavirusom. Letos je bilo teh veliko več. Od januarja do konca novembra smo našli 838 potrditev okužb, več kot polovica je bila zaznanih od začetka septembra do konca novembra. Kaj bo prinesel december, bomo poročali v naslednji številki Briškega časnika.

V Občini Brda in občinskem štabu civilne zaštite smo bili v tem letu priča številnim izzivom tako zaradi okužb kot spodbujanja občanov k upoštevanju ukrepov za zajezitev širjenja okužb, večkratnega opozarjanja odločevalcev o specifični obmejne območja zaradi čezmejnih delavcev in dvolastnikov ter zagotavljanja najprej testiranja nato še cepljenja na Dobrovem itd.

Da bo četrti val epidemije terjal svoj davek, so epidemiologi opozarjali že celo poletje in državljane vabili, da se vendarle odločijo za cepljenje ter si tako zagotovijo veliko manj agresiven potek okužbe. Njihove napovedi so se uresničile. Epidemija je dodobra začela letošnjo jesen. Število razpoložljivih postelj v intenzivnih enotah je, kljub cepljenju, skoraj zmanjkalo, zdravstveni delavci pa so na robu vzdržljivosti.

Skrb za dobrobit zdravja občanov in obiskovalcev je zaradi povečevanja števila okuženih v državi botrovala tudi odločitvi, da novembra martinovanja v Brdih ni bilo. Za takšno potezo smo se kot vodilna vinorodna destinacija odločili med prvimi v Sloveniji.

Obenem smo v to jesen v civilni zaščiti naredili korak več. Opazili smo, da so nepreverjene informacije, napačne razlage podatkov in zanašanje na »medmrežne« strokovnjake, ki so čez noč pridobili večletno znanje medicine, zmedle občane. Zato smo zaprosili domače zdravstvene strokovnjake, da z nami delijo njihove izkušnje z epidemijo. Njihova pričevanja in apele smo objavili po vseh občinskih komunikacijskih kanalih (na spletni strani, facebook in twitter profilu ter oglasnih deskah po vaseh) in tako omogočili občankam in občanom briške občine in tudi vsem sledilcem družabnih omrežij in spletne strani, da prejmejo informacije o epidemiji covid-19 neposredno od ljudi, ki se konkretno in dnevno srečujejo s covid bolniki. Nekaj jih objavljamo tudi v Briškem časniku. Upamo in želimo si, da bodo njihove besede, ki jih lahko preberete v nadaljevanju, padle na plodna tla in marsikoga spodbudile, da svoje dvome razblini ob konkretnem pogovoru z osebnim zdravnikom, ne pa s tipkanjem po internetu.

Zaupajmo zdravstveni stroki in upoštevajmo njena priporočila!

Štab Civilne zaštite Občine Brda

Tudi v času epidemije je krvodajalstvo izrednega pomena

ksne sestave še vedno nenadomestljivo zdravilo. Bolnik lahko dobi v procesu zdravljenja kri le, če jo je pred tem nekdo drug daroval. Trenutno se ponovno srečujemo z znižanimi zalogami nekaterih krvnih skupin, zato lepo vabim vse, ki ste zdravi, v zadnjem času niste bili v tveganih stikih, da se naročite in

oglasite v bližnjem centru za transfuzijsko dejavnost in darujete kri. Veseli vas bomo. Prav vsakega.

**Anja Rakušček, dr. med.,
spec. transfuzijske medicine,
vodja Centra za transfuzijsko dejavnost Izola**

Koronavirus v Goriških brdih

»Brike in Brici, pokažite svojo napredno miselnost in odgovornost do svojih dragih, le tako se bomo spet lahko veselili Praznika česenj in martinovanja.«

Prim. Nataša Fikfak, dr. med., spec. interne medicine, spec. Hematologije, SB dr. Franca Derganca Nova Gorica

Kako kot zdravnica doživljate epidemijo covid-19?

Epidemija pomeni izredno, izjemno, nenormalno, novo ... in še kaj bi lahko naštel, ko skušam opisati to leto in pol trajajoče obdobje. Če sem v začetku to dojemala in sprejemala kot izziv, novo izkušnjo in predvsem zmožnosti prilagajanja cele družbe na spremembe v načinu življenja, pa sedaj ne sprejemam več in ne razumem več in zelo me žalosti dejstvo, da niti kot posameznik in še manj kot družba nismo pripravljeni na solidarnost, sočutje, vzajemnost in nenazadnje spoštovanje in prevzemanje odgovornosti zase, svoje najbližje in sosede, znance in neznance.

Nam lahko zaupate vašo najtežjo izkušnjo v zvezi z epidemijo?

V tem letu in pol sem delala na urgenci in na oddelku z okuženimi bolniki. Nočem se spominjati tistih izkušenj izpred leta, ko so se na oddelku zdravili predvsem zelo stari in oboleli še zaradi številnih drugih bolezni in umirali sami, daleč od svojih najbližjih in brez človeškega dotika. Res je, da smo zaposleni skušali vsaj malo nadomestiti sočutje, a skozi več plasti delovne obleke, brez vidnih bistvenih izraznih delov obraza in brez spoznavnega glasu ni bilo mogoče. Sedaj je drugače. Zbolevajo mlajši, mojih let, zdravi, športniki, intelektualci, razgledani, očetje in mame, učitelji, bančni uslužbenci, trgovke in še bi lahko naštevala, ki ob sprejemu popolnoma zanikajo okužbo ali še huje, zanemarijo dejstvo, da je pravočasno prepoznavanje simptomov in znakov bolezni ter obisk zdravnika in bolnišnice edina možnost zdravljenja in ozdravitve.

Zakaj novi koronavirus ni tako nedolžna bolezen kot se marsikomu dozdeva?

Okužba s koronavirusom je pri večini okuženih res lahko potekajoča viroza, vendar podatki, da je težji potek predvidoma le pri imunsko oslabljenih bolnikih in tistih z več drugimi boleznimi, na kemoterapiji ali bioloških zdravlilih, nekako ni skladen s tem, kar v resnici vidimo na oddelkih. Bolniki, ki jih jaz zdravim pri svojem običajnem delu, to so bolniki s hudimi krvnimi boleznimi in različnimi raki, se morajo zaščititi pred okužbami vedno ob

prejemanju zdravil, ki vplivajo na imunski sistem in to vedno delajo. Nosijo maske, si razkužujejo roke, se izogibajo druženja, še posebej z neznanimi skupinami. To je njihov način življenja in preživetja. Da je to pravilno, povem iz podatka, da smo v celem času epidemije imeli le dvakrat vdor okužbe na oddelke za dnevno bolnišnično zdravljenje, žal sta se ob tem dva bolnika okužila in podlegla, čez 1000 obravnavanih bolnikov v tem času pa redno hodi na kontrole, dobiva kemoterapijo in biološka zdravila. Večina se je cepila.

Kaj sporočate občanom in občanom Občine Brda?

Kot zdravnica, Brika, hčerka, mama in žena, teta, prijateljica in občankavčutim odgovornost do svojih bližnjih, znancev in neznancev. Žalosti me dejstvo, da smo tako razgledana in napredna družba, s tako velikimi ambicijami in dosežki na področju kmetijstva, kulture, znanosti, tehnike, podlegli »googlizmu« in površnosti. Moj nono Vencel je bil znan mesar in veliko mladih je učil. Dobro se spominjam, kako so ga poslušali, ko jim je razlagal tehnike kolin in začinjania mesa. Še zdaj prepoznam salamo, ki jo je naredil njegov učenec. Kje je torej odpovedala medicinska stroka, da ji danes ne verjamemo več? Ali pa drugače vprašam: ali se res na medicino in nogomet razumemo prav vsi?

Kaj sporočate tistim, ki se še niso cepili oziroma, ki oklevajo, ali bi se cepili?

Brike in Brici, pokažite svojo napredno miselnost in odgovornost do svojih dragih, le tako se bomo spet lahko veselili Praznika česenj in martinovanja.

Koronavirus v Goriških brdih

»Vse tiste, ki se še niso cepili pozivam, da to čim prej storijo.«

**Damjan Birtič, dr. med., specialist pnevmologije, SB dr. Franca Derganca
Nova Gorica**

Kako kot zdravnik doživljate epidemijo covid-19?

Kot zdravnik doživljam epidemijo covid-19 kot obdobje, kjer je naš zdravstveni sistem z vsem osebjem in kapacitetami na eni najtežjih preizkušenj.

Nam lahko zaupate vašo najtežjo izkušnjo v zvezi z epidemijo?

Posebej mi je ostala v spominu izkušnja mladega fanta, kateremu smo morali zaradi slabšanja stanja sporočiti, da bo potrebna premestitev v enoto intenzivne terapije. Šele takrat se je zavedal, da je njegovo življenje resno ogroženo. Na srečo je bolezen premagal, vendar s hudimi posledicami, ki jih na žalost nosi še dandanes.

Druga pa je izkušnja starejšega moškega, ki je po hudem poteku bolezni, dolgotrajnem intenzivnem zdravljenju po štirih mesecih lahko samostojno stopil iz postelje in se tega veselil kot otrok. Na žalost pa niso imele vse zgodbe prebolelih takega srečnega konca.

Zakaj novi koronavirus ni tako nedolžna bolezen kot se marsikomu dozdeva?

Zaradi nepredvidljivega poteka in odsotnosti specifičnega zdravljenja ta bolezen predstavlja zelo veliko nevarnost za vsakega posameznika.

Kaj sporočate občanom in občanom Občine Brda?

Občanke in občane naše občine glede na trenutne kritične razmere pozivam v prvi vrsti, da se obnašajo odgovorno. Poskrbijo naj za svojo varnost in se obnašajo samozaščitno, se izogibajo druženju v večjih skupinah. Ukrepi so pri tem vsem nam znani. Seveda pa je najvažnejši in dokazano učinkovit ukrep cepljenje.

Kaj sporočate tistim, ki se še niso cepili oziroma, ki oklevajo, ali bi se cepili?

Vse tiste, ki se še niso cepili, pozivam, da to čim prej storijo. S tem bodo naredili največ za zaščito sebe ter okolja, v katerem živijo. Kot zgled naj nam bo vsem sosednja Italija, kjer so s preko 86-odstotno precepljenostjo celotnega prebivalstva in doslednim upoštevanjem PCT pogojev dosegli normalizacijo družbenega življenja in obvarovali zdravstveni sistem ter gospodarstvo pred ponovnim zlomom.

Upam, da Slovenci ne rabimo podoživeti tako tragične izkušnje kot ob začetku epidemije v Bergamu, da bi nam odprla oči. Ne pustimo se zavesti zaradi koristoljubja oziroma brezobzirne zaslepljenosti »namišljenim strokovnjakom«. Posledice bodo lahko katastrofalne.

Koronavirus v Goriških brdih

»Večina preboleznikov s hujšim potekom bolezni bi, če bi bilo možno, zavrteli čas nazaj. Bi se cepili!«

Kostja Jelinčič, dr. med., specialist radiologije, SB dr. Franca Derganca Nova Gorica

Kako kot zdravnik doživljate epidemijo covid-19?

Ob začetku epidemije s strahom pred neznanim, nato s stisko naših zahodnih sosedov, slednjo sem doživljal še nekoliko bolj doživeto, ker sem bil v stiku s kolegi sošolci s tržaške univerze. Sledilo je obdobje pričakovanja in trepetanja za cepivom, ki se je kar vlečlo, nato relativno olajšanje, ko sem se cepil. Kaj kmalu se je cepljenje pri nas v Sloveniji spremenilo v nočno moro zame kot zdravnika, ker se veliko ljudi ni hotelo cepiti zaradi različnih razlogov. Nekateri tudi zaradi po mojem mnenju zlonamernih dezinformacij peščice (5–7) zdravnikov, ki so se oklicali za »slovenske zdravnike«. Kasneje so bili sicer opozorjeni na kršitve zdravniške etike in deontologije s strani zdravniške zbornice, a takrat je duh že ušel iz steklenice. V teh dneh četrtega vala, ko se v naši splošni bolnišnici ukinjajo vsi oziroma velika večina elektivnih posegov, pa doživljam stanje z jezo, ker gledam ljudi na covid intenzivnem oddelku, ki so imeli možnost se s cepljenjem temu izogniti. Se pa zato tudi in predvsem na njihov račun ustavlja zdravstvo za necovid paciente!

Nam lahko zaupate vašo najtežjo izkušnjo v zvezi z epidemijo?

Od najbolj banalnega trenutka, ko sem moral oditi prvič na urgenco v skafandru opravljat UZ trebuha, za izključitev oziroma potrditev akutnega apendicitisa in sta se mi tako maska kot očala v nekaj minutah zameglila, da sem bil primoran podaljšati preiskavo za recimo 4-krat, do tesnobe, ko sem izvedel, da je prijatelj star 37 let intubiran na intenzivni. Tam je bil 16 dni, na

koncu je preživel. Velikokrat sem in še vedno zagovarjam cepljenje. Kdaj sem moral tudi ostro nastopiti, ker dandanes je že vsak infektolog, imunolog, virolog, epidemiolog. Vsi ti instant vse-logi vejo vse, ker so prebrali na googlu, učijo me vseh možnih alternativnih terapij, skratka neo adhoc zdravstveniki. Medicina, na katero se opiram, pa temelji na študijah, številkah, trdem delu. Ni instant rešitev, vsaj največkrat ne! Mnogi se boste spomnili na alternativno zdravljenje raka dojke iz 90. let prejšnjega stoletja, tako imenovano »cura DiBella«, ki se je klavarno končala. Tudi takrat, še bolj pa danes, so za podporo takšnim alternativnim rešitvam oziroma raznoraznim teorijam zarote odgovorni v veliki večini socialna omrežja in mainstream mediji, ki se za nekaj procentov večje gledanosti ali kakšen »klik« več dobesedno razprodajo za senzacije.

Zakaj novi koronavirus ni tako nedolžna bolezen, kot se marsikomu dozdeva?

Že osnovna različica je bila zelo nalezljiva, sedanja delta je pa 8-krat bolj. Torej je izjemnega pomena cepljenje, ki dokazano pomaga tudi pri zaježitvi širjenja virusa. Cepljeni tako kot preboleli virus manj prenašamo naokoli, tudi če se nam zgodi prebojna okužba, predvsem pa je cepljenje dobra zaščita pred težjim potekom bolezni. Naj dodam, zakaj covid-19 ni nedolžna bolezen. Zato, ker ne izbira, s hujšim potekom prizadene tudi mlajše, zdrave ljudi brez pridruženih bolezni.

Kaj sporočate občankam in občanom Občine Brda?

Pozivam vse Brike in Brice, naj se vedejo vestno in odgovorno, naj spoštujejo priporočila stroke, se v prvi vrsti cepijo, sicer pa dosledno testirajo, vzdržujejo distanco, nosijo maske ter se držijo ostalih priporočil oziroma omejitev stroke, kot je na primer PCT.

Kaj sporočate tistim, ki se še niso cepili oziroma, ki oklevajo, ali bi se cepili?

Na kratko: cepite se! Četudi je morebiti pred to odločitvijo prisoten strah pred neznanim, nam do sedaj znani podatki zagotavljajo, da je cepivo varno. Tveganje za zaplete po prebolelem covid-19 je precej višje kot tveganje za zaplete po cepljenju. Večina preboleznikov s hujšim potekom bolezni bi, če bi bilo možno, zavrteli čas nazaj. Bi se cepili? V naši bolnišnici so na covid intenzivni enoti (hujši potek bolezni) izključno necepljeni pacienti, zato vas vse še enkrat pozivam, da se cepite.

Koronavirus v Goriških brdih

»Covid-19 ni nedolžna bolezen predvsem zaradi tega, ker je težko predvideti, kdo bo zbolel za hudo obliko.«

Milan Milanovic, dr. med., spec. družinske medicine, Zdravstveni dom Nova Gorica, Splošna zdravstvena ambulanta Dobrovo

Kako kot zdravnik doživljate epidemijo covid-19?

Epidemija covid-19 je korenito spremenila naša življenja, izpostavljeni smo vsakodnevemu psihičnemu pritisku. Prej navadna opravila so postala zapletena, mladina je prikrajšana za zabave, druženja potekajo v neke vrsti ilegali. Zdravstvo, ki je že predhodno bilo v slabi kondiciji, je sedaj ohromelo.

Nam lahko zaupate vašo najtežjo izkušnjo v zvezi z epidemijo?

Moja najtežja izkušnja s covidom je pravzaprav izven ambulate. Pripadela me je smrt bližnjega prijatelja DJ Cvereta, ki je nasedel anticepilski propagandi na družbenih omrežjih do takšne mere, da je obstoj virusa zanikal in prepozno poiskal zdravniško pomoč.

Zakaj novi koronavirus ni tako nedolžna bolezen, kot se marsikomu dozdeva?

Covid-19 ni nedolžna bolezen predvsem zaradi tega, ker je težko predvideti, kdo bo zbolel za hudo obliko. Marsikdaj me preseneti, ko nekdo v dobri kondiciji zboli za težko obliko covid-19.

Kaj sporočate občankam in občanom Občine Brda?

Občanke in občane pozivam, naj se držijo ukrepov, predvsem se izogibajo druženju v zaprtih prostorih, raje naj

se preko dneva dobivajo na odprtem, upoštevajo razdaljo. Gostinske objekte bo potrebno prilagoditi razmeram 'nove realnosti' in povečati zunanje kapacitete, kar seveda terja precejšnje stroške.

Kaj sporočate tistim, ki se še niso cepili oziroma, ki oklevajo, ali bi se cepili?

Tistim, ki se še niso cepili, povem, da v zadnjem letu v splošni zdravstveni ambulanti Dobrovo nisem zabeležil stranskih učinkov cepljenja s trajnimi posledicami. Cepljeni lažje prebolijo covid, če se okužijo. Res je, da so v zadnjih dveh mesecih približno 40 % pozitivnih oseb na PCR testu bili predhodno cepljeni. Ljudje morajo razumeti, da zadeve v medicini niso 'črno-bele' in matematično natančne,

imunski odgovor vsakega posameznika je različen.

Če primerjamo koristi in potencialno škodo, se cepljenje izplača in ga priporočam. V moji družini smo vsi cepljeni.

Koronavirus v Goriških brdih

»Stiska, v kateri smo se znašli, nas vse bremeni, tako obolele kot tudi zaposlene v zdravstvu.«

Debora Kocijančič, dr. med., specializantka interne medicine, SB dr. Franca Derganca Nova Gorica

Kako kot zdravnica doživljate epidemijo covid-19?

Epidemija je korenito spremenila naša življenje. Stiska, v kateri smo se znašli, nas vse bremeni, tako obolele kot tudi zaposlene v zdravstvu. Pojav novega virusa je pomenil dodatno potrebo po prilagoditvah. Zaradi prezasedenosti bolnišnic s pacienti, obolelimi za covid-19 ter posledično zmanjšanjem števila elektivnih obravnav za paciente s preostalimi kliničnimi stanji, se krepi nezadovoljstvo pacientov ter nezaupanje v zdravstveno osebje. Kljub temu nam je veliko pacientov še vedno hvaležnih, cenijo naše delo in trud. Zaradi njih smo tu.

Nam lahko zaupate vašo najtežjo izkušnjo v zvezi z epidemijo?

Vsakodnevno gledam obolele ljudi s koronavirusno infekcijo, vlagam ves svoj trud in znanje v obravnavo kljub vedenju, da bolnik ni dosledno upošteval ukrepov ter priporočil stroke glede cepljenja. Zdravniki moramo biti dosledni pri zdravljenju vsakega posameznika ter mu nuditi najboljšo oskrbo kljub nestrinjanju z njegovim prepričanjem.

Zakaj novi koronavirus ni tako nedolžna bolezen kot se marsikomu dozdeva?

Okužba z virusom Sars-CoV-2 je bolezen, ki se pojavlja v različnih kliničnih prezentacijah, v blagi obliki s slabim počutjem, povišano telesno temperaturo, utrujenostjo, nahodom, kašljem in gastrointestinalnimi težavami. Lahko pa se razvije huda pljučnica z občutkom pomanjkanja zraka in potrebo po intenzivnem zdravljenju. Virus

ne izbira, s hudim potekom lahko zbolijo tudi mlajši, do sedaj zdravi ljudje. Zavedati se moramo dolgoročnih posledic in zapletov, ki jih

povzroči virus, vključno s krvnimi strdki, nevrološkimi motnjami, duševnimi motnjami ter prizadetostjo posameznih organskih sistemov. Številnim obolelim je covid-19 po preboleli bolezni popolnoma spremenil življenje ter pogled na stanje, ki ga imamo v svetu.

Kaj sporočate občankam in občanom Občine Brda?

Vse občane in občanke Občine Brda pozivam k doslednemu upoštevanju priporočil stroke. Le dosledno razkuževanje rok, nošenje mask, vzdrževanje medsebojne razdalje, predvsem pa redno testiranje in cepljenje nas lahko rešijo iz moreče situacije, v kateri smo se znašli. Odgovornost prav vsakega izmed nas je, da zaščiti svoje zdravje ter življenje najbližjih. Le skupaj, z izpolnjevanjem pogoja PCT, lahko vzpostavimo razmere, v katerih bodo najranljivejši zaščiteni.

Kaj sporočate tistim, ki se še niso cepili oziroma, ki oklevajo, ali bi se cepili?

Prav je, da je odločitev o cepljenju svobodna, vendar se moramo ob tem zavedati, da ob tem, ko se ne cepimo, ogrozimo svoje zdravje, kar je seveda naša pravica, vendar hkrati ogrožamo tudi zdravje vseh ostalih občanov in občank Občine Brda. Cepljenje je najbolj učinkovit ukrep za omejitev in izkoreninjenje pandemije. Ukrep bo učinkovit le takrat, ko bo odmerek cepiva prejelo zadostno število ljudi. Za prvo cepljenje je vedno primeren čas. Zaupajte strokovnjakom ter dokazom o varnosti in koristnosti cepljenja.

Koronavirus v Goriških brdih

»Dragi občani, morate se zavedati, da ta virus ne izbira ...«

Jana Mavrič iz Šlovrenca v Goriških brdih, študentka zdravstvene nege Univerze v Mariboru

Obiskali smo tudi študentko zdravstvene nege Jano Mavrič iz Šlovrenca, ki je v zadnjem obdobju kovala izkušnje glede covid epidemije v UKC Maribor

»Sem Jana Mavrič iz Šlovrenca v Goriških brdih in kot študentka zdravstvene nege Univerze v Mariboru sem se tudi sama odzvala klicu na pomoč v začetku epidemije, ko je UKC Maribor potreboval dodatno pomoč v celotnem kliničnem centru, še posebej pa na akutnih covid oddelkih. Tako sem od novembra 2020 pa vse do aprila 2021 delala preko študentskega dela na akutnem covid oddelku, kjer sem marsikaj videla in spoznala ter se pri vsem tem tudi ogromno naučila. Lahko bi ure in ure govorila o dogodkih na oddelkih, o pacientki v sobi 3, o starejšem gospodu – tudi našem pacientu – v sobi 7, ki se je do zadnjega boril s to zahrbtno boleznijo ... Zgodba je na pretek in vsaka je v meni pustila poseben pečat in se mi v spomin zelo vtisnila. Žalostno, da sem se proti koncu dela na akutnem oddelku morala tolažiti z besedami: 'No Jana, saj bo. Še malo zdrži, še par ur pod to gas masko in v tem skafandru, pa boš lahko šla domov. Pacienti nas rabijo ...' Dostikrat sem morala biti pozorna na to, kdaj in koliko vode spijem, preden grem v sobo. Vedela sem, da me bo zaradi premalo popite tekočine začela boleti glava, zavedala sem se pa tudi, da ko grem enkrat v sobo, dve do tri ure ne bom prišla iz nje, saj je bilo treba vsem razdeliti hrano, nepokretne paciente negovati in umiti, pomagati pri deljenju terapije itd.

in da v tem času ne bom mogla na stranišče.

Naj poudarim, da me delo s pacienti zelo osrečuje. Delo na oddelku mi je izjemno lepo, vendar je od vedno bila tudi moja želja pomagati na urgenci. Ta želja se mi je aprila 2021 uresničila, ko so na sivi coni urgence potrebovali študenta za pomoč. Prijavila sem

se, dobila mesto in začela. Prvi dan je bil naporen, ker nisem vedela, kaj pričakovati in kaj se od mene pričakuje. S časoma sem se priučila, šla z zdravnikom sama v sobo, nastavila kanal in vzela kri za laboratorij, posnela EKG, izmerila vitalne funkcije, priklopila paciente na kisik, včasih skupaj s sodelavcem po potrebi nastavila urinski kateter, pod nadzorom pomagala pri terapiji in tako dalje ... Vse do danes še vedno tam pomagam in čeprav sem trenutno razpisana večinoma v beli coni internistične nujne pomoči, približno polovico delovnih dni v mesecu preživim v sivi coni urgentnega centra UKC Maribor, kjer vam moram priznati, da je zadnje čase zelo kaotično, naporno in res izčrpavajoče. Nemalo pacientov mi je pred tem, ko sem jih peljala na sprejem na akutni covid oddelok, reklo: 'Sestra, nisem si mislil/-a, da bo tako hudo ...'

Dragi občani, morate se zavedati, da ta virus ne izbira ... Žalosti me velik negativizem, ki trenutno vlada. Res je, da ima vsak pravico do odločanja zase in za svoje zdravje. Res je, da vas noben v nič ne more prisiliti. Res je tudi, da smo mi tu vedno za vas, čeprav mogoče temu ne verjamejte ... Ampak je tudi res to, da če že govorimo o pravicah, se lahko dotaknemo tudi dolžnosti in vsaj pazimo in pomislimo na sočloveka in družbo, ko se za neko stvar odločimo. Posledice tega čutimo vsi.

Verjemite mi, da če med nami, zaposlenimi v zdravstvu (od bolničarjev, zdravstvenih tehnikov, dipl. medicinskih sester, zdrav-

Koronavirus v Goriških brdih

»Lahko sprva dokaj blaga oblika bolezni pušča dolgotrajne posledice tako imenovani dolgi covid ali 'long-covid' sindrom.«

Lara Lozar, dr. med., spec. družinske medicine, Zdravstveni dom Nova Gorica, Splošna zdravstvena ambulanta Dobrovo

Kako kot zdravnica doživljate epidemijo covid-19?

Epidemija je konkretno spremenila naša življenja tako doma kot v službi. Delo je drugačno, veliko obravnav poteka preko telefona, kar ima svoje prednosti, seveda pa tudi slabosti.

Nam lahko zaupate vašo najtežjo izkušnjo v zvezi z epidemijo?

Veliko je zgodb, ki pustijo sled. Spomnim se na primer 60-letne gospe, ki sem jo gledala v covid ambulanti v začetku oktobra letos. Pripeljal jo je zaskrbljen mož, ki je povedal, da imata oba covid in da sta sicer čisto v redu, vendar da je

ji izmerili vrednost kisika v krvi, ki je bila seveda zelo nizka. Z reševalci je bila napotena v šempetrsko bolnišnico, kjer pa ni bilo več proste postelje, zato so jo premestili na Jesenice. Mož je vsaj tri tedne ni videl ne slišal. Zaključka ne vem, ker gospa ni moja pacientka, me je pa že sama stiska moža na začetku zdravljenja zelo prizadela.

Zakaj novi koronavirus ni tako nedolžna bolezen, kot se marsikomu dozdeva?

V nekaterih primerih je dejansko lahko zelo nedolžna bolezen, v drugih pa nas preseneti, s kakšno silo udari. Tudi mladi, predhodno zdravi posamezniki, zbolijo za hudo obliko, ki potrebujejo hospitalizacijo. Lahko pa sprva dokaj blaga oblika bolezni pušča dolgotrajne posledice (tako imenovani dolgi covid ali 'long-covid' sindrom).

Kaj sporočate občankam in občanom Občine Brda?

Občane in občanke Občine Brda pozivam k odgovornemu ravnanju ter upoštevanju ukrepov, to je pravilno nošenje mask, držanje medsebojne razdalje ter skrbno umivanje in razkuževanje rok. Tu ne gre za to, kdo bo zmagal, ampak za zdravje nas vseh. Poleg tega je seveda še vedno pomembno ohranjanje zdrav življenjski slog, s katerim skrbimo za naše zdravje in odpornost. Izbirajmo prehrano, bogati z vitamini, skrbimo za redno telesno aktivnost, opustimo kajenje, namesto druženja v zaprtih prostorih raje izberite sprehod v naravi, ki ima v Brdih prav poseben čar.

žena že cel vikend malce zmedena. Ne, nista se cepila, saj sta bila zmedena s strani medijev. Med pogovorom v kontejnerju se gospa veliko stvari ni spomnila. Hitro smo

Jana Mavrič

nikov, študentov nege in mediciner ..., ki skoraj vsak dan preživimo v sivi coni, ne bi bilo nekaj humorja, lepih besed, pozitivne in kakšnih zahval, ki smo jih pisno in ustno deležni od nemalo kakega pacienta, bi ob trenutnih razmerah, ki vladajo, že popolnoma izgoreli.

Hvala vsakemu slehernemu posamezniku in občanu, ki nam zdravstvenim delavcem stoji ob strani v teh težkih časih. Verjemite, da nam ogromno pomeni in da me zelo razžalosti branje raznih objav na socialnih omrežjih in blatenje mojega bodočega poklica, ker tudi, če diplome še nimam v roki, sem medicinska sestra, in to ponosno povem. Hvala vam!«

Koronavirus v Goriških brdih

»Pri odločanju o cepljenju se ne odločamo za ali proti cepljenju, temveč med cepljenjem in boleznijo.«

Maša Jelinčič Rušt, dr. med., spec. int. Med, SB dr. Franca Derganca Nova Gorica

Kako kot zdravnica doživljate epidemijo covid-19?

Epidemijo covid-19 doživljam zelo stresno. Najbolj me žalosti nezaupanje v zdravnike, zdravniški poklic, medicino, farmacijo in znanost. Verjemite mi, da je pot do zdravniškega poklica zelo dolga in težka. Veliko je odrekaj in verjmem, da se za ta poklic ne odloči nekdo, ki ni v to trdno prepričan in ki v svojem srcu ne čuti, da bi rad pomagal. Želim si, da bi ljudje ponovno zaupali v zdravnike.

Nam lahko zaupate vašo najtežjo izkušnjo v zvezi z epidemijo?

Nikoli ne bom pozabila sobote v marcu 2020, ko smo v naši bolnišnici odprli vrata covid oddelka zaradi hitrega širjenja okužbe s Sars-Cov 2 virusom. Ne bom pozabila niti strahu, ki mi je spremljal, najprej zaradi srečanja z do tedaj povsem neznano boleznijo, strah pred tem, da se bom sama okužila in da bom okužbo prenesla na svoje bližnje. Hkrati mi je bilo zelo neprijetno v novem okolju, za tremi zaščitnimi vrati, za zaščitnim steklom, v zaščitni opremi.

Zakaj novi koronavirus ni tako nedolžna bolezen kot se marsikomu dozdeva?

Koronavirus še zdaleč ni nedolžna bolezen. Nekateri jo res prebolijo kot prehladno obolenje z glavobolom, suhim kašljem in vročino, pri drugih so v ospredju gastrointestinalne težave kot sta driska in slabost. A velik del bolnikov virus poleže v posteljo in jih privede v bolnišnico tiha hipoksija. In takrat se zavejo, da so stroki premalo zaupali in šele tedaj pričnejo ponovno verjeti, da virus obstaja in da je nevaren.

Kaj sporočate občankam in občanom Občine Brda?

Pozivam, da bodite odgovorni v prvi vrsti do sebe, do svojega zdravja, hkrati pa bodite odgovor-

ni do bližnjih, predvsem do starejših oseb, do oseb s kroničnimi boleznimi in do drugih.

Želim si, da bi se Brici ponovno povezali, prav tako kot smo se za Giro d'Italia. Stopimo skupaj, pokazimo, da smo odgovorni in da nam je mar. Konec koncev z našimi odločitvami danes morda izboljšamo prihodnost naših otrok.

Kaj sporočate tistim, ki se še niso cepili oziroma, ki oklevajo, ali bi se cepili?

Epidemije ne ustavi cepivo, temveč cepljenje. Cepljenje je sicer prostovoljna in individualna odločitev. Pri odločanju o cepljenju se ne odločamo za ali proti cepljenju, temveč med cepljenjem in boleznijo.

Moramo se zavedati, da je težje in z več potencialnimi zapleti preboleti nalezljivo bolezen, kot pa je tveganje za zaplete po cepljenju. Povem vam, da se je še vsakdo, ki je zbolel za covidom-19 in je potreboval bolnišnično obravnavo, kesal, da se ni cepil. Saj bi le s cepljenjem lahko preprečil težek potek bolezni. In verjemite mi, da bi ljudje, ki so izgubili boj z boleznijo, če bi še imeli možnost izbire (veliko jih ni imelo možnosti izbire, saj cepiva še ni bilo na tržišču), zagotovo izbrali cepljenje. Le s cepljenjem bomo lahko ustavili epidemijo in zaživel normalno, svobodno.

EK

Fotografije: osebni arhivi

Komemorativne slovesnosti ob dnevu spomina na mrtve

Življenja so dali za svobodo

V Gonjačah ob spomeniku žrtvam NOB iz Brd in Benečije se vsako leto 31. oktobra odvija osrednja spominska slovesnost, ki jo organizirajo Občina Brda, Območno združenje borcev za vrednote NOB Nova Gorica, krajevne organizacije borcev za vrednote NOB Dobrovo, Kojško in Medana ter Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Brda.

Ob spremljavi Pihalnega orkestra Brda so na prizorišče k spomeniku prišli praporščaki in častna straža Slovenske vojske (SV). Letošnji govornik je bil podpredsednik OZB NOB Nova Gorica Miloš Ložič. V nagovoru je dejal, da se z globokim spoštovanjem in hvaležnostjo spominjamo vseh, ki so svoja življenja dali za svobodo in nam utrli pot v srečnejše življenje. Na tem območju so zrasle tudi garibaldinske bojne enote, ki so se priključile slovenskim partizanom.

Spomnil je tudi, da je na Primorskem po kapitulaciji nacifašizma leta 1945 sledila še dvoletna vojaška okupacija pretežno britanskih in ameriških enot, med njimi pa je bil odred jugoslovanske armade z 2000 vojakov, med katerimi je bilo okoli 400 nekdanjih borcev Briško-beneškega odreda.

»Zato naj bo naš poklon namenjen vsem padlim rodoljubom, pripadnikom TIGR in drugih predvojnih protifašističnih organizacij, padlim in danes že pokojnim borcem NOB, padlim v

vojni za osamosvojitve Slovenije, vsem pokojnim, ki so prispevali svoj delež pri razcvetu Brd, tega čudovitega dela naše domovine Slovenije,« je zaključil govornik.

Ob spremljavi žalostinke in častnem pozdravu SV ter praporščakov sta delegaciji Občine Brda ter OZB NOB Nova Gorica položili venec k spomeniku. V programu so sodelovali Pihalni orkester Brda pod taktirko Martina Skubina, Nonet Brda pod vodstvom Edvina Mavriča in otroci Osnovne šole Alojza Gradnika - podružnične šole Kojško pod mentorstvom Helene Vendramin. Moderator programa je bil Dominik Rusjan.

V Medani je bila komemorativna slovesnost ob spomeniku v ponedeljek, 1. novembra. Predstavniki ZB za vrednote NOB Medana in Dobrovo so tudi letos položili venec k spomeniku v vasi Capriva del Fiuli (Koprivno). Na spominski plošči sta vklesani tudi imeni dveh slovenskih partizanov, ki

sta sodelovala in padla v bojih z Nemci in četniki, ki so se ob koncu vojne po tej poti umikali proti zahodu. Predstavniki KO ZB Kojško pa so, kot vsako leto, položili venec k spomeniku padlim v Števerjanu.

Besedilo: Milena Beguš, Fotografiji: Andrej Colja

Spomenik taborišča 2. briške čete

Zasijal v novi podobi

Na dan spomina na mrtve je spomenik pri zaselku Mlaka v Podsobotinu zopet dobil podobo, ki si jo zasluži. Osvobodili so ga grmovja in dreves, ki so ga dolga leta zaraščala. S pomočjo skrbnih lastnikov vinograda, ki nastaja v ozadju, ter članov KO borcev za vrednote NOB iz Podsobotina je zasijal v novi podobi.

Na spomeniku je napis:

*Tu je bilo taborišče
partizanov 2. čete
od avgusta 1942
do februarja 1943.
Preživeli borci – 20. 5. 1963*

Milena Beguš
Fotografija: Majda Korenjak

Števerjan

Ikarus – Green Belt festival

Festival Ikarus – Green Belt festival, ki je nastal na pobudo Občine Srednje na podlagi razpisa ministrstva za kulturo Republike Italije, je potekal v septembru in oktobru v krajih od Kanalske doline do Brd, ki stojijo tik ob nekdanji železni zavesi in jo zdaj imenujemo Evropski zeleni pas.

Med partnerji zelo obsežnega projekta, ki je imel na programu koncerte, sprehode, razstave, gledališke dogodke, je bila tudi Občina Števerjan, tako da sta dva dogodka potekala tudi v naši vasi, in sicer v nedeljo, 3. oktobra, v popoldanskih urah.

Prvi dogodek je bila gledališka predstava kamišibaj z naslovom Tok-rat, kadar so šli te stari na letovanje. Potekala je na kmetiji Humar na Valerišču. Gledališče kamišibaj je edinstvena oblika pripovedovanja zgodb ob slikah, ki je nastala in se razvila na Japonskem, v zadnjih letih pa se vse bolj pogosto pojavlja tudi pri nas in drugod po svetu. Slike (ilustracije) so vložene v lesen oder. Pripovedovalec ob pripovedovanju menja slike, ki pri-

kazujejo dogajanje v zgodbi. Posebnost tega dogodka pa je bila, da se je pripovedovalka pripeljala s kolesom, kamor je potem tudi postavila lesen oder. V zgodbi je opisala majhno gorsko vasico, v kateri so ostali le starejši, saj so se mlajši rodovi odselili v mesto in so prihajali domov le v poletnem času na krajši dopust. Predstava je nastala v produkciji društva CTA iz Gorice, zgodbo je napisala Sabina de Tommasi, slike pa narisala Serena Giacchetta. Pripovedovalka, ki je znala pritegniti tudi najmlajšo publiko, je bila Serena di Blasio, za glasbene točke na harmoniko je poskrbel Paolo Paron.

Zvečer je bil v dvorani Sedejevega doma koncert orkestra harmonik GM Synthesis 4. Orkester je nastal leta 1978. Nastopil je na odrih v zamejstvu in tujini, na koncertih, tekmovanjih in festivalih, vodi ga Fulvijo Jurinčič. Tudi na tem koncertu so glasbeniki dokazali, da je harmonika poliedričen instrument z bogato ekspresivnostjo, saj so zaigrali klasične in sodobne skladbe. Več pa je bilo tudi priredb znanih popevk in balkanskih ljudskih plesov.

Festival Ikarus je tako dal priložnost domači publiku in gostom, da so spoznali in slišali gledališče in glasbene umetnine, ki so bile novost za naš kraj.

Martina Valentinčič

Jesenski pohod

Po češnjevih poteh

Sobota, 2. oktobra, ni bila običajna za večino naših šolarjev. Podali so se na jesenski pohod po češnjevih poteh. Kljub temu, da je bil zato vikend nekoliko krajši, smo vsi veseli, da smo lep sončen dopoldan tako prijetno izkoristili.

Zavod za razvoj podeželja BUINC

Medana v smeri pametnih vasi

Konec julija se je v Medani odvijalo prav posebno srečanje. Na pobudo novoustanovljenega Zavoda za razvoj podeželja BUINC so nas obiskali evropski poslanec Franc Bogovič in ekipa iz Šmarij pri Kopru s predsednikom LAS Istre in KS Šmarje Andrejem Medvedom na čelu. Prikazali smo jim dosedANJI razvoj krajevne skupnosti ter želje in poglede v prihodnost.

Posvet je bil v prvi vrsti namenjen prenosu dobrih praks iz Šmarij, ki je od leta 2019 uradno uvrščena v projekt »Smart village« preko sodelovanja s stičiščem 4PDIH, in seznanitvi poslanca Bogoviča z vsemi dosedanjimi aktivnostmi in razmišljanji o razvoju KS Medana. Obisk se je pričel z delovnim kosilom na posestvu Belica, ogledom središča Medane, kulturnega doma, igrišča in balinišča, južne strani za cerkvijo, Gradnikove sobe in hiše Alma. Sledila je vožnja do Grediča in mejnega prehoda Plešivo ter do končne destinacije na posestvu Morus, kjer se je odvijala daljša predstavitev in delavnica. Posveta sta se udeležila tako župan Franc Mužič kot tudi direktorica ZTKMŠ Tina Novak Samec, ki sta v predstavitvi zavoda BUINC prepoznala strateške smernice razvoja občine in turizma v Brdih.

Na osnovi posveta so nastala pomembna izhodišča za razvoj krajevne skupnosti po načelih pametne vasi, od osnovne infrastrukture, parkirišč, javne razsvetljave, zbirnih mest za odpadke, pa vse do projekta samoskrbne skupnosti, polnilnic za električne avtomobile, digitalizacije storitev in širitve lokalne ponudbe tako za turizem kot lokalno prebivalstvo.

Po dokončno postavljeni strategiji bo sledilo usklajevanje z občino, krajevno skupnostjo in lokalnim prebivalstvom glede same vpeljave rešitev, ki bodo krajevno skupnost naredile še bolj povezano in prepoznavno.

Robert Feri

Ljudska univerza Nova Gorica

Svetla stran učenja

Na Ljudski univerzi Nova Gorica skrbijo, da je kakovostno izobraževanje in svetovanje dostopno vsem. Ponujajo različne programe, najbolj pa velja izpostaviti osnovno šolo za odrasle (brezplačno), poklicne in srednje šole (frizer, trgovec, predšolska vzgoja, ekonomski tehnik), nacionalne poklicne kvalifikacije (socialni oskrbovalec na domu, računovodja), jezikovne, računalniške in druge tečaje.

Sodobno življenje od nas zahteva, da nenehno pridobivamo in izpopolnjujemo svoje znanje, zato so informacije in nasveti o različnih možnostih izobraževanja, ki jih brezplačno dobite v svetovalnem središču ISIO na LUNG, še posebno dragoceni. Pomagajo vam pri odlo-

čitvah za izobraževanje in učenje med celotnim potekom izobraževanja.

Vabljeni tudi na 60-urni brezplačni računalniški tečaj, v okviru katerega boste spoznali osnove in se tako naučili uporabljati programa Word in PowerPoint ter elektronsko pošto in še marsikaj. Tečaj je namenjen zaposlenim in brezposelnim.

Tečaj bo potekal ob torkih in četrtek med 16.30 in 18.30, pričetek pa bo v torek, 4. 1. 2022.

Če ste zainteresirani, pišite na neza.grillo@lung.si, ali pokličite na 051 607 259.

Kolektiv LUNG

O navadah ob praznovanju novega leta

Novoletni shod v Gradnem

... pa z branjem raznih zapisov pridemo do ugotovitve, da je bila v času po prvi svetovni vojni marsikatera stoletna navada postopoma opuščena...

O navadah, povezanih s praznovanjem novega leta, je obširno pisala že Darinka Sirk. Kljub temu pa z branjem raznih zapisov pridemo do ugotovitve, da je bila v času po prvi svetovni vojni marsikatera stoletna navada postopoma opuščena. Že pred leti mi je prišla v roke knjiga z naslovom *Shodni govori*, ki jo je leta 1854 izdal frančiškan Mansvet Šmajdek. V njej so tudi pridige, ki jih je pater Mansvet pridigal ob slovesnostih v raznih vaseh v Brdih. Objavljene so pridige *Na noviga leta dan*, ki so jo poslušali verniki v Gradnem leta 1850, *V god Kristusoviga vnebohoda*, ki je bila pripravljena za »cerkev svetiga križa verh Kumskiga v Berdih« prav tako leta 1850, pridiga o življenju sv. Valentina na njegov god v Štmavru, pridiga *V god in praznik presladkiga imena Jezusa*, napisana za Gradno leta 1851, ter Na velikonočno nedeljo za praznovanje v Dolnjem Cerovem.

Kdo je avtor pridig Šmajdek Mansvet? Rodil se je 1. marca 1819 v Soteski pri Dolenjskih Toplicah kmetu Janezu in Mariji. Gimnazijo je obiskoval v Novem mestu in tam stopil v frančiškanski red ter tu študiral bogoslovje. Deloval je v glavnem na Kostanjevici pri Gorici, kjer je bil podravnatelj redovne gimnazije, predavatelj fizike in matematike, gvardijan samostana, predvsem pa je slovel kot pridigar. Umril je za pljučnico star 49 let.

... pridiga nas napelje na dejstvo, da v Gradnem za novo leto ni bila le slovesna maša, temveč nekaj več...

Pridiga nas napelje na dejstvo, da v Gradnem za novo leto ni bila le slovesna maša, temveč nekaj več, če so povabili takrat znanega in priznanega pridigarja. Ljudje, ki »spadajo« pod cerkev sv. Jurija v Gradnem, se ne spominjajo, da bi bil v Gradnem na novo leto t. i. shod. Očitno je ta navada zamrla pred drugo svetovno vojno, saj o novoletnem shodu v Gradnem kratko poroča tudi Goriška straža leta 1927. Morda je temu botroval pritisk fašističnih oblasti, ki so nasprotovale srečanjem Bricev, saj se je tudi ob takih priložnostih krepila narodna zavest. *Shod* je bil po drugi svetovni vojni briški izraz za god farnega zavetnika, ki se je praznoval na nedeljo s slovesno mašo, temu pa je sledil ples. Na shode so hodili predvsem mladi iz bližnje in daljne okolice. Od starejših ljudi so zaradi naporene hoje prišli predvsem domači farani ter oddaljeni sorodniki, ki so se na ta dan srečali. Kot vidimo, je bila v 19. stoletju navada, da so v posameznih krajih

imeli ob določenih prazničnih dneh tudi shode s slovesno mašo, pridigo in popoldanskim plesom. Shod v člankih 19. stoletja ni pomenil le praznovanja cerkvenega zavetnika, temveč tudi organizirano srečanje čitalnice ali kake politične stranke, skratka organizirano srečanje ljudi. O novoletnem shodu v Gradnem v svojem prispevku poroča tudi gradenski vikar Andrej Žnidarčič leta 1884. Žnidarčič si je prizadeval izkoreniniti popoldanske ples, zato je o shodu tudi pisal v časopis Soča. Tako je poročal, da je bil v Gradnem na novega leta dan velik shod brez plesa. Poročal pa je tudi o razširjeni navadi, da so se fantje radi stepli. »Kakor prejšnje čase, toda letos je bil omadeževan z grdim prizorom. Tik pred cerkvijo se je vnela, ko je ljudstvo k večernicam vrelo, strahovita tepežnica. Mnogi so nesli svoje krvave glave v potok prat.« Zanimivo bi bilo vedeti, kje se je v zimskih razmerah odvijal ples. Kratka notica leta 1927 pove le to, da je bil v ta namen postavljen *brjar* in da se je shoda udeležilo veliko ljudi tudi od drugod. Dogodek in *brjar* so verjetno pripravili fantje iz Gradnega in Višnjevika. Zorka Podveršič in Rudi Erzetič iz Gradnega se spominjata, da so ples pogosto prirejali na danes *Blaževem* skednju v Višnjeviku. Drug možni prostor bi bila Pirčeva gostilna v središču Višnjevika, saj bi plesa na prostem zaradi mraza ne bilo mogoče izvajati. Glede na zapise o postavljanju *brjarja* bi lahko sklepali, da se je ples odvijal na omenjenem skednju, saj v prostorih gostilne ne bi postavljali plesnega odra.

... pridiga pove navado, da na novo leto sosed sosedu ter prijatelj prijatelju vpščiata...

Kaj pa nam o navadah za novo leto še pove pridiga, ki jo je leta 1850 zbranim v Gradnem s prižnice povedal pater Mansvet Šmajdek? Pridiga pove navado, da na novo leto sosed sosedu ter prijatelj prijatelju voščiata. Zaželita si drug drugemu sreče in pozabita na pretekle razprtije, skleneta, da bosta boljša prijatelja, in se zahvalita za vse pretekle dobrote. »In ravno o ti poti si nar gotovši obljubita, se tudi v prihodnjih potrebah nikakor ne zapustiti, si še enkrat v roko sežeta, poljubita in v božjim imenu razideta!«

V današnjem času, ko so se navade močno spremenile in je novega leta dan čas za umirjena voščila ter počitek po silvestrovanju, bi si težko predstavljali organizacijo takega dogodka. Za vse pa še vedno velja napotek, da so novoletna voščila namenjena dobrim željam, pozabi starih zamer in novemu začetku.

Tanja Gomiršek, Goriški muzej

Mladinski svet Brda uradno ustanovljen

Vpliv na lokalno mladinsko politiko

Lep pozdrav mladincem in mladinkam Brd, pa tudi vsem ostalim, ki spremljate našo rubriko v Briškem časniku »poMLAD«.

Briški časnik nam je namenil ta kotic, da vas obveščamo, kaj je novega na področju razvoja v mladinskem sektorju v Brdih, za kar se urednikom iskreno zahvaljujemo.

Vse več mladih ve za nas, pa tudi vse več mladih z nami stopa v kontakt. Vabljen tudi ti, da se nam kdaj pridružiš in vidiš naše delovanje. Če imaš dobre ideje, nam piši. Za več rednih informacij, ki ti bodo zagotovo prišle prav, sledi našemu facebook profilu »Mladinski svet Brda«, ali pa nas kontaktiraj na naš elektronski naslov mladinskisvetbrda@gmail.com.

Kako se stvari premikajo? Počasi, a z gotovostjo.

Z novim »printboxom« v občinski stavbi smo dosegli zastavljen cilj. Mesečno se iz »printboxa« na Dobrovem natisne več kot 2000 strani. Ponosni smo, da je ta aparat našel svoje mesto tudi v Brdih. Upamo, da se ga bomo še z večjo vnemo posluževali.

Ustanavljanje Mladinskega sveta Brda, avtonomne mladinske organizacije, ki deluje na področju Brd, je od nas zahtevalo kar nekaj navora in časa. »Vsi vemo, kako je z birokracijo dan danes«. Z veseljem pa vam sporočamo, da se je Mladinski svet

Brda uradno ustanovil. Tako bomo sedaj lahko po pravni poti začeli delovati in vplivati na lokalno mladinsko politiko, predvsem na področjih izobraževanja, delavnic, organiziranja raznih kulturnih in drugih dogodkov ter mladinske stanovanjske politike.

Da pa idej in ustvarjalnosti med mladimi v Brdih ne manjka, dokazuje tudi mlada Brika Gaja Velušček, ki nam je namenila svojo pesmico. Pesem opisuje vsakdanji predmet, na prvi pogled morda dolgočasen, ampak če ga pogledamo drugače, se lahko tudi naša očala, čeprav tako vsakdanja, spremenijo v »debela okna v svet«. Navihano pesmico pa je obogatila tudi z ilustracijo.

Očalca

Očalca, očalca na nosu povejte,

zakaj ste vedno meglena?

Ali vam obzorja rosijo težki izdihljaji izpod

polipropilena?

Ali so se mastni prsti krače sprehodili čez vaš stekleni svet?

Morda pa očalcam nič ne fali,

le okna človeka je potrebno zamenjati iz -1 na -3.

mladinski svet Brda

Novoletna čestitka DU Kojsko

Spoštovanje naj poveže vse

Vstopamo v leto 2022. Poln koš želja stoji pred njim. Ene se svetijo, druge so živahne in poskočne, nekatere mirujejo in se leno premikajo, vse pa želijo zapustiti ta koš. Glej, ena želja se otresa in gre strumno novemu letu naproti.

To je želja spoštovanja, spoštovanja do življenja in samega sebe, do vseh ljudi, ki so okoli nas, drugače mislečih, do narave, dela, kulture, do maternega jezika, domovine, njenih simbolov, praznikov in voditeljev ter vsega, kar je bilo ustvarjeno.

Mir in radost, zdravje in ljubezen bomo črpali iz spoštovanja, ki nas bo vse bolj povežalo v upanju, veselju in tudi trpljenju.

To je naše voščilo in čestitka za božič, dan samostojnosti in enotnosti ter novo leto vam, drage upokojenke in upokojenci briške dežele, in vsem, ki ustvarjajo in živijo življenje v Goriških brdih.

**Članice in člani organov upravljanja
Društva upokojencev Kojsko ter
predsednik Karlo Turk**

Turistično društvo To je Medana

Povezovanje in prilagajanje za še boljši razvoj

V briški občini je trenutno aktivnih nekaj več kot 60 društev, ki delujejo na različnih področjih. Med najbolj dejavna se gotovo uvršča Turistično društvo To je Medana. Dobila sem priložnost, da prisluhnem njihovi zgodbi in jo delim z vami. Na družinskem posestvu Ščurek sem se srečala s svojima sogovornikoma, aktivnima članoma, Stojanom Ščurkom (soustanovitelj prvega društva) in Robertom Ferijem (podpredsednik in glavni koordinator).

Ob kozarčku žlahtne kapljice sta mi zaupala zgodbo povezovanja, združevanja, zgodbo prijateljstva, kjer se prijetno združi s koristnim. Društvo z dolgo in bogato potjo je v letih njihovega delovanja pomagalo uresničiti že mnogoteri projekt, dogodek in prepoznavnost KS Medana povzdignilo ne samo na lokalno raven, temveč tudi na državno. »Predvsem si želiva, da bi krajani razumeli, da je društvo odprto za vsakogar, ki si želi sodelovati pri vlaganju v dobrobit skupnosti in skupnost utrditi v znamenju povezanosti,« sta mi uvodoma zaupala.

Začetki društva To je Medana segajo v leto 2001, ko je želja po skupnem sodelovanju in ustvarjanju prerasla v idejo o ustanovitvi združenja podobno mislečih pri ustvarjanju skupne dobrobiti za vso krajevno skupnost. Združilo se je skupno kar 23 vinogradnikov, ki so sledili viziji in skupnemu cilju ustvariti skupnost, ki bo z organizacijo dogodkov pomagala pri ureditvi in povezovanju krajevnih skupnosti. Želeli so si skupnosti, kjer bi dobil priložnost vsak, tako »velik, kot majhen«. Ker se je skupnost širila, je vzklila iniciativa, da si društvo želi vključevanja ne samo vinogradnikov, temveč tudi ostalih gostincev in obrtnikov, in tako z veliko mero dobre volje ter nameniskim vlaganjem sredstev pripomore k ureditvi in promociji vasi, hkrati pa ustvarja prostor za druženje, kjer je dobrodošel vsak, ki si želi dobrega vaškega vzdušja. S pomočjo in udeleževanjem na izobraževanju so člani razpravljali, kako urediti in hkrati popestriti, povezati kmetijske dejavnosti, ki jih je sama vas ponujala. V tedanjem času ni bilo poenotenih tabel, ki bi označevale vso ponudbo kmetij posameznih vasi, zato je društvo podalo pobudo ter s pomočjo in sodelovanjem krajevnih skupnosti in občine uspelo urediti table, ki so nato podrobneje označevale ponudbo same vasi. Tako je KS Medana bila prva, ki

je imela urejeno poenoteno označevanje kmetij in je zato prejela tudi priznanje Turistični nagelj.

Čeprav je društvo nekaj let mirovalo, si aktivni člani niso nikoli zares dovolili oddiha, saj so ravno tako uspešno izpeljali kar nekaj dogodkov. Leta 2019 je društvo doživelo ponoven preporod in tako še bolj zagnano začelo uresničevati nove ideje s svežim pridihom tako na področju pridruževanja novih članov, kot pri naboru novih idej, ki so jih v teh dveh letih več kot uspešno realizirali. Prvi dogodek je zaznamoval praznik KS Medana 27. aprila leta 2019, ko je društvo uspelo povezati vse vinarje in gostince iz KS Medana in tako pripraviti doživetje, ki je preseglo pričakovanja, saj je bil odziv obiskovalcev dogodka več kot odličen. Vsi gostinci in vinarji so k dogodku pristopili prostovoljno z donacijami lastnih pridelkov. Namen in vizija dogodka je bila ta, da se izkupiček delno nameni v ureditev vasi, delno pa nameni za realizacijo in pripravo novih dogodkov. Pri tako številčnem odzivu obiskovalcev in vzdušju, katerega Medana še ni doživela, se je društvo odločilo za soorganizacijo naslednjega dogodka, praznovanja »Rožn'ce«, kjer so v osrčju Medane, kjer so se brbončice obiskovalcev ponovno razvajale med najrazličnejšimi okusi in ponudbo raznovrstnih vin, pripravili tudi glasbeno spremljavo. Uspešnost dogodka so upravičila tudi sredstva, s katerimi so pozneje uredili otroško igrišče na nekdanjem balinišču in tlakovali vhod na pokopališče ter financirali nakup košev za smeti itd. Tretji dogodek je zaznamovala postavitev vinske smreke v osrčju vasi, ki vsako leto sega še više. Smreko sami vidijo kot simbol povezovanja in združevanja. Društvo se lahko pohvali tudi z organizacijo dela trase za velik dogodek Giro d'Italia, kjer so želeli ponovno vključitev in združitve vinarjev in gostincev, tokrat ne le v samem osrčju vasi, temveč se je ponudba raztezala med Medano in vasjo Plešivo. Obiskovalci so lahko občudovali ogromno majico,

Turistično društvo To je Medana

ki se je razprostirala čez osrednji trg Medane, prav tako je društvo skupaj z ZTKMŠ Brda sofinanciralo postavitve dveh velikih »flašk«, ki so svojemu namenu služile tudi na poznejših dogodkih. Giro d'Italia je gotovo še močnejše povezal člane društva, ki so pristopili k sami pripravi dogodka in namenili sredstva za okrasitev. Postavili so tudi veliko tablo, na kateri so bili zapisani vsi sponzorji, pod njo pa oder, kjer so se lahko obiskovalci tudi fotografirali in svoje fotografije delili na socialnih omrežjih. Društvo si želi že izvedene dogodke v okviru pustovanja, krajevnega praznika KS Medana, Rožn'ce in prižiga lučk vsakoletno ponoviti.

Konec julija je Medano na pobudo društva obiskal tudi evropski poslanec Franc Bogovič, ki se ukvarja predvsem z razvojem podeželja, zelenim prehodom in uvajanjem koncepta pametnih vasi. Društvo je Bogoviču orisalo pregled preteklih dogodkov in uspehov, s katerimi se lahko

pohvali, in predstavilo področja, ki bi potrebovala nadgradnjo in razvoj. Člani so predstavili tudi želje in vizijo za prihodnost. Sami so ob takšnih priložnostih še bolj zagnani in si vse našteto želijo čim prej uresničiti, hkrati pa dogovorjeno predstaviti širši javnosti. Sogovornika sta poudarila, da je društvo odprto za vse zagnane posameznike, ki si želijo sprememb, sodelovanja in ustvarjanja v želji in z namenom prispevanja k skupni dobrobiti. Bistvo razvoja vsakega kraja je v povezovanju kljub različnim interesom in prilagajanje do mere še večjega razvoja.

Ob poslavljanju starega leta in z mislimi na nove začetke želi društvo predati sporočilo vsem krajanom, da stremljijo k združevanju in povezovanju, saj bo le tako lahko krajevna skupnost še bolj zaživel. Želijo si skupnosti, kjer se bo vsak izmed njih počutil sprejeto.

Gaja Lesica Marc

Društvo Briške žene in dekleta

Vztrajno naprej kljub izrednim razmeram

Za nami je še eno leto, polno izzivov, ki je vse, ne le društvo, peljalo skozi izredne preizkušnje. Nismo se dale, kot to velja za vse Brike. V letu 2021 smo izpeljale nekaj aktivnosti.

Društvo briške žene in dekleta

Z okrnjenoasedbo smo z našim delom navdušile marškatere brbončice. Posvetile smo se predvsem predajanju znanja. Uresničile smo kulinarčne dejavnosti v paviljonu na Gradu Dobrovo, gostili so nas na počitniškem varstvu v Mladinskem centru Brda, sodelovali smo z Biotehniško šolo v Šempetru pri skupnem projektu LAS pod okriljem ZTKMŠ Brda ter z učenci Osnovne šole Alojza Gradnika, ki so nas gostili v njihovi novi kuhinji. Naše dobre pa so poskusili tudi voditelji Radia Robin med udeležbo Robi-

Delavnica v paviljonu

nove turneje. Ni manjkala niti stojnica na Prazniku češenj v Šmartnem.

Tudi v naslednjem letu nameravamo nadaljevati z našim poslanstvom ter s predajanjem našega znanja naprej. Vabljeni ste k vpisu v društvo, v katerem se za vsakega najde pravo delo glede na želje in možnosti ter seveda čas.

Lahko nam pišete na elektronski naslov briskezenein-dekleta@gmail.com.

Prijavite se lahko prav vsi. Starostne omejitve ni. Dobrodošli so tudi fantje in moški (bomo organizirali pa novo sekcijo). Veseli bomo novih moči in idej.

Drage Brike in Brici, želimo vam lepe božične praznike. Predvsem zdravo leto 2022.

Silvestra Elen Brašnič Saffigna
Fotografiji: Arhiv društva

Klet Brda

Zasnovali prvo sobo pobega z vinsko tematiko v Sloveniji

Prva briška soba pobega na igriv način predstavlja kulturno dediščino in tradicijo, izobražuje o vinski kulturi in ponuja privlačen način pobega od vsakodnevne rutine.

Slovenija je tradicionalna vinogradniška dežela in ima bogato vinsko zgodovino. Slovenski vinarji se vključujemo v promocijo Slovenije in njene gastronomske ponudbe z vinskimi festivali, vinskimi cestami, degustacijami, trgtatvami, martinovanjem itd. V Kleti Brda želimo obiskovalcem iz Slovenije in tujine predstaviti našo pisano zgodovino in bogato tradicijo tako, da bodo ti resnično razumeli, zakaj so naša vina tako izjemna in Brda vedno znova vredna obiska. Že v lanskem letu smo odprli vinoteko Dom rebule na Gradu Dobrovo, kjer lahko obiskovalci na inovativen način poskusijo 21 različnih rebul 13 vinarjev iz Slovenije in Italije, kar predstavlja odlično vstopno točko za spoznavanje Brd in briških vinarjev z obeh strani meje.

Letos v Kleti Brda ponudbo doživetij nadgrajujemo. Sledimo željam naših obiskovalcev, ki si želijo pristnih doživetij z višjo dodano vrednostjo. Obiskovalci na svojih potovanjih ali izletih iščejo edinstvene zgodbe, nove izkušnje in

doživetja, v katerih lahko aktivno sodelujejo (več adrenalina, več čustev, več emocij). Vinske degustacije so že ustaljen pristop, zato jim želimo tradicijo in vinsko kulturo predstaviti širše in na bolj inovativen način. Skupaj z Enigmariom, ki sodi v vrh ponudnikov igrifikacije turističnih produktov v regiji Alpe Adria in stavi na butična, igrificirana in individualna doživetja, smo tako zasnovali prvo sobo pobega z vinsko tematiko v Sloveniji. Gostje bodo najprej vstopili v vinogradniško galerijo grofa Silverija de Baguerja, ki je konec 19. stoletja odločilno vplival na razvoj vinogradništva v Brdih. Galerijo smo opremili skupaj z Goriškim muzejem, tako da na igriv način odstiramo resnično zgodovino grofa de Baguerja in njegovo vinogradniško pot. Tudi nadaljevanje igre bo prava dogodivščina, povezana z vinogradništvom in vinsko kulturo. Prepričani smo, da bomo v dobri uri, kolikor traja potovanje skozi čas, v sobi pobega našim obiskovalcem pričarali nepozabno vinogradniško doživetje.

Tina Novak Samec, direktorica ZTKM Brda ob tem pravi: »V Brdih imamo izjemne naravne in kulturne danosti ter lokalne produkte. Ob tem pa je razvoj novih doživetij povezan z osnovnimi danostmi nujno potreben. Klet Brda je eden najpomembnejših gospodarskih subjektov v občini, ki deluje na več nivojih. Povezuje lokalno prebivalstvo, skrbi za razvoj na področju vinogradništva in vinarstva, izobražuje in osvešča na področju trajnosti, proizvaja vrhunske lokalne proizvode, poleg vsega naštetega pa kreira vedno nova doživetja. Vodenim in samostojnim degustacijam, zgodovinskemu orisu razvoja vinogradništva in vinarstva v muzejčku so tokrat dodali novo in sveže doživetje, primerno tako za mlade kot za odraslo populacijo, samostojne obiskovalce in manjše skupine. Soba pobega v Kleti Brda omogoča sproščen in zabaven vpogled v svet vinogradništva in vinarstva ter pomeni veliko obogatitev pri turistični ponudbi Brd. Z vidika teambuildinga in zasnovanega koncepta resnično spodbuja k skupinskemu delu in tako dosega primarni namen sobe pobega. Verjamem, da so v Kleti Brda s slednjim spodbudili tudi druge ponudnike in organizatorje pri snovanju novih doživetij in obogatitvi.«

Janja Pogljajen, Klet Brda

BOSE oil v eliti najboljših olkarjev sveta

Rezultat so še izboljšali

Flos Olei, mednarodni vodnik, ki velja za nekakšno biblijo v svetu oljčnih olj, je objavil lestvico 13. izdaje za leto 2022.

Vanj so vključeni najboljši proizvajalci oljčnega olja s celega sveta. Olja ocenjuje strokovni degustatorji pod vodstvom Marca Orregie. V ožji izbor se uvrstijo le olja, ki prestanejo izredno stroge kriterije ocenjevanja. Tako niso pomembna samo organoleptične vrednosti olj, temveč tudi stalna kakovost olj proizvajalca ter skrb in strast, ki jo proizvajalec goji do oljke, pa tudi dodana vrednost, ki jo proizvajalec da lokalnemu območju.

V elitnem katalogu Flos Olei 2022 so že tretje leto uvrščena tudi oljčna olja BOSE oil. Oljčno olje blend je pridobilo kar 90 točk od 100 možnih in še izboljšalo rezultate iz predho-

dnih let. Za izreden dosežek gre zahvala tudi celotni ekipi oljarne Babič.

Ponosni smo, da je bilo naše olje med 967 vzorci, izbrano za vodnik Flos Olei 2022, kar dokazuje kvaliteto naših olj in hkrati postavlja Brda v sam vrh sveta oljčnih olj. Doprinos, ki ga ima oljčno olje za Brda, smo predstavili tudi tujim novinarjem, ki so se v začetku novembra mudili v Brdih. Gostili smo priznanega francoskega novinarja, strokovnjaka za turizem, Ludovica Bischoffa, ter skupino treh avstrijskih novinarjev. Lepo je vedeti, da je globoka predanost, ki jo vlagamo v pridelavo naših olj, nagrajena in priznana z različnih strani.

Tajda Marinič

Vina Sosolič

Uspehi čez lužo

Iz Sosoličeve kleti z dolgoletno tradicijo smo prejeli spodbudno vest o številnih nagradah s prestižnih tekmovanj.

Na kmetiji, ki se razprostira na 10 hektarjih površine, pridelujejo prvovrstno vino, ki iz tujih in domačih tekmovanj prinaša priznanja in navdušuje ljubitelje vin. Kot povračilo za vložen trud se vina Sosolič ponasajo z izvrstnimi rezultati v zadnjih dveh letih na prestižnem tekmovanju Great American International Wine Competition. Lani sta bili malvazija Aromatika in Virus5 nagrajeni z zlatom, rumeni muškat pa je dosegel platinasto odličje. Na letošnjem tekmovanju pa sta si zlato medaljo prislužila merlot in Virus3, penina Virus7 (glass od bubbly) pa je v liniji Gastronomic prejela srebro.

Še enkrat iskrene čestitke Dominiku Sosoliču in vsem ostalim, ki so zaslužni za nastanek izvrstnih vin.

Maja Terpin

Šoferji prostovoljci

Brezplačni prevozi za starejše

Občina Brda načrtuje organizirati brezplačne prevoze za starejše občanke in občane. Namenjeni bodo starostnikom, ki nimajo lastnega prevoza in ne vozijo sami. Ranljivi skupini starejših občanov bodo omogočili lažjo dostopnost do zdravniške oskrbe, lekarne, javnih ustanov in drugih nujnih opravkov.

Občina Brda vabi k sodelovanju prostovoljce, bodisi mlajše upokojence ali študente in mladino, ki bi del svojega prostega časa namenili prostovoljstvu. Prostovoljni šofer je lahko vsak, ki ima veljavno vozniško dovoljenje in je pripravljen pomagati starejšim.

Kdor želi sodelovati pri projektu brezplačnih prevozov za starejše, naj se javi na telefonsko številko 05 335 10 34 ali elektronski naslov info@obcina-brda.si.

V kolikor bo do konca letošnjega leta zadostno število prostovoljcev, bodo brezplačne prevoze uvedli že prve dni januarja, kar bi bilo gotovo dobrodošlo darilo briškimi starostnikom.

Občina Brda

Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica

Zanesljiv servis za kmetovalce na območju celotne Primorske

Kmetijstvo je ena najpomembnejših gospodarskih panog, s katero poleg pridelave hrane skrbimo tudi za dobrobit in ličnost podeželja. Vedno bolj se kot družba zavedamo pomena lokalno pridelane hrane z roko v roki in s skrbjo za trajnost tako na področju zelenih tehnologij kot medgeneracijskega sodelovanja. Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica je na tem področju pomemben podporni steber kmetovalcem na območju celotne Primorske, od slovenske Istre pa vse do Posočja.

Gotovo je za naš zavod poseben izziv nuditi ustrezen servis na področju tako različnih panog, kot so vinogradništvo in vinarstvo, sadjarstvo in oljkarstvo, živinoreja, poljedelstvo in zelenjadarstvo, in to na tako različnem teritoriju, kot je celotna Primorska od slovenske Istre, Krasa, Goriških brd, Vipavske doline, vse do hribovitega območja Posočja. A je zavod skozi vsa pretekla desetletja pokazal izjemno strokovnost, natančnost, inovativnost in posluh za potrebe kmetov na celotnem prej omenjenem območju.

Zavod nudi kmetom svetovanje tako glede varovanja rastlin kot pridelave ter prijav na različne vrste projektov in računovodstva. Nudi tudi strokovno opravljene analize zemlje, mošta, vina kot tudi mleka, ki so predpogoj za kakovostne izdelke. Sirarjem in živinorejcem nudi vse materiale kot tudi drugo tehnologijo, potrebno za njihovo

dejavnost, med drugim tudi ušesne znamke za označevanje živali. Pomembni podaljšani roki zavoda sta gotovo drevesnica s sadjarskim centrom v Biljah ter selekcijsko trsničarsko središče v Vrhopolju. Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica je zanesljiv partner v številnih projektih (znotraj države kot tudi čezmejnih), podprtih z razvojnim evropskim denarjem.

Ne moremo mimo epidemije Sars-Cov-2 (covid-19), ki je našim dejavnostim in komunikaciji s kmetovalci postavila nekaj več ovir. Nič za to. Zaradi državnih ukrepov omejitve druženja in higienskih ukrepov za preprečitev širjenja okužb so v zavodu poprijeli za inovativne prijeme in med drugim izpeljali vsa izobraževanja ter prijave zbirnih vlog. V preteklem letu in pol so pridobili še dodatna nova znanja, ki so jih še bolj približala uporabnikom, še posebej mladim generacijam. Tem v zavodu namenjajo posebno pozornost, saj predstavljajo prihodnost slovenskega kmetijstva. Nenazadnje tudi letošnji nagrajenec za inovativnega mladega kmeta izhaja s tega območja delovanja.

Inovativni prijemi, podpiranje sodelovanja in kreativnosti na podeželju ter posluh potrebam uporabnikov na terenu bodo tudi v prihodnje glavna vodila. V leto 2022 tako vstopajo z veliko mero optimizma in elana za nove uspehe.

Vsem bralkam in bralcem želijo vesele in zdrave božično-novoletne praznike. Zazrite se v prihajajoče leto 2022 z vedrim pogledom in odločnostjo, optimizmom in vero, da bo postreglo izjemne sadove vašega trdega dela. Srečno!

Branimir Radikon, direktor Kmetijsko gozdarskega zavoda Nova Gorica

Alda Grudina o sebi, umetnosti, Bricih in še čem

Dober slikar zna narisati konja

S širokim nasmehom in rumeno sončnico v roki izstopi iz avta, ko se pride pogovarjat v Breg za intervju. S seboj je pripeljala očeta, »ker ga že dolgo ni bilo na tem koncu Brd. In nič ne bo motil, bo samo gledal po dolini. S seboj ima tudi časnik, ga bo bral,« odgovori na nemo vprašanje, kaj bo počel oče med dvournim pogovorom.

Nemara ni Brike ali Brica, ki je ne bi poznal, če drugače ne, kot diplomirano medicinsko sestro v zdravstvenem domu Dobrovo in Kojsko, ki skrbi za zdravje svojih rojakov.

Njena naloga je pomagati ljudem do zdravega načina življenja, kar pomeni, tistim, ki so zdravi (brez kroničnih bolezni), omogočiti zdrav življenjski slog, kroničnim bolnikom pa pomagati, da se jim stanje ne poslabša. Dvaintrideset let že dela v zdravstvu. Bila je instrumentarka v operacijski dvorani in na rentgenskem oddelku pri posegih na ožilju v šempetrski bolnišnici, nato se je vrnila v Brda, najprej v zasebno ambulanto pokojnega doktorja Terseglava, nato pa v briški zdravstveni dom. Med najhujšim valom korone je pomagala na oddelku za covidne bolnike in izkusila, kaj pomeni nositi skafander osem in več ur na dan. »To je razgiban poklic, zanj sem se odločila zaradi njegove dinamičnosti in želje, da bi delala za dobrobit ljudi,« razloži svojo odločitev za medicinski poklic.

Dober slikar zna narisati konja

A služba je le en del življenja, njeno srce bije tudi za umetnost. »Že v osnovni šoli smo se izbrani učenci z učiteljico likovnega pouka Mileno Stepančič udeleževali slikarskih srečanj in tekmovanj po vsej Jugoslaviji. Bili smo v Smederevski Palanki, videli smo, kako so gradili Novi Beograd,« se spomini zavrtijo štiri desetletja nazaj. Prva slikarska doživetja so se rojevala v njeni rojstni Fojani, ko sta s sestro skupaj z mamo risali po robovih časopisa, pač tam, kjer je bil prostor. »Dober slikar zna narisati konja,« nama je govorila mama, »in tako smo vse tri risale konja, čeprav ga nismo videle, saj ga nismo imeli,« se nasmeji prvim slikarskim začetkom. »A izgleda, da je bilo nagnjenje vsajeno v gene, saj sva s sestro risali povsod, kjer se je dalo: z voščenkami, s 'farbicami' sva risali rožice, živa-

Alda pred svojo sliko na razstavi v Celovcu

lice, s koščkom opoke na kamne ...«

Danes je Alda zrela slikarka, njen talent dozoreva že več kot desetletje na delavnicah akademskih slikarjev, mentorjev likovnega društva Dablo, čigar predsednica je že vrsto let. Nasledila je prvega predsednika Andreja Erzetiča, ki je oral ledino v začetnih letih mladega društva. »Dablo ima lepo zgodbo,« s ponosom pove sedanja predsednica, »društvo živi, kar pomeni, da se redno dobivamo. V njem smo vsi, ki radi slikamo in rišemo. Ta strast nas povezuje, postali smo dobri prijatelji.« Veliko razstavljajo, obiskujejo razstave velikih slikarskih imen, se udeležujejo slikarskih srečanj, med svojimi člani imajo umetnike, uveljavljene v evropskem prostoru, v Brdih in tudi širše oblikujejo pomemben del kulturnega mozaika. Nedavno so s stanovskimi kolegi iz italijanskega Tržiča, s katerimi sodelujejo že vrsto let, razstavljali v italijanski Gorici. Dela, ki so jih nato prenesli na Grad Dobrovo, so pod imenom GOartGO nastala na dogodku ex tempore na Trgu Evrope v Novi Gorici, ki je povezal obe Gorici v pričakovanju leta 2025, ko bosta obe mesti postali evropska prestolnica kulture. »Čeprav smo slikali v času, ko je bilo druženje zaradi pandemije prepovedano, smo dogodek izpeljali. Stojala smo razpostavili daleč narazen, slikali smo vsak zase, a vseeno zdru-

Alda Grudina o sebi, umetnosti, Bricih in še čem

ženi v lepem, povezovalnem dogodku, za katerega si želimo, da bi postal tradicionalen in bi ga radi še bolj razširili,« se nadeja sogovornica.

In kaj ji pomeni slikanje? »Umetnost prevzame človeka v celoti in postane njegov stil življenja do smrti. Ob umetnosti in z umetnostjo postane življenje bolj kakovostno, umetnost človeka plemeniti, osmišlja, daje mu spoznanje, da ne more živeti samo za primarne potrebe. Zjutraj se zbudiš z mislijo, kako bi nekaj naslikal, in je to že prva pozitivna vibracija dneva. In potem greš spat z isto lepo vibracijo. Slikar postajaš in ostajaš vse življenje.« Motive išče v naravi; ko slika akvarel, slika po dva hkrati. V hodniku, kjer je nihče ne moti, si je uredila svoj slikarski kotiček, kašča je polna slik, ki jih k njenim zdaj dodaja še najstarejša hči Lili. Septembra je Alda skupaj s slikarkama iz Italije in Avstrije razstavljala v Mestni hiši v Celovcu v organizaciji tamkajšnje Kulturne iniciative, gibanja kulturnega in umetniškega pomena za Avstrijsko Koroško. Na odprtju skupinske mednarodne razstave z naslovom Trigonale Art so postregli tudi z vini kmetije Moro iz Vipolž, na kateri sicer domuje koroška umetniška ambasada.

Biti mama je prvi poklic

Aldi niso tuje niti odrske deske, kar nekaj let je igrala v igralski gledališki skupini Neblo, nekaj časa je bila tudi njena predsednica. »Prvič sem imela veliko tremo,« se spominja, »a bila je lepa izkušnja. Navežeš lepe stike z zanimivimi ljudmi, velikokrat se nasmeješ ob kakšni komični situaciji, kakor je bila tista, ko je glavna igralka v največkrat odigrani in najbolj uspešni igri Mama je umrla dvakrat kar zaspala v 'kaseli'.«

Še mnogokaj je Alda. Je športnica, igra odbojko, smuča, teče, je učiteljica plavanja, plesalka športnega plesa, rada bere, rada potuje, v novem kraju jo zvalijo galerije, zanima jo, kako živijo ljudje. Rada ima mesta, ki imajo dušo, Rim, Budimpešto, Nico, Dunaj, Celovec. A najprej in predvsem in najraje je mama treh odraslih uspešnih otrok: Lili, profesionalne plesalke, Tine, državne reprezentantke v odbojki, in Roka, nogometaša, ki igra v 1. slovenski nogometni ligi pri koporskem klubu. »Najbolj me izpolnjuje družina,« pove, »kadar me pokličejo otroci, pustim vse in grem, kamor me vabijo. Sem vesela, da imajo občutek za lepo, da so dobrosrčni, da jim ni najpomembnejši denar.« Kuha, kar otroci radi jejo. Imamo dobro hrano, dodaja, pečemo kruh, preizkušamo razne recepte, naš 'šparget' dela trikrat na dan. »Ko boš pisala o kuhanju, lahko omeniš mojega moža, ki nas razveseljuje z ribjim specialitetami in jedmi na žaru,« prileti njen mail še zadnji hip.

Hiša v Neblem, kamor se je Alda priženila, je vedno odprta, vedno polna ljudi. »Je pa korona zelo spremenila človekove navade,« doda sogovornica, »pomanj-

Alda na ex-temporah v Kanalu

kanje druženja nas je odtujilo, usahnitev dohodkov naredilo ranljive, zgodila se je velika sprememba. Ne morem reči, da na bolje. Vseeno upam, da bo človek spoznal, da ni vse v denarju, v kapitalu, da so vrednote drugje, višje.«

»Brici se znamo boriti, smo delavni, pozitivni ljudje«

Za konec še pogled na Brda in njene prebivalce. »Razmere so se močno spremenile. Nekoč so bili vsi kmetje približno enaki, zdaj pa je nekaj zelo velikih, ki so postali zelo uspešni in se močno dvignili iz povprečja. Brici se znamo boriti, smo delavni, pozitivni ljudje, in če je potrebno, se 'ložmo' skupaj, da kaj dosežemo ali ustvarimo. Imamo svoj lepi prostor pod soncem, živimo kvalitetno življenje. Navezani in ponosni smo na svoje korenine, na svoj 'brjač', svoj 'pitir' z rožo, na brajdo, na vino. Od malega so nas naučili delati v brajdi, se gibati, kajti delo je kot dihanje, kot hrana. Tudi trmasti smo Brici. Če nam gre slabo, zdržimo; če nam gre dobro, se trudimo, da bi bilo še bolje. Na kratko: Bric 'gra napri'.«

Iva Sivec
Fotografiji: osebni arhiv

Ciril Metod Kumar, skladatelj in pevovodja

Kumarjevo delovanje v Kojskem

Ob raziskovanju vasi Kojsko pred dobrimi 15 leti sem pri razstavi in objavi knjige spregledala eno od pomembnih osebnosti, ki se je tu rodila in tudi nekaj časa delovala: Cirila Metoda Kumarja.

Ciril Kumar ima kot pomemben glasbenik, skladatelj in zborovodja svoje geslo v Primorskem slovenskem biografskem leksikonu ter na spletnem Slovenskem biografskem leksikonu. Omenjala sem ga sicer že v povezavi z raziskavo o društvu Slovenski jez, za katerega je uglasbil himno. Ker se je njegov zapis himne izgubil, mi njegov lik ni vzbudil posebne pozornosti. Nanj me je letos ponovno opozoril Miloš Kumar, ki ga je zanimalo, kateri družini Kumarjev iz Kojskega je Ciril Kumar pripadal. Po krajši raziskavi podatkov, ki so v tem trenutku dosegljivi, sem uspela ugotoviti, da je Ciril Kumar pripadal družini, ki ji v Kojskem pravijo Profesorjevi. Bil je brat znanega organista Vida Kumarja, ki je, kot bomo videli v nadaljevanju, očitno nadaljeval bratovo delo. Osredotočili se bomo na delovanje Cirila Kumarja v Kojskem.

Njegova življenjska pot in glasbeni spomini

O Cirilu Metodu Kumarju izvedemo številne podrobnosti iz življenjepisa z naslovom Moja življenjska pot in glasbeni spomini, ki ga je leta 1928 objavil v Cerkvenem glasbeniku. Predstavili bomo njegovo mladost, ko je še živel in deloval v Kojskem. Po zapisu se je rodil v Kojskem 27. novembra 1864 kot sin posestnika in poštarja Karla Kumarja in Katarine, rojene Valentinčič. Bil je eden od 16 otrok, ki so se rodili pri Profesorjevih. To ime je družina dobila po Cirilovem dedu Josipu, ki je bil v Kojskem učitelj in organist. Josip je v tistem času veljal za najboljšega organista v Brdih, obvladal pa je tudi klavir in gosli. Josip

Do sedaj še nismo uspeli pridobiti fotografije Cirila Kumarja. Morda se skriva v njegovi zapuščini v Narodni in univerzitetni knjižnici (NUK) v Ljubljani. Na fotografiji je cerkveni pevski zbor v Kojskem pod vodstvom Cirilovega brata Vida Kumarja.

Kumar je umrl leta 1872 in za njim je orglanje v Kojskem prevzel njegov vnuk Josip, ki je bil takrat 15-letni dijak. Po zapisu brata Cirila je bil Josip Kumar mlajši nadarjen dijak in glasbenik, a je žal umrl leto kasneje. Tako so v Kojskem začasno ostali brez organista.

Ciril Kumar je že kot otrok pogosto igral na domačem malem harmoniju, ki je premogel dva registra in štiri oktave razpona. Njegovo veselje je opazil oče in ga začel že v starosti 8 let, torej v letu smrti Josipa starejšega, pošiljati v uk k drugim briškim organistom. Po treh letih učenja je v starosti 11 let začel igrati v kojščanski cerkvi pri navadnih mašah. Sprva je, kot je zapisal, igral lažje pesmi in si ni upal izvajati težjih latinskih maš, ki so se pele ob praznikih. Prav tako je bil premajhen, da bi dosegel pedale orgel. Za božične praznike sta ga župnik Koršič in oče nagovorila, da je zaigral tudi nekoliko težje Riharjeve in Cvekove božične pesmi, latinske maše pa si še ni upal. Ciril Kumar je bil dovolj samokritičen, da

se je zavedal nivoja svojega znanja, zato je očeta nagovoril, da ga je začel pošiljati v uk k glasbeniku Antonu Hribarju v Gorico. V roku dveh let je Ciril toliko napredoval, da je začel igrati težje cerkvene skladbe Hugolina Sattnerja in Antona Foersterja. Takratni cerkveni moški zbor, ki je bil pravzaprav moški trio, je pomnožil z ženskimi in moškimi glasovi in tako ustanovil mešani zbor. Zbor je sestavljalo 10 pevcev: 2 soprana, 2 alta, 2 tenorja in 4 basi. Leta 1882 je v Cerkvenem glasbeniku, reviji posvečeni cerkvenemu petju, objavil svojo prvo skladbo. Šlo je za binkošno pesem, komponirano za 4-glasni moški zbor. Znanje je še kar naprej nadgrajeval z učenjem harmonije in kontrapunkta pri skladatelju Janezu Kokošarju. Sam si je kupil Kothejevo orglarsko šolo in vadil preludiranje. Lotil se je tudi igranja drugih klasičnih skladateljev: Stehleja, Brosiga in Bacha. Udeleževal se je raznih orglarskih tečajev v Ljubljani in drugih izobraževanj.

Ciril Metod Kumar, skladatelj in pevovodja

V cerkvenem zboru uvajal skladbe priznanih skladateljev

V duhu t. i. cecilijanske reforme je začel v cerkvenem zboru uvajati skladbe takrat priznanih cerkvenih skladateljev: Foersterja, Sattnerja, Hribarja, Molitorja, Kaima, Zangla, Schveitzerja ter Witta. Kumar je v duhu reforme uvedel tudi liturgično gregorijansko koralno petje. Kot je zapisal, mu je bil v veliko oporo nadškof Franc Sedej, ki mu je deloma daroval, deloma dajal v prepis ustrezne skladbe. Kot organist in pevovodja je na cerkvenem koru v Kojskem deloval med leti 1875 in 1884. Takrat je bil star od 11 do 18 let. Skoraj vsako leto je 2. avgusta, ko goduje sveta Porcijunkula, romal s cerkvenimi pevci na Sveto Goro, kjer so a capella zapeli latinsko mašo. Zbor je gojil tudi »narodno in umetno posvetno petje in v domači čitalnici prirejal koncerte.« Kakšna je bila raven in kvaliteta zbora v Kojskem, bi bolje ocenil muzikolog, zato tukaj navajamo zgolj nekaj skladateljev ter maš, ki so jih v Kojskem zapeli po 6-mesečnih vajah. Obvladali so štiri nove maše: Foersterjevo Missa in hon. S. Jaco-

bi, Kaimovo Missa Jesu Redemptor, Wittovo Missa pro Defunctis, koralno iz organum comitans ad ordinarium Missae ter Hribarjevo Missa pro Defunctis. Naučili so se tudi veliko motetov in drugih skladb, ki so bile objavljene v Cerkvenem glasbeniku: Fajgljev Ecce sacerdos magnus, Foersterjev Te Deum, Kočarjev Tantum ergo, Hudovernikovo Veritas mea in druge. Ko bremo razmišljanja in spoznanja Cirila Kumarja, postane jasno, da je raven in kvaliteta cerkvenega zborovskega petja na Primorskem zaostajala za Kranjsko. Sam si je prizadeval, da bi na tako raven dvignili tudi Brda in celotno Primorsko.

Svoj pečat pustil drugje na Slovenskem

Ciril Kumar se je želel še nadalje glasbeno izobraževati, zato je prosil očeta, da bi ga poslal na kak višji glasbeni zavod: konservatorij na Dunaju ali v Milanu. K temu so ga spodbujali goriški glasbeniki, s katerimi sta bila Ciril in njegov oče v stiku. Po posvetu s Cirilovim stricem, takratnim župnikom pri sv. Ignaciju v Gorici, pa sta se z očetom odločila, da mora Ciril ostati na kmetiji.

Zanj je to pomenilo razočaranje, ki pa mu ni vzelo zagona. Cirilovo delovanje v Kojskem je prekinilo služenje vojaškega roka leta 1884. Njegovo 9-letno delovanje v Kojskem je prevzel brat Vid. Ciril je bil za tri leta poslan v Split, kjer je ustanovil vojaški moški zbor. Tu se je seznanil s skladateljem Vilharjem, ki je bil učitelj glasbe in je vodil pevsko društvo Zvonimir. Po vrnitvi od vojakov je kot uradnik deloval v Gorici, Lokvi pri Divači, Sežani, Podgradu, Trstu in na koncu na Viču v Ljubljani. Povsod se je pridružil glasbenemu ustvarjanju v okviru čitalniških pevskih društev. Prav tako je veliko skladal, vendar je ob begu iz Gorice leta 1915 izgubil vse rokopisno gradivo. Njegova preostala zapuščina se hrani med notnim gradivom v Narodni in univerzitetni knjižnici (NUK) v Ljubljani. Nekaj njegovih skladb, ki so bile objavljene v Cerkvenem glasbeniku ter skladb iz zapuščine, je objavljenih na spletni knjižnici. Z letom 1884 se tako konča glasbeno delovanje Cirila Kumarja v Kojskem, ko ga življenjska pot ponese drugam. Kot mnogo drugih briških rojakov je svoj pečat pustil drugje na Slovenskem.

Tanja Gomiršek, Goriški muzej

Gornje Cerovo

Blagoslovitev pokopališkega križa

Na praznik vseh svetih je domači župnik Jože Ipavec poleg molitve za rajne in blagoslova grobov blagoslovil tudi obnovljen pokopališki križ.

Vsi, ki smo kdaj obiskali Sveto goro, smo lahko videli na pročelju bazilike mogočen napis v latinščini: »Stojim na gori kakor prej.« Tudi obnovljen pokopališki križ sporoča: »Stojim na svojem mestu kakor prej.« Izklesan iz briškega kamna ima na podstavku pripis: »Do smrti se bojuj za resnico in Gospod Bog se bo bojeval zate« (Sir 4,28).

Da obnovljen križ stoji, je zasluga le nekaj vaščanov, ki so s svojo zagnanostjo in vztrajnostjo izpeljali postavitev. Seveda brez pomoči ne bi šlo. Obnovo so finančno podprli Vaška skupnost Cerovo, Občina Brda in vaščani. Izdelalo in postavilo ga je kamnoseštvo Mužina. Po besedah člana župnijskega pastoralnega sveta križ stoji kot simbol

naše vere, kot znak odrešenja, upanja na vstajenje vseh, ki že počivajo na njivi, ki le smrt jo orje, in tudi kot opomin vsem, ki še živimo, in našim zanamcem.

K. K.

Fotografija: Andrej Colja

Gradnikovi večeri v Vili Vipolže

Anja Mugerli in njene brezčasne zgodbe

Seveda je Anja Mugerli, letošnja nagrajenka Evropske unije za književnost, vesela nagrade, ki ji bo, tako upa, odprla vrata v širni evropski književni svet, vsekakor pa dvignila njeno samozavest. *Čebelja družina*, doslej prevedena v šest jezikov, je naslov nagrajene knjige, ki skozi sedem zgodb opisuje obrede oziroma stare običaje, značilne za slovensko kulturo, a predstavljene v drug kontekst ali drug, sodoben čas z namenom, da pridobijo novo vlogo in podobo.

S pisateljico Anjo Mugerli se je pogovarjala Andreja Benedetič

Glavna tema je družina, bodisi neuresničena, bodisi ločena zaradi življenjskih okoliščin, bodisi družina, ki bi lahko postala resnična v drugačnih okoliščinah. Z izjemo zgodbe, ki daje zbirki naslov, se vse zgodbe dogajajo v sedanjem času, hkrati pa zaradi obredov in atmosfere delujejo brezčasno. Protagonisti se soočajo z različnimi izgubami, boleznijo, neplodnostjo, napadi tesnobe, depresijo, zapletenimi družinskimi odnosi, izključenostjo, razpadom družine, naveličanostjo, odtujenostjo, plehkostjo, brezbriznostjo, banalnostjo; na te situacije odgovorijo različno, ustvarjalno ali pa s pasivnostjo in sprijaznjenjem.

Njena zgodba

O omenjeni knjigi in o prejšnjih dveh pa še o maršičem je bil govor na letošnjem Gradnikovem večeru v Vili Vipolže. Z mlado pisateljico se je pogovarjala Andreja Benedetič, za glasbene utrinke so skrbeli briški učenci Glasbene šole Nova Gorica pod vodstvom Clare Sluga, večer, ki bo drugo leto že tridesetič posvečen briškemu poetu Alojzu Gradniku, je pozdravil podžupan Občine Brda Žarko Kodermac – in pogovor je lahko stekel. O ljudeh, ki ne najdejo poti v družbo, o družinah, ki niso srečne, o različnih notranjih stiskah in bolečih izkušnjah, ki usodno zaznamujejo življenjske zgodbe vsakdanjih ljudi. Tudi o pisateljici sami.

Raje živi s knjigo in besedo

Rojena je leta 1984 v Šempetru pri Gorici, po noni Brika, živi v Novi Gorici, kjer je na tamkajšnji univerzi najprej diplomirala iz slovenistike, nato pa magistrirala iz uprizoritvenih študij in kreativnega pisanja na Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem. Všeč ji je živeti v Novi Gorici, na obrobju, tam najde mir za razmišljanje, vstopa v svoj fantazijski svet, o katerem pravi, da se potem lažje živi, obuja spomine iz otroštva, piše o svojih izkušnjah in jih vpleta v usode ljudi. Zato lahko o slednjih rahločutno spregovori z empatijo in globokim uvidom. Ni družabna, pove o sebi, raje živi s knjigo in besedo. Da je

Gradnikovi večeri v Vili Vipolže

branje beg, se zaveda, in da je tudi pisanje beg, zato se rada vrača v naravo.

Doslej je izdala tri knjige. Leta 2015 je izšel njen prvenec v obliki zbirke kratke proze *Zeleni fotelj*, leta 2017 roman *Spovin* (oba Litera, Maribor) in konec lanskega leta Čebelja družina pri Cankarjevi založbi. Zgodbe objavlja v vseh pomembnejših slovenskih literarnih revijah, nekatere so prevedene v srbski, hrvaški, makedonski, angleški, latvijski in litovski jezik. Leta 2012 je bila med finalistki festivala mladinske literature Urška; leta 2015 je bila njena knjiga *Zeleni fotelj* nominirana za najboljši prvenec na Slovenskem knjižnem sejmu, doslej največji uspeh pa je, kot reče, doživela Čebelja družina.

Nedokončane zgodbe

»Nočni dogodki so zjutraj kot sanje,« pravi pisateljica Anja Mugerli v tej svoji tretji kratkoprozni zbirki. Vraže, bajeslovna bitja od krivopete do kurenta, stare tradicije od čebelarstva do gozdarstva, stari obredi od poročnih do pogrebnih dajejo zgodbam zgolj zunanji okvir, v globini pa pisateljica znova raziskuje medosebne odnose, njeni liki se soočajo s željami, strahovi in demoni. Ločnica med resničnim in izmišljenim je pogosto zabrisana in v tem magičnem spoju domišljjskega in otipljivega se rojevajo tankočutni uvidi v človekovo pristno naravo. Pisateljica pove, da so njene zgodbe nedokončane, nedorečene,

Briški glasbeni trio

da ima rada odprt konec, da je v njeni računalniški mapi shranjenih še veliko zgodb. Trenutno piše nov roman, dolgotrajno delo je to, pove v pogovoru, včasih se kar odlepi od teksta.

Pogovor s književnico, urednico, voditeljico in lektorico Anjo Mugerli je na koncu pospremila še direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda Tina Novak Samec. Zahvalila se je vsem nastopajočim, predvsem pa vsem tistim, ki Gradnikove večere pripravljajo, z zadovoljstvom, da so Gradnikove večere, čeprav okrnjene, sploh lahko izpeljali, in željo, da bi knjiga čim več mladih popeljala v svoje svetove in jim bogatila življenje.

Iva Sivec

Fotografije: Damijan Simčič, ZOSO

Na čaju z mladinskimi literarnimi junaki

Napeto in pustolovsko domače branje

Učenci in učenke 9. razreda so pri pouku slovenščine 22. in 23. novembra predstavljali vsebino mladinskih romanov slovenskih in tujih avtorjev, ki so jih prebrali za prvo domače branje. Učenci so si na začetku oktobra knjige lahko izbrali sami. Da bi bila obravnava literarnih del malce drugačna, sta se učitelja slovenščine odločila, da učence povabita na čaj z mladinskimi literarnimi junaki.

Prisluhnili smo različnim zgodbam, na primer o motnjah prehranjevanja (romana *Punčka v ogledalu* in *Teža življenja*), najstniški ljubezni (roman *Dnevni na otoku*), pustolovščinah v jami, na odprtem morju in v gozdu (romani *Kjer veter spi*, *Potoni ali splavaj* in *Preživetje*), sprejemanju drugačnosti med vrstniki (romani *Čudo*, *Chrisova zgodba*, *Kit na plaži* idr.) ter iskrenem prijateljstvu (*Aljaska*). Ob pripovedih devetošolcev smo spoznali drugo, temnejšo plat profesionalnega športa, ki jo je slovenski pisatelj Ivan Sivec prikazal v romanih *Enajsta ovira*, *Zelena kri* in *Beli mušketir*; prisluhnili pa smo tudi napetim zgodbam iz književnih del *Rdeče kot kečap*, *Na svidenje*, *Lara*, *Zad-*

nji mega žur, *Noč po mega žuru*, *iBoy* ter drugih izbranih romanov.

Učenci so lahko med klepetom srkali okusen čaj, ki so ga pripravile kuharice v šolski kuhinji in se sladkale s piškoti. Literatura je lahko nadvse zabavna in sladka!

Dnevi evropske kulturne dediščine in Teden kulturne dediščine

Na evropski mizi tudi ščepec briške dediščine

Skoraj 40 dogodkov se je v Sloveniji v dveh jesenskih tednih nizalo v letošnjih 31. Dnevi evropske kulturne dediščine (DEKD) in v njihovi spremljajoči prireditvi, slovenskem medresorskem projektu, devetem po vrsti, Tednu kulturne dediščine (TKD).

V dogodkih DEKD in TKD, ki so ju v spletnem okolju slovesno odprli v Koroškem pokrajinskem muzeju v Slovenj Gradcu, so pod okriljem Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije sodelovali muzeji, galerije, šole, kulturne in turistične ustanove, nevladne organizacije, slovenska ekipa DEKD v Strasbourgu, skupaj skoraj 500 različnih udeležencev. In seveda na tisoče zavzetih posameznikov, ki s svojimi aktivnostmi prispevajo k varovanju in popularizaciji kulturne dediščine.

Glavna tema najbolj prepoznavnega vseevropskega kulturnega dogodka pod okriljem Sveta Evrope in Evropske komisije, DEKD, katerega pobudnica je bila leta 1991 tudi Slovenija, je bila letos posvečena dediščini za vse. Dediščini različnih kulturnih okolij, ki v svoji raznolikosti gradi mostove med ljudmi, jih bogati in povezuje.

Dobra jed se sama ponuja

Tudi hrana je v svoji raznolikosti tisto, kar nas povezuje. Ob imenovanju Slovenije za evropsko gastro-

Mladi v Šmartnem (arhiv Šolskega centra Nova Gorica)

nomsko regijo, pri čemer si bo Slovenija prizadevala doseči boljšo kakovost življenja s poudarkom na edinstveni kulinarični kulturi in spodbujanju inovativnosti v gastronomiji, se je sama po sebi ponujala tema *Dober tek! Čeprav ob njej poleg hrane pomislimo tudi na toplino*

Dobra jed se sama ponuja (zasebni arhiv Turizem Breg)

doma, harmonijo okusov, okušanje lokalnih jedi ipd., so snovalci temo še razširili z zgodbami iz preteklosti, s tradicijo pridobivanja hrane in prehranjevanja, z izkušnjami naših prednikov in njihovih znanj ter vse skupaj povezali in začinili s sodob-

nimi prizadevanji po bolj zdravem in sonaravnem bivanju, vračanju h koreninam. Pa z odkrivanjem receptov, šeg in navad, kulturne krajine; od črnih kuhinj, prvih kmetijskih orodij do kuharskih bukev in pogrinjkov.

Mladi raziskovalci ustvarijo film

V spremljajočem natečaju Mladi raziskovalci evropske dediščine, katerega namen je spodbujanje mladih k ustvarjalnemu odkrivanju, raziskovanju in spoznavanju kulturne dediščine v lokalnem in širšem prostoru, se je s kratkim filmom predstavila skupina mladih Idrja 2020. V filmu ustvarjalci sprašujejo udeležence dogodkov DEKD, kaj jim dediščina pomeni in kaj kje tisto, kar navdihuje organizatorje, ki so se zavezali k ohranjanju zapuščine, skupne več kot 830 milijonom ljudi na evropski celini.

Cvetlična tihožitja grofice MAA

Cvetoča pot MAA (vir: internet)

Ker je Slovenija aktivna tudi v mednarodnem projektu Dediščina, zapuščina žensk, katerega namen je prispevati k zmanjševanju razlik med spoloma in povečanju prisotnosti žensk pri skupni evropski dediščini, so se organizatorji odlo-

Dnevi evropske kulturne dediščine in Teden kulturne dediščine

čili, da v Arboretumu Volčji Potok v sklopu tega projekta predstavijo Cvetoč pot grofice Marije Auer-sperg Attems, okrajšano MAA, potomke ene najvplivnejših in najpomembnejših plemiških rodbin na naših tleh, znane med drugim tudi po palači v sosednji Gorici. Grofica Marija je slikala cvetlična tihožitja, ki poleg slikarskega znanja odražajo izreden čut za opazovanje in temeljito botanično znanje. V arboretumu so poleg drugih zanimivih aktivnosti že zasadili vrt z rastlinami, ki se pojavljajo na njenih cvetličnih tihožitjih.

Ščepec briške dediščine na evropski mizi

Na temo Dober tek! so se v 150 krajih širom po Sloveniji in v zamejstvu zvrstili pisani dogodki. Razstave, predavanja, predstavitve, posveti, delavnice, zbirke starih receptov in njihove sodobne nadgradnje, kuhanje, krašenje, okušanje in vonjanje, spoznavanje kuharskih skrivnosti naših prednikov in lokalnih posebnosti ter obujanje pozabljenih sestavin so le del dejavnosti, ki so potekale med letošnjim 25. septembrom in 9. oktobrom.

Ščepec dediščine so na slovensko in evropsko mizo dodala tudi Brda.

Sadje sonca (zasebni arhiv KK)

Najprej je bilo na vrsti odprtje projektov DEKD in TKD, ki se je zgodilo v galeriji Zale & Pepe v Šmartnem. Spremljala ga je razstava Sadje sonca, prikaz sadja, ki uspeva v Brdih, v tehniki suhega polstenja. Razstavo je avtorica Katja Kogej posvetila prijatelju Zoranu Božiču, ki si je prizadeval za oživljanje, ovrednotenje in ohranjanje starih sadnih sort in je zasnoval vzorčni sadovnjak starih sort Pod skalco v Kojskem.

Obiskovalcem je bil dva tedna na voljo pester nabor delavnic, tečajev, degustacij, razstav in vodenih ogledov. Zofina hiša v Šmartnem je ponujala delavnico o prunelah, briški in svetovni posebnosti, in kulinarčno delavnico kuhanja polente z vrtnicami, Oljčni bar v Šmartnem je vabil na degustacijo ekstra deviškega oljčnega olja, na kulinarčno

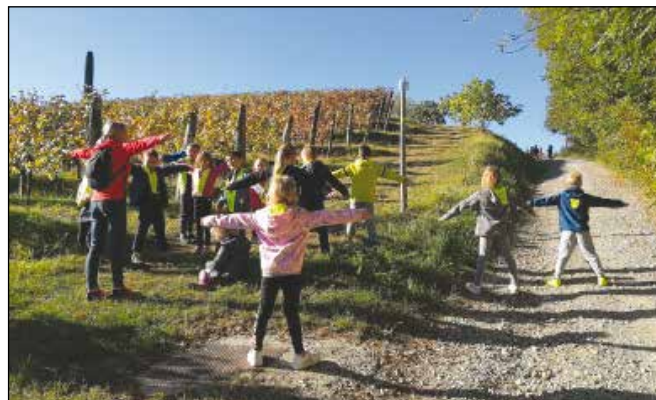
delavnico in na prigrizek in hišno torto, obogateno z oljčnim oljem s pomarančo, Pletarstvo Lucijan Grudina na pletenje z bakami, vrbovimi vejami, Briške žene in dekleta na kulinarčne delavnice tipičnih briških jedi s poudarkom na sezonskih jedeh, domače društvo oljkarjev na tečaj o briških oljkih in kakovosti briškega olja, Klet Brda na samostojno degustacijo 12 vzorcev vin, Likovno društvo Dabla na delavnico za otroke. Obiskovalci so si lahko ogledali Vilo Vipolže, Briško hišo in klet v Šmartnem, atelje Ivana Skubina v Bregu pri Golem Brdu, avlo Gradu Dobrovo, galerijo briških slikarjev, združenih v društvu Dabla v Šmartnem, Almino hišo v Medani, galerijo Zale & Pepe v Šmartnem, Park miru na Sabotinu, se podali na kolesarske ali pešpoti po briških gričih, poiskali odprte domačije in gostinske lokale, se sprehodili po briški gastronomski pokrajini in se v njej lahko okrepčali tudi z ješprenjevo mineštro, pokušali fige s svežo kozjo skuto ali se oblizovali ob potici s svežim grozdem in orehi. Imeli smo priložnost, da s pomočjo dediščine spoznamo in sooblikujemo nove navade ter se prepustimo pestri snovni in nesnovni ponudbi letošnjih dogodkov. Smo jo, priložnost, znali izkoristiti?

Iva Sivec

Športni dan v gozdičku

Prvošolci v iskanju zaklada

15. oktobra so imeli prvošolci prav poseben športni dan - športni lov na zaklad v borovem gozdičku. Na poti so jih čakale različne gibalne naloge, ki so jih pripeljale do gozdička, kjer se je pričelo iskanje zaklada.

Zborovska fotopromenada v ljubljanskem parku Tivoli

Fotografski odsev ljubezni do petja

V čudovitem Jakopičevem sprehajališču v Tivoliju je bila ves letošnji julij na ogled fotografska razstava, nastala na podlagi mednarodnega natečaja, čigar namen je bil širši javnosti približati zborovsko dejavnost skozi vizualno podobo, predvsem pa pevske zasedbe spodbuditi k oblikovanju domišljenih in izvirnih zborovskih fotografij.

Razpisa se je udeležilo 30 držav, sodelujočih na Festivalu Europa Cantat, enem največjih mednarodnih glasbenih festivalov, ki se je letos deset juljskih dni odvijal v Ljubljani, en večer tudi na Gradu Kromberk. Festival oživi vsaka tri leta v drugem evropskem mestu, pri čemer mu vsaka država gostiteljica da svojstven pečat. In ker smo Slovenci, med njimi tudi Brici, znani po svoji ljubezni do petja in bogati zborovski tradiciji, ni nenavadno, da je bil slogan festivala, ki ga je letos gostila Slovenija v organizaciji Javnega sklada za kulturne dejavnosti, Poj z ljubeznijo – Sing with Slovenia.

Delček pestrega dogajanja na odru in zaodrju je prikazala fotografska razstava Zborovska fotopromenada, sama po sebi umetniško doživetje in obenem privlačno povabilo na obisk koncertov. Na razpis je prispelo čez tisoč fotografij 154 prijaviteljev, med njimi kar 80 iz Slovenije. Največ fotografij je bilo zabeleženih v kategoriji Na odru, kjer so v ospredju posebne scenografije, osvetlitve, postavitve, detajli zbora in predvsem čustveni izrazi, tako telesnih kakor obraznih ekspresij. Latvijski fotograf Valdis Ošiņš je denimo poslal fotografijo s Festivala pesmi in plesa iz leta 2018, na katerem je nastopilo kar 12.000 pevcev. Skoraj enako število fotografij je prispelo v kategorijah Za odrom in Promo. Primer promocijske fotografije (obenem tudi odrske) je prispevala švedska fotografinja Tina Axelsson, ki predstavlja zvočno predstavo, nekakšen performans, vokalno improvizacijo in meditacijo v vinogradu na otoku Gotland.

O izboru so presojali žiranti Monika Ivančič Fajfar, Nataša Kovšca in Branimir Ritonja, na pomoč jim je priskočila programska vodja Festivala Europa Cantat Mihela Jagodic. V ožji izbor se je uvrstilo 69 fotografij, med njimi je bil prikazan tudi delček slovenske zborovske zgodovine z najstarejšimi in

Festival Europa Cantat, povabilo na koncert na kromberški grad

MoPZ Srečko Kumar na razstavi v Parku Tivoli v Ljubljani

prelomnimi pevskimi sestavi. Žirija se je odločila, da bo poleg razstave v mestnem parku tudi spletna razstava, ki bo prikazala ostale kakovostne fotografije širšega izbora.

Z izjemno voljo in zanosom se je ekipa pripravila na festival, ki mu žal razmere niso bile preveč naklonjene. Vendar je bilo tudi ob vseh odpovedih, spremembah in omejitvah še vedno čutiti veselje, navsezadnje se festival pripravlja z ljubeznijo. In ljubezen do petja je odsevala tudi iz fotografij na razstavi.

Iva Sivec
(povzeto po članku Petre Paravan,
koordinatorka fotografskega natečaja in
izvedbe razstave v Jakopičevem sprehajališču)

Ivan Skubin razstavlja v Mestni galeriji Nova Gorica

Na pol poti ...

Prav na veseli dan kulture so v Mestni galeriji Nova Gorica odprli retrospektivno razstavo briškega kiparja Ivana Skubina, umetnika, ki se je v domačem prostoru uveljavil z mnogimi razstavami in večkratno nagrajenimi deli, ki pa se obenem lahko postavlja tudi z zavidanja vrednimi uspehi v mednarodni umetniški areni. Skubin je namreč eden redkih ustvarjalcev, ki so bili sprejeti v Mednarodno akademijo za keramiko, kar je eno od najvišjih priznanj na tem področju umetniškega ustvarjanja.

Razstavo v mestni galeriji je izredno učinkovito postavila direktorica Kulturnega doma Nova Gorica Pavla Jarc in dosegla, da Skubineve skulpture v svetlem okroglem prostoru z domiselno osvetlitvijo delujejo živo in monumentalno. Razstava tako deluje kot prostor, poln energije in duha, s svetlobnimi in senčnimi efekti pa obiskovalcu takoj razkrije tudi vsebino Skubinovih del, njegove stiske, hrepenjenja, slutnje in razklanost med materialnim in duhovnim, med skupnim, posamičnim in intimnim.

Kot je v katalogu, ki je izšel ob razstavi, zapisala Polona Škodič, lahko pri Skubinu »/.../ v slogovnem pogledu govorimo o medsebojnem prepletanju realističnih, ekspresivnih in povsem abstraktnih elementov.« V resnici sta figuralika in abstrakcija med seboj tako povezani tudi zaradi Skubinevega mojstrskega obvladovanja gline in njenih zakonitosti. Spoštljivo jo zlomi, če je to treba, nežno zglati in omehča, ko mu to ustreza, jo ostro zareže, ali pa jo izroči nazaj zemlji in jo v njenih barvnih odtenkih zloži na način, kot jo je narava nalagala v plasti v milijonih let.

Kdaj se resnici približamo tako zelo, da nam ožge razpeta krila?

Kljub temu, da se Skubin večinoma osredotoča na mitološke teme in na abstraktno oblikovanje idej, ki so bile tisočletja v središču pozornosti človekovega razmišljanja, se teh tem loteva z njemu lastnimi interpretacijami in opredelitvami. Ikarosa, na primer, predstavi kot v nebo segajoče gladko, črno in stilizirano telo, ki ima v od ognja ožganem okviru dovolj prostora za veliko srce s ptico v sredini, ptico, ki si želi poleteti čim višje k svetlo-

bi in toploti, k strastni vročini umetniškega ustvarjanja. Prav ta želja je tista, ki ga pahne nazaj navzdol v morje. Kje je meja ustvarjanja, se sprašuje umetnik. Kdaj se resnici približamo tako zelo, da nam ožge razpeta krila? In kako je pri duši Ikarjevemu očetu Dedalu, genialnemu rokodelcu in iznajditelju, ki je sinu sam izdelal krila iz voska, s katerimi je Ikar poletel preblizu sonca? Zgodba o Ikarosu, ki nam jo predstavi Skubin v tako monumentalno skoncentrirani obliki, je tudi zgodba o neubogljivem sinu, obenem pa tudi pripoved o uporniškem duhu, ki hrepeni po svobodi in lepoti kljub omejitvam in kljub opozorilom.

Podobno gre pri skulpturi Čuvarja praga za dva monumentalna predstavnika Skubinovih sodobnih interpretacij večnih tem. Dva črno-bela, vitka in visoka, hladna in odločna varuha praga nadomeščata mitološkega Čuvarja praga, psa iz pekla, Cerberusa. Kljub vizualni reinterpretaciji sta enako grozna in strašljiva, enako brezsrčno bosta branila vhod, z žiletkami okinčano žičnato mrežo meje, žejnim ne bosta dala piti, niti se ne bosta v svoji mirni neprizadetosti usmilila človeka, ki je potreben razumevanja. Kot je Cerberus simbol vsakega grešnega bitja, sta ta dva Skubina Čuvarja praga simbola naše zaprtosti in neobčutljivosti ob nesreči drugih.

Ivan Skubin nam s svojimi deli na mnogo načinov približa in obudi spomin, kot pravi Polona Škodič, »/.../ na davne kulture, mitološke junake, legende, toteme, idole, svetišča ter v njih čaščene varuhe zakladov.« Naj gre za Sfinge, Apisa ali Feniksa – svet, v katerem so ti mitološki junaki nastali, je bil resda zelo različen od današnjega, vendar so tudi oni, kot to raziše Skubin, nosilci podobnih človeških stisk in hrepenenj, ki nas opredeljujejo danes in zaradi katerih lahko vsa ta bajeslovna bitja še vedno vsaj delno razumemo.

Kako vseprisotna je človekova želja po letenju in svobodi!

Na razstavi v mestni galeriji se srečamo tudi z nekaj prav pretresljivimi deli in instalacijami, kot je na primer Let ptic. Zaradi dobre uporabe svetlobe in sence je ta na razstavi še posebej opazna, idejno pa jo opredeljujejo dovršene in že skoraj ikonične Skubineve ptice. Kakorkoli se že izvijajo in poskušajo poleteti, jim to ne bo nikoli uspelo, ker so kot mi: za vedno ujete v mrežo ali prikovane na tla. Niti njihove podvojene sence ne bodo nikoli poletele, za vedno ujete v svoje zemeljsko okovje, kljub želji po osvobajanju ostajajo tu. Ptico, ki je kot simbol svobode, ljubezni, sreče in modrosti od nekdaj navdih za umetnike, Skubin vstavi figuram namesto srca, jo ujame v žičnato mrežo, obesi jo na okvir ali priklene na kovinsko palico, v izostreni obliki pa ji podeli mesto na

Ivan Skubin razstavlja v Mestni galeriji Nova Gorica

Čuvarja praga v Mestni galeriji Nova Gorica

glavi svetega bika Apisa, boga moči, plodnosti in moške energije. Način, kako prisotna je ptica v Skubinovem opusu, priča o tem, kako vseprisotna je človekova želja po letenju in svobodi, po preseganju vpetosti v vsakdan, običajnost, nesmiselnost in praznino.

Od strahu, lastnihkušenj do kolektivne podzvesti

Podobno je pretresljiva instalacija Krik, v kateri se avtor sooča z nečim tako tujim in strašnim, da je nedosegljivo z normalnimi merili. Na Warholov način na steno obesi devetinštirideset enakih uokvirjenih kričečih obrazov. S prisvajanjem Munchovega Krika, ki je danes eno od najbolj ikonično razpoznavnih umetniških del, nas spomni na to, da ne gre za simbol zgolj posameznikove anksioznosti in nelagodja, ampak za družbeni pojav, da kričimo skupaj in da nas kljub temu nihče ne sliši. Kljub temu, da smo skupaj, nismo nič manj sami, kot je Munchov mladenič, ki se obrne v gledalca in zakriči. Kot bi rekel Andy Warhol, ki je na podoben način razstavil Marilyn Monroe: bolj ko gledaš isto stvar, bolj izginja njen pomen in bolj praznega se počutiš.

Skubin, ki te dni sodeluje tudi v Galeriji Vena Pilona v Ajdovščini na razstavi Umetnost v času koronakrize na

Goriškem, nam na svoji retrospektivni razstavi v Novi Gorici seveda prikaže tudi dela, ki so nastala pred kratkim. Skulptura Kocka, ki niza plasti človekovih skušenj znotraj pravilne štiristranične prizme, je eno od njegovih najuspešnejših del, razstavljenih tudi na Kitajskem. Z univerzalnostjo in prvobitnostjo v Skubinovem delu se srečamo pri skulpturi Anima. Tu gre za elegantno skulpturo, ki s svojim počasnim vrtenjem skuša ujeti vihrajoče lase ženske, ki s svojim telesom v gibanju reprezentira neke vrste kolektivno podzavest in nezavedni del moškega bitja.

Na pol poti je svojo retrospektivno razstavo v Novi Gorici naslovil Skubin, saj bi rad »/.../ s svojimi rokami ustvaril lepoto, popolno lepoto, absolutno,« kot o svojem delu pove v katalogu. Kje je kak zgled te popolnosti? Predstavlja morda to merilo popolnosti prava sfiga v pesku, morda Leonardova Mona Lisa ali Van Goghova Zvezdnata noč? Briški kipar si je postavil visoke kriterije in se kot umetnik postavi nekje na pol poti - morda je pa zdaj čas, da si tudi sam prizna, da je na tej poti vsekakor precej čez tri četrtine.

Vida Zei

Fotografija: Janko Lipovšek

Vila Vipolže

Zvesta jesenska postojanka Kulturnega doma Nova Gorica

Enajsta izvedba festivala srednjeveške in renesančne glasbe Flores Musicae je med Novo Gorico in Goriškimi brdi potekala od 30. septembra do 3. oktobra. Festivalski program so pod umetniškim vodstvom Bora Zuljana, goriškega lutnjista in pedagoga, oblikovali Iztok Mlakar in David Šuligoj, švicarsko-ameriški duo Moirai, legendarna britanska sopranistka Emma Kirkby in Bor Zuljan ter pevk in harfistka Anne Azéma in lutnjist Fabio Accurso, ki sta v sodelovanju z društvom Dramsam iz Gorice in festivalom Musica Cortese nastopila v Vili Vipolže.

Uglasbitev poezije

Letošnja novost festivalske karavane je bilo sodelovanje z muzikologom Tomažem Gržeto, ki je svoje vtise in ocene beležil v obliki festivalskega dnevnika, dnevno objavljenega na naši spletni strani www.kulturnidom-ng.si, kjer si ga lahko v celoti preberete pod rubriko Novice. Program koncerta v Vili Vipolže sta pripravila svetovno znana francosko-ameriška pevk, strokovnjakinja za srednjeveško glasbo, Anne Azéma, ter virtuoz na brenkalih Fabio Accurso. Nataša Gregorič je uro pred koncertom izpeljala tudi krajši voden ogled Vile Vipolže, ki so se ga izmenično udeležili sprva slovenski, nato pa še italijanski obiskovalci koncerta. Pred težko pričakovanim nastopom dveh izjemnih glasbenikov so slovensko-italijansko občinstvo nagovorili Pavla Jarc, direktorica Kulturnega doma Nova Gorica, Bor Zuljan, umetniški vodja festivala Flores Musicae, ter Alessandra Cossi, kuratorica festivala Musica Cortese, s katerim v Kulturnem domu Nova Gorica čezmejno sodelujemo že dolga leta. Azéma in Accurso sta nato vrhunsko izpeljala program, s katerim nista zgolj pričarala vzdušja srednjeveškega dvora, temveč sta, po besedah Gržete, resnično oživila estetiko nekega časovno in ideološko zelo oddaljenega sveta. Celoten festival je Tomaž Gržeta povzel z laskavimi besedami, ki jih gre v pričakovanju nove edicije nedvomno predstaviti tudi bralcem Briškega časnika: »Upam si trditi, da so vsi štirje kon-

Flores Musicae, Fotografija Matej Vidmar

certi letošnjega festivala Flores Musicae uresničili vizijo njegovega umetniškega vodje Bora Zuljana. Cikel, katerega enotna vsebinska zasnova je v prvi plan postavila vokalnega solista, je prinesel nastope štirih vrhunskih pevcev oz. pevk, ki so - vsak v sebi najbolj domačem slogu ter z lastno, prepoznavno karizmo - predstavili prerez skozi skoraj tisočletje tradicije glasbe, ki bi jo lahko definirali kot uglasbitve poezije. Od srednjeveške mitološke in sakralne, prek renesančne intimne in ljubezenske, do sodobne ljubezenske, komične in lokalpatriotske tematike - kvalitetna poezija, kvalitetna glasba ter vrhunske, navdihnjene in iskrene interpretacije so tisto, po čemer bo ta strnjeni cikel koncertov ostal v trajnem spominu kot dragocena obogatitev kulturnega življenja na Primorskem.«

Oktober Jazz

Med 20. in 24. oktobrom 2021 smo se odeli v pisane barve festivala Oktober Jazz, ki se z izjemo zadnjega koncerta odvija v prostorih naše hiše. Kot prvi se je predstavil trio goriškega pianista, aranžerja in skladatelja Anžeta Vrabca z Erikom LaPierre Čeboklijem na bas kitari in Jožetom Zadavcem na bobnih. Sledil je nepozaben večer mladega, a neverjetno nadarjenega in ustvarjalnega bobnarja Žana Tetičkovića, ki je skupaj z desetimi drugimi izvrstnimi slovenskimi glasbeniki predstavil svoj projekt »Pristanišče življenja II./The port of life II. – Ensō«. Petek je bil rezerviran za trio kitarista Sama Šalamona, ki je nastopil z Igorjem Matkovičem na trobenti ter Kristijanom Krajncanom na bobnih in violončelu. Sobotni in nedeljski koncert smo izpeljali v dolgoletnem čezmejnem sodelovanju z italijanskim društvom Controtempo iz Krmina in festi-

Vila Vipolže

valom Jazz & Wine of Peace. V soboto dopoldne smo v naši veliki dvorani lahko prisluhnili projektu Zlatka Kaučiča, briške zvezde improvizacije na tolkalih in bobnih, ki nosi naslov »Pogum pogumnih/ Audaci coraggiosi«, pri katerem sodeluje 11 slovenskih in italijanskih glasbenikov. Sklepni festivalski koncert pa je ponovno gostila Vila Vipolže, kjer je nastopil mojster klasične in 12-strunske kitare, Američan Ralph Towner, ki ga, poleg tega, da je poznan kot vodilni skladatelj, kitarist in klaviaturist akustične jazz zasedbe Oregon, definirajo tudi bogata in raznolika solistična kariera ter izredno plodna in nepozabna sodelovanja z velikani sodobne glasbe, kot so Gary Burton, John Abercrombie, Egberto Gismonti, Larry Coryell, Keith Jarrett, Jan Garbarek in Gary Peacock. Razprodanemu koncertu za kitarske sladokusce je v kletnih prostorih vile sledila tudi skrbno pripravljena degustacija izbranih briških vinarjev. Na tem mestu bi se zato radi zahvalili ekipi Vile Vipolže in Občini Brda, ki nas vedno lepo sprejmeta in brez katerih tako butični koncerti ne bi bili to, kar so: pravi glasbeni biseri.

Kljub še vedno negotovi in nič kaj spodbudni epidemiološki sliki v državi ostajamo v Kulturnem domu Nova Gorica tudi naprej optimistični glede naših prihajajočih bogatih programov, zato vas iskreno vabimo

Oktober jazz, Fotografija Janko Lipovšek

v našo družbo, kjer je zelo melodično, slikovito in razgibano. Pridružite se nam tudi vi in si privoščite kakšno urico odklopa. Prepričani smo, da so naše vsebine eden najboljših pobegov iz sive realnosti in malodušja, ki nas trenutno obdajata.

Za konec pa nam dovolite, da vsem Brikam in Bricem zaželimo lep praznični december ter pozitivnosti in zaupanja polno novo leto 2022.

Barbara Poša Belingar

Razstava, posvečena Primožu Trubarju

Šolska pravila v Trubarjevem času drugačna

Pred pričetkom jesenskih počitnic smo v šolski knjižnici pripravili razstavo, posvečeno življenju in delu Primoža Trubarja ter njegovemu prispevku k razvoju slovenskega knjižnega jezika in narodne zavesti. Učenci in učenke so si jo lahko ogledali med poukom slovenščine 21. in 22. oktobra.

Razstava je učence popeljala v čas 16. stoletja, ko je na Slovenskem vzniknila protestantska miselnost. Najprej so izvedeli, kaj pomembnega se je v Evropi zgodilo 31. oktobra leta 1517, nato pa so jih učitelji slovenščine in knjižničarka Ivanka Škerlj s pripovedovanjem popeljali skozi Trubarjevo življenje.

V razstavo so bili učenci vključeni ves čas. Po prostorih knjižnice so iskali kuverte s kratkimi zanimivostmi o pisatelju in pridigarju, ki so jih prebrali, odgovarjali so na vprašanja in ugotavljali, čemu so bili namenjeni razstavljeni predmeti. Posebej zanimiv je bil sod, v katerem so spravljali tiskane knjige z Nemškega na Kranjsko. Pobljže so si ogledali fotokopijo tolarkega bankovca in evrski kovanec s Trubarjevo podobo. Izvedeli pa so tudi, da so bila šolska pravila v Trubarjevem času povsem drugačna od današnjih.

Učenci so svoje znanje ob zaključku ogleda razstave lahko preverili z reševanjem Trubarjevega kviza. Pravilno izpolnjene učne liste je šolska knjižničarka uvrstila v žreb za knjižne nagrade.

Razstava je spodbudila tudi likovno ustvarjalnost. Učenci 3.a so pod mentorstvom učiteljice Lidije Benedetič s tehniko oglja narisali portrete začetnika protestantizma na Slovenskem, ki so bili na ogled v avli šole.

Planinsko društvo Brda

Z lojtrnikom okoli Cerkniškega jezera

September je za obisk gora morda eden najlepših mesecev. Za nas Brice pa je september mesec trgatve in planinska aktivnost za dober mesec skoraj zamre.

Žal smo v jesenskem času izpeljali le en pohod in to je bil pohod v neznano. Tudi v naše aktivnosti je ponovno posegel ta vražji koronavirus, tako da smo morali vse pohode odpovedati. Kolikor so razmere dopuščale, pa so naši fantje opravili kar nekaj del pri koči na Koradi, saj dela tu ne zmanjka. Prav tako so markacisti poskrbeli za ureditev planinske in turističnih poti. Z akcijo pa se večkrat vračajo užaloščeni, ker opažajo vedno več vandalizma – polomljene in izruvane usmerjevalne table na poteh. Sprašujejo se, zakaj takšno početje. S takšnimi dejanji se v prvi vrsti meče slabo luč na našo prelepo pokrajino, kjer opažamo vse več pohodnikov. Kdor to dela, se ne zaveda, da mora za vzdrževanje pohodnih poti nekdo skrbeti.

Pohod v neznano

Križna gora

Po enoletnem premoru smo se planinci konec oktobra ponovno odpravili na pohod v neznano. Čar takšnega pohoda in izleta je prav v tem, da udeleženci ne vedo, kam bomo šli. Letos smo se odpravili na Notranjsko. Najprej smo obiskali Križno jamo. Večina nas je bila tam prvič. Jama je zelo zanimiva, saj je ena redkih jam, ki nima betonskih poti in razsvetljave. Dolga je kar 8.273 m. Znana je zaradi podzemnih jezer. Le-teh je v Jezerskem in Pisanem rovu 22, skupaj z rovom Blata pa več kot 40. Ostanke jamskega medveda pričajo, da je nekoč v jami prezimoval. Za atrakcijo smo se po podzemnem jezeru peljali s čolnom. Od jame smo se nato povzpeli na 856 m visoko Križno goro. Tu stoji velika in z baročno bogatimi slikami, ki so delo slikarja Fortunata Berganta, okrašena cerkev (sedaj so tu replike, delo slikarke Stanislave Sluga Pudobske). Z vrha so lepi razgledi na Notranjsko. V kapelich ob poti do sv. Ane je upodobljen križev pot. V vasici Sveta Ana stoji istoimenska cerkvica, ki je bila prvič omenjena leta 1526, a je v samem jedru še starejša, kar potrjuje dotrajana freska iz začetka 15. stoletja. Ob cerkvici so odkrili tudi prazgodovinsko grobišče. Vrnili smo do Križne jame, kjer nas je čakal avtobus. Kot naročeno je posijalo sonce in po-

lepšalo našo novo dogodivščino. Odpeljali smo se na turistično kmetijo Kontrabantar. Mladi gospodar nam je za dobrodošlico ponudil domače »rcnije«. Lojtrnika s konjsko vprego sta bila pripravljena. Med nami sta zavlada navdušenje in smeh, saj se s takšnim vozilom še nismo peljali. Furman nas je popeljal okrog Cerkniškega jezera, ki pa je žal suho. Na vozu, čeprav je bilo precej hladno, je bilo slišati veliko smeha. Vrnili smo se na kmetijo. Tu je pravi živalski vrt domačih živali: kokoši, race, purani, mačke, majhni in veliki prašiči, krave, konji in še ogromen, prijazen pes. Od tu smo se za zaključek celodnevne potepanja odpeljali v Žirovnico v Gostilno pri Stani, kjer smo napolnili naše želodčke in uživali v prijetnem klepetu. V našo družbo se je prav lepo vklopil tudi naš super šofer Ivo. Veseli, zadovoljni in z veliko lepimi doživetji smo se pozno zvečer vrnili domov. Vsak izmed vas je prispeval delček, da je bil dan popoln. Hvala vam. Naslednje leto pa kdo ve, kam nas bo pot vodila v neznano.

V spomin

Žal nas je novembra nenadoma za vedno zapustil Ljubo Erzetič iz Plešivega, član Planinskega društva Brda, Balinarskega kluba Brda in Društva upokojencev Medana. V Planinsko društvo Brda se je včlanil leta 1994. Hitro po vključitvi je začutil potrebo, da mora nekdo skrbeti za planinske poti. Opravil je tečaj za markacista in dolga leta skrbel za označevanje in vzdrževanje poti. Udeleževal se je akcij tudi izven področja našega društva. Deloval je v upravnem odboru. Z veseljem je z družbo hodil v gore in osvojil veliko naših vrhov. Zaradi zdravstvenih težav pa se je moral tem užitkom odreči. Še vedno je ostal član društva in rad pomagal pri izpeljavi naših pohodov, še posebej pri pohodu Od češnje do češnje. Za dolgoletno delo v društvu je leta 2018 prejel društveno priznanje.

Aktiven je bil tudi v Društvu upokojencev Medana, kjer je vodil balinarsko sekcijo.

Iva Šibav

Moto klub Brda praznuje 30-letnico obstoja

»Motocikel te pelje v svet«

Moto klub Brda je prvi moto klub na severnem Primorskem. Na ustanovnem občnem zboru 28. 7. 1992 je bil sprejet sklep o ustanovitvi MK Brda. V ta namen so bila sprejeta Pravila moto kluba Brda, ki so stopila v veljavo 25. 9. 1992.

Klub je imel in še vedno ima sedež v Vipolžah. Kraj je ob ustanovitvi spadal na območje občine Nova Gorica, ki je obsegala tudi teritorij celotnih Goriških brd oziroma teritorij sedanje Občine Brda. Bikerska subkultura se je v Goriških brdih, natančneje na teritoriju sedanje Občine Brda, začela z ustanovitvijo MK Brda. Občina Brda je bila ustanovljena kasneje kot MK Brda, in sicer 3. 10. 1994, do takrat pa je teritorij sedanje briške občine spadal pod novogoriško občino.

Kaj je gnalo fante v Moto klub Brda?

Zakaj je klub nastal in kaj je gnalo fante v to subkulturo, pripoveduje eden od ustanoviteljev: »Leta 1991 smo se mulci odpravili na zbor bikerjev v San Quirino v Italijo. Od takrat smo ves čas razmišljali o ustanovitvi svojega kluba. Leta 1992 se nas je pet prijateljev pred marketom na Dobrovem pogovarjalo, da bi ustanovili moto klub. Dogovorili smo se, takrat še ni bilo mobilov, facebooka in skypa, za prvi ustanovni sestanek v gostilni Pri Milici v Vipolžah (gostilne ni več, op. p.), na katerem smo izbrali za predsednika Mirana Prinčiča, mene za blagajnika (Marka Veluščka, op. p.) in tajnika Vojka Juriča. Šli smo na občino. Tam smo 7. avgusta 1992 uradno registrirali MK Brda in podpise deponirali.« V času od ustanovitve do danes se je v klubu zamenjalo pet predsednikov: Miran Prinčič, Tomaž Furlan, Peter Ušaj, Samir Šfiligoj in Tadej Blažič.

Zakaj so hoteli ustanoviti motoristični klub? Član pove: »Videli smo prave bikerje v Italiji. Hoteli smo jim biti podobni, hoteli smo legalno voziti naše predelane motorje in poslušati rock in nositi jeans kot rokerji. Takrat smo oboževali avstralsko rock zasedbo AC/DC, ki nam je še danes všeč. Tega tu ni bilo, te glasbe okolje ni sprejemalo. Tudi bikerjev so se bali, če so jih kje videli. Nas veže potreba po sproščanju adrenalina, radi imamo hitrost in 'šraufanje'. Vsi takratni začetniki smo danes mehaniki, strojniki. Kot mulci smo delali prototipe motorjev, kar spet ni bilo prav. Policaji so nas

Prvo srečanje bikerjev. Vir: MK Brda (2015)

lovili, ko smo se vozili z njimi, a smo vztrajali. Kar je prepovedano, je najlepše. Prve motorje smo si zaslužili in kupili sami, pri tem takrat nismo imeli podpore, nismo bili razumljeni. Med počitnicami, pa tudi med vikendi, smo morali delati, da smo zaslužili za nakup motocikla. Motor je bil redkost, bil je zelo drag, stal je več kot nov avto. Želeli smo si potovalni motor BMW, zato je tudi na našitku tak motor. Na nek način smo bili uporniki. Edino tako življenje se nam je zdelo smiselno, je sprostitvev in rock'n'roll. Šlo je tudi za začetke prvih ljubezni, nekateri so še danes skupaj, so poročeni z otroki in se vračajo na naša srečanja. Šlo je in gre še vedno tudi za briško trmo in prepričanje, da če nekaj delaš, naj bo dobro vsem, ki tukaj živijo. Zato smo že takrat vse, kar smo na dogodkih potrebovali, kupovali od naših Bricev: npr. briško vino in meso, kruh iz briške pekarnice ... Na ta način smo še reklamirali lokalno pridelano hrano, pijačo in drugo. Podpirali smo in še podpiramo vse lokalno ter delovali tudi globalno, npr. z vinom, saj so na naše zборе že takrat prišli tudi bikerji iz tujine z veliko denarja. Naš takratni denar proti njihovemu ni bil veliko vreden. Ti ljudje so kupili npr. briško vino, bilo jim je všeč, hoteli so vedeti, čigavo je in so šli do kmeta po buteljke za domov ter še danes tako naročajo briško vino, čeprav ne pridejo več k nam na zbor, morda niti v Slovenijo več ne (npr. s Finske). Na naših bikerskih srečanjih smo udeležencem ponudili družabne igre, ples ob rock glasbi, ne samo hrano in pijačo, zato so si že pred prihodom na srečanje re-

Moto klub Brda praznuje 30-letnico obstoja

zervirali prostor za kampiranje, saj ga je lahko zmanjkalo. Kasneje smo naredili zemljevid z možnostjo kampiranja in s prometno ureditvijo v času dogodka, zaradi varnosti smo plačali zaprtje javne ceste in naredili obvoz, pri čemer so sodelovali policija, redarji, zdravstveno osebje ... Zato Brici podpirajo to sceno. In zakaj še vztrajamo? Nagnjenje k bikerstvu, avanturam, pustolovstvu, potovanjem, rocku, dobremu in spoštovanju tradicionalnih briških vrednot, kakor je ljubezen do svoje zemlje in pošteno delo, da lahko vsi dobro živijo, prijateljstvo, a hkrati svoboda in neodvisnost na motociklu, to je tisto, kar nas drži pokonci. Motocikel te pelje v svet, vidiš okoli sebe, se voziš med ljudmi, jih spoznaš skozi dogodivščine. Ena taka je bila, ko sem v Franciji hotel plačati z nemškimi markami, a jih niso sprejeli, češ, da to ni nobena valuta, da šteje le njihova. Hotel sem jih zamenjat v francoske franke, a mi niso hoteli nikjer zamenjati mark, tudi govorili in razumeli so samo francosko. Rešil me je en francoski poslovnež, ki je ljudi prepričal, da so nemške marke v redu, na koncu mi jih je on zamenjal v franke in problem je bil rešen. Po drugi strani pa nihče ni kompliciral, če smo spali kjerkoli, kar zunaj, na zelenici v parku sredi Pariza. To so življenjske izkušnje. Gre pa tudi za druženje. Družinsko druženje organiziramo enkrat pozimi in enkrat poleti, udeležba ni obvezna. Spomladi organiziramo tradicionalno klubsko otvoritveno vožnjo, na katero član lahko pelje tudi 'boljšo polovico' (ženo, punco, prijateljico), če jo seveda ima. Nekateri člani ob ustanovitvi niso bili še niti rojeni. Otroci 'starih' članov pomagajo pri klubskih opravilih.«

Našitek bikerskega kluba je ostal nespremenjen

Ker brez našitka bikerski klub ne more obstajati, so se takrat odločili za našitek, ki je do danes ostal vsebinsko nespremenjen. »Leta 1992 smo na ustanovnem

sestanku dorekli logotip, njegovo vsebino, kaj bo gor. Moral je govoriti o naši, briški zemlji, o svobodi bikerstva in miru, ki ga mi, Brici, prinašamo s sabo in nosimo v sebi. Iz nemške revije Motorrad smo prerisali motorista brez dvignjene roke, saj nam je bil všeč tisti BMW 1100 RS Sport Touring motor. Takoj po sestanku je eden od ustanoviteljev s svinčnikom narisal prototip logotipa. Določili smo barve: rdečo, zlato in črno. Sestra enega od ustanoviteljev je pripravila tri barvne primerke, enega smo izbrali in ga imamo še danes, to je za vedno. Prvi našitki z logotipom so bili iz klobučevine, ročno zašiti v Ajdovščini, tam jih šivajo za nas še danes. Črke so zlate kot sončni žarki, ki obsijejo briško zemljo in naš klub na njej. Vino je rdeče, rdeča je privlačna, ognjevit. Iz črne zemlje se vse rodi in v njo se povrne. Motorist pomeni svobodo, bikerstvo, potovalni motor ponazarja potovanje, roka gor pomeni pozdrav, saj se tudi bikerji tako pozdravljamo in dva prsta iztegnjena v črko V pomenita 'peace' (mir, op. p.), oboje skupaj pa pomeni: Pozdravljen, potuj v miru. Ob pogledu na logotip začutim ponos, da pripadam temu klubu, ki je na zemlji, ki ji pripadam. Obenem me pomirja. Pomislim tudi na svobodo, potovanja, avanture, na zabavo, na skupne priprave pred odhodi na moto zборе, na to, kako bo in potem, ko se konča, kako je tam bilo ... V glavi mi kar bežijo slike s spomini ... Nobenemu ni bilo in ni težko karkoli prostovoljno narediti za klub, pa tudi všeč mi je cel izgled našega logotipa. Dobri občutki so to, res,« ilustrira član kluba.

Člani so hoteli svoj prostor na svoji zemlji. V briški občini oziroma v Vipolžah so 4. 8. 1994 kupili in uredili klubski prostor s pripadajočim zemljiščem. Član se spominja: »Star sem bil devetnajst let. Že na prvem sestanku smo rekli, da moramo imeti zbor za pridobiti finančna sredstva za delovanje kluba, da moramo narediti našitek z logotipom MK Brda za našo prepoznavnost na teritoriju in širše, da moramo imeti stalen klubski prostor, najpomembnejši za obstoj kluba, dom, brez tega ne obstaneš, to je sigurno. Nismo vedeli, kje in kako bi prišli do klubskega prostora, saj ni bilo denarja. Leta 1992 smo z izpeljavo prvega bikerskega srečanja zbrali nekaj denarja. Ker sem delal v kleti (danes Klet Brda na Dobrovem, op. p.), smo dobili prostor v Vipolžah v najem od kleti. Najemnina je šla skozi vzdrževanje prostora. A hoteli smo imeti naš dom. Po dveh letih se je pojavila priložnost za odkup hiške v Vipolžah. Trije smo šli na licitacijo in 4. 8. 1994 kupili hiško, ki je že trideset let naš klubski prostor. Vse v njej naredimo volontersko. Od Sklada kmetijskih zemljišč smo odkupili še zemljišče, ki obdaja naš klubski prostor. Že na prvem sestanku smo rekli in zapisali v statut, da pripade vse imetje Občini Brda, če MK Brda razpade. Vse, kar ustvarjamo, naj ostane ljudem na naši zemlji.«

Moto klub Brda praznuje 30-letnico obstoja

Od ustanovitve leta 1992 so poleg Slovenije prepotovali veliko držav

Vir: MK Brda (2015)

Teritorialna identiteta se oblikuje znotraj bikerskega kluba MK Brda in se spreminja v skladu z družbeno prostorskimi spremembami. Bikerski klub MK Brda deluje tako v svetu, Evropi, Sloveniji, na Primorskem, kakor tudi v Brdih. Od ustanovitve leta 1992 do danes so z motocikli poleg Slovenije prepotovali veliko držav. Obiskali so države na največjem evropskem Apeninskem polotoku, in sicer Italijo, San Marino, Vatikan ter Monako, peljali so se skozi Francijo do Iberskega oziroma Pirenejskega polotoka v Španijo in na Portugalsko, v Andoro ter na območje Gibraltarja. Poti so jih vodile skozi države Balkanskega polotoka, od Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Črne gore, Srbije, Makedonije, Albanije, Bolgarije, Romunije do Grčije in Turčije. Njihova potovanja so obsegala tudi obiske na Madžarskem, Češkem, Slovaškem, Poljskem, v Avstriji, Liechtensteinu, Nemčiji. Prek Danske so odšli do Norveške, pa tudi v Švico, Luksemburg, Belgijo, na Nizozemsko in v Anglijo do Škotske.

Najdaljše potovanje članov MK Brda je bilo v Združene države Amerike, kjer so prevozili znamenito Route 66, ki poteka skozi Kalifornijo, Arizono, New Mexico, Teksas, Oklahomo in Kansas, Missouri ter Illinois (Historic Route 66). Prikaz obiskanih destinacij kaže na odprtost bikerskega kluba MK Brda.

Ob povezovanju z drugimi bikerji člani MK Brda ohranjajo svojo teritorialno identiteto, kar se kaže tudi skozi določene medsebojne povezovalne dejavnike,

kot je briška trma in želja po svobodi, neodvisnosti, zvestobi samemu sebi ter skozi ohranjanje tradicije. Zato besede Borisa Pahorja: »Mi ne rabimo nobenega učitelja glede svobode, demokracije, ne rabimo nobenega učitelja glede zvestobe samemu sebi«, lahko impliciramo na MK Brda in navežemo na njihov slogan: »Rajš krepak, ku dat veljat!«

Domačini dovolili šotoriti kar med trtami

Glede na to je zanimiva tudi naslednja pripoved člana MK Brda: »Hoteli smo majice s potiskom. Kaj dati gor? Hoteli smo poudariti trmo, ker smo trmast. Vsi! Če kaj rečemo ali pa se zmenimo, ne popustimo. En tak primer je dogovor, da postane last kluba vse, kar v klubu ostane več kot tri dni. Tudi, če član pozabljen potrebuje, se po treh dneh ne bo ponižal in povedal, da tisto rabi, raje bo pustil v klubu. Če bi povedal, bi vsi vedeli za to, a bi dobil svoje nazaj. Ma ne, trma je trma! Še ena trmasta bikerska: Če je vozil kdo pred nami, smo ga morali prehiteti, četudi smo imeli slabše motocikle, sploh pa, če ni bil Primorec, kar smo videli po tablicah motocikla. Se nismo dali, smo bili mladi. In to je briška trma. Rajš krepak, ku dat veljat!«

Kljub zavezanosti svojim in svojemu so bili in so vedno odprti tudi za druge bikerje. Prvo srečanje so izpeljali že leta 1992. Spominja se ga eden izmed članov: »Prvo biesko srečanje smo leta 1992 organizirali v kleti gradu Vipolže. Vreme nam je bilo naklonjeno. Pri pripravi srečanja smo veliko sredstev donirali kar člani sami, saj smo bili kot klub brez denarja. Zapuščeno in zanemarjeno grajsko klet smo z veliko volje in truda vsaj toliko počistili, da smo v njej lahko postavili šank, glasbeni oder in pripravili plesišče. Naše punce, takrat še nismo bili poročeni, so pomagale na blagajni, za šankom ... Hrano in pijačo smo nabavili pri Bricih. Poskrbeli smo za spremljevalni program, družabne igre, živo glasbo in ples, pa tudi za sanitarije in prostor za kampiranje. Prvi v Sloveniji smo po vzoru nemških kolegov uvedli bone za hrano in pijačo. Iz Slovenije in tujine je prišlo veliko bikerjev, zato je zmanjkalo prostora za šotorjenje, a vaščani so dovolili bikerjem šotoriti na njihovi zemlji kar med trtami.«

Odraslost vpliva na naše zavestno presojanje teritorialne in druge pripadnosti ter s tem povezane teritorialne in drugih identitet. Pripadniki bikerskega kluba MK Brda se kažejo kot skupina načelnih, iskrenih in poštenih posameznikov, katerih glavno vodilo je spoštovanje sebe in drugih in hkrati svoboda na svoji zemlji. Steppenwolf (1967) v pesmi Born to be wild izpostavijo nekatere pomembne elemente bikerske subkulture: »Get your motor runnin', head out on the highway. Lookin' for adventure and whatever comes

Lokostrelka Lea Blažič

Brda imajo državno prvakinjo

V poletni številki Briškega časnika smo poročali o uspehih briške lokostrelke Lee Blažič. Mlada športnica, ki strelja z ukrivljenim lokom, je prestopila iz kategorije deklic med kadetinke, pred tem pa nanizala še nekaj uspehov.

Postala je prvakinja na državnem prvenstvu v tarčnem lokostrelstvu, ki ga je pod okriljem nacionalne zveze v Vavti vasi na Dolenjskem konec avgusta pripravil Lokostrelski klub Dolenjske Toplice. Tam je potekalo tudi ekipno državno prvenstvo, kjer je do bronaste medalje pomagala novogoriški ekipi kadetinj.

Uspehi 14-letne članice Lokostrelskega kluba Gorica niso ostali prezrti. Septembra je od Lokostrelske zveze Slovenije prejela predčasno vabilo za vstop v državno podprezentanco in zanjo prav pred kratkim opravila prvi trening v Planici.

Januarja prihodnje leto bo svoje lokostrelske veščine med drugim preverjala tudi na svetovnem prvenstvu v Nimesu v Franciji, kjer bo že nastopala z novim, profesionalnim lokom. Ker sponzorjev še nima, si ga je kupila z lastnimi prihranki. Leto bo mlada športnica zaključila med privajanjem na novo opremo in tehniko streljanja ter prvimi tekmovanji v kategoriji kadetinj.

Mitja Blažič

Moto klub Brda praznuje 30-letnico obstoja

our way. Fire all of your guns at once and explode into space. I like heavy metal thunder, racin' with the wind and the feelin' that I'm under. We can climb so high. I never want to die. Born to be wild!«

In tako letos Moto club Brda, ki združuje 30 članic in članov, slavi 30 let delovanja. Čeprav so omejitve zaradi novega koronavirusa preprečile izvedbe skorajda vseh predvidenih aktivnosti kluba, še posebej tradicionalno srečanje motoristov, ki ga klub pripravi v klubskih prostorih v Vipolžah drugo soboto v oktobru, je klubu vendarle ob zelo okrnjeni udeležbi uspelo obeležiti 30. obletnico obstoja, za kar se zahvaljujemo tudi Lovskemu društvu Sabotin, ki so nam v ta namen odstopili koč. Srečanje s prijatelji je potekalo ob prijetnem vzdušju.

Člani kluba in njihovi podporniki so kljub težkim časom ostali povezani, čeprav tudi na daljavo.

Respect bikers!

Aleksandra Matjac

Balinarski klub Brda

Briški balinarji vodilni v jesenskem delu prvenstva

Za Balinarski klub Brda je bilo leto 2021 nakljub težavam zaradi covid-19 zelo uspešno. V drugi ligi zahod po jesenskem delu prvenstva zasedamo presenetljivo 1. mesto, kar nas vodi v ligo za prvaka. Tu velja pohvaliti naša mlada igralca Rubena Kurinčiča in Jureta Korenjaka, ki sta se izkazala z zelo lepimi rezultati in sta med najbolj zaslužnimi. Seveda gre zasluga za dobre rezultate in požrtvovalnost tudi vsem starejšim igralcem. Poleg tega smo uspešno igrali na turnirjih v Kanalu in hrvaški Opatiji.

Članska ekipa Balinarskega kluba Brda

V septembru smo skupaj z Osnovno šolo Alojza Gradnika Dobrovo na naših igriščih v Športnem parku Vipolže trikrat organizirali balinanje za mlade. Upamo, da se nam bodo učenci na podlagi teh aktivnosti v bodoče priključili in pomladili naše ekipe.

Ker je balinanje šport za vse generacije, bi v ob tej priložnosti povabili vse ljubitelje balinjanja, da se nam pridružijo. Nazadnje pa želimo vsem Brikam in Bricem, bralkam in bralcem Briškega časnika, v letu 2022 obilo sreče in zdravja.

Balinarska sekcija DU Dobrovo

V spomin

V novembru se je od nas poslovil naš dolgoletni balinar in izredno aktiven član Ljubo Erzetič, ki ga bomo močno pogrešali. Zahvaljujemo se mu za vse dobro, kar je naredil za naš klub, svojcem pa izrekamo iskreno sožalje.

Balinarska sekcija Društva upokojencev Dobrovo se je po dolgem premoru zaradi covid-19 udeležila turnirja v Desklah in osvojila 1. mesto. Ekipa je nastopala v postavi Zvezdan Prinčič, Zdravko Gabrovec, Darko Mišigoj in Radivoj Velišček. Pokal za najboljšega bližalca in izbijalca turnirja je osvojil naš igralec Zdravko Gabovec.

Besedilo in fotografija: Zvezdan Prinčič

Mednarodni projekt Pirati plastike

Raziskujejo prisotnost plastike v rekah

Učenci 7. b razreda so se 11. novembra pod vzdevkom »pirati plastike« podali na prav posebno misijo. Z medpredmetnim povezovanjem naravoslovja in geografije so opravili terensko delo in prispevali svoj delček v mednarodni projekt Pirati plastike – dajmo Evropi!, kjer znanstveniki s pomočjo šol v Nemčiji, na Portugalskem in v Sloveniji raziskujejo prisotnost plastike v rekah. Doseganje rezultate analiz si lahko ogledate na povezavi, kjer bodo v prihodnjih mesecih objavljeni tudi rezultati naše ga vzorčenja.

Uroš Kobal, ravnatelj Osnovne šole Alojza Gradnika Dobrovo

Šola in vrtec sta središče, kjer se srečujejo različne generacije

Novo šolsko leto se je pričelo z na novo potrjenim ravnateljem Urošem Kobalom, ki je pred tem opravljal funkcijo vršilca dolžnosti ravnatelja na naši šoli. Številni ga poznamo kot učitelja razrednega pouka, ki čuti svoje pedagoško delo kot poslanstvo. V obširnem intervjuju sva se dotaknila mnogih tem, vezanih na vizijo zavoda ter pedagoških načel in investicijskih načrtov. Pogovarjala sva se o posebnosti časa, v katerem živimo, o pomenu družine in korenin, iz katerih izhajamo. Uroš Kobal je ravnatelj, ki želi videti pozitivno plat medalje, je vedno pripravljen na dialog in mu sodelovanje predstavlja vrednoto.

Bi se nam na kratko predstavili. Kje so vaše korenine?

Moje korenine izhajajo iz Drežnice, vasi pod Krnom, ter Gradišča nad Prvačino v Vipavski dolini. Starša sta bila zdravstvena delavca. Spoznala sta se znotraj delovnega okolja ter si ustvarila družino. Sprva smo živeli v Šempetru, nato smo se preselili v stanovanje na Cankarjevo ulico v Novi Gorici. Za svojo družino sta si želela stanovanjsko hišo, tako da smo pričeli z gradnjo hiše v Oševlju pri Renčah. Pravim, da »smo« jo začeli graditi, ker smo otroci dejansko sodelovali pri skupni izgradnji našega novega doma. Sem prvi od štirih otrok in starša sta nam privzgojila vrednote delavnosti in poštenja. Iz njunih naukov črпам odločitve še danes.

Tudi sam sem si vedno želel številčno družino, tako da se nama je z nekdanko ženo rodilo pet otrok. Sedaj imam razširjeno družino, ki jo bogatita še dve dekleti. Vedno sem izhajal iz vrednot, ki sta mi jih privzgojila starša. Te skušam privzgajati svojim otrokom. V razširjeni družini so medsebojni odnosi kompleksni in prepleteni na poseben način, a menim, da smo dosegli neko ravnovesje.

Družina mi daje moč in optimizem, ki me žene nap-

Uroš Kobal, ravnatelj

rej. Presrečen sem, da bom v kratkem postal tudi nono. Tudi te vloge, ki ni samoumevna, se neizmerno veselim.

Preteklo šolsko leto ste opravljali delo vršilca dolžnosti ravnatelja in bili prvega julija potrjeni kot ravnatelj zavoda. Kakšni občutki so vas navdali?

Izjemno sem bil vesel potrditve svojega dela. Dobil sem veliko podporo sodelavcev in staršev. Zavedam se odgovornosti, ki mi je bila zaupana. Zlasti v teh časih je vloga ravnatelja na veliki preizkušnji. Kot pedagoški vodja moram skupaj s sodelavci odločno in preudarno krmariti po začrtani poti, kot poslovodni organ pa nenehno iskati priložnosti in možnosti za razvoj zavoda. Prepričan sem, da je prav v teh časih najlažje narediti napredek, če le imaš pogum in jasn cilj.

Družina, moji otroci, mama, predvsem pa žena Linda mi pri sbojem poslanstvu stojijo ob strani in me ohranjajo mirnega in optimistično naravnaneja.

Na vaši karierni poti ste bili večinoma zaposleni kot učitelj razrednega pouka. Sedaj ste v vlogi ravnatelja. Ali gledajo sodelavci na vas drugače?

Željo po ravnateljstvu sem začel gojiti že pred leti, saj sem imel možnost kandidirati za ravnatelja na Osnovni šoli Lucijana Bratkoviča Bratuša Renče. A sem spoznal, da ni še pravi čas za to, da nisem še dovolj pripravljen.

Uroš Kobal, ravnatelj Osnovne šole Alojza Gradnika Dobrovo

Na osnovni šoli na Dobrovem sem pričel opravljati službo takoj po opravljenem pripravništvu v Renčah. Najprej v podaljšanem bivanju, nato kot učitelj razrednega pouka. V številnih letih učiteljstva so se med mano in sodelavci spletle tudi čustvene vezi, ki seveda ostajajo.

Res je, da opravljam sedaj drugačno vlogo. Zavedam se odgovornosti, ki jo prinaša in ki jo nosim le sam. Z vsemi deležniki v zavodu želim dobro sodelovati, poskušam ubirati skupne poti, ki zahtevajo kompromise in delovati v dobro zavoda, predvsem pa naših otrok in učencev.

Zavedam se, da ena oseba ne zmore vsega. Zato menim, da je pomembno, da delujem kot povezovalni člen in skrbim za razdelitev vlog, pa tudi da spodbujam in podpiram razvoj zmožnosti za vodenje pri posameznikih znotraj kolektiva.

Osnovna šola Alojza Gradnika Dobrovo je javni vzgojno-izobraževalni zavod dveh organizacijskih enot, šole in vrtca. Osnovno šolo sestavljata matična šola in podružnična šola Kojsko. Vrtec pa enota vrtca Dobrovo, enota vrtca Kojsko ter dislocirana oddelka vrtca v Biljani. Kako vam uspeva povezovanje in ohranjanje stika z zaposlenimi?

Nagibam se k distribuiranemu načinu vodenja zavoda, ki nastaja z vzajemnim vplivanjem deležnikov, kjer se na vodenje gleda kot na organizacijsko zmožnost in ne več kot na zmožnost posameznika. Torej na vodenje, ki temelji na medsebojnem zaupanju in podpori. Vodenju, ki je porazdeljeno po kolektivu glede na strokovnost in dejavnost posameznikov.

Šola in vrtec sta središče, kjer se srečujejo različne generacije polne znanja, izkušenj in življenjskih modrosti. Kot ravnatelj želim izhajati iz okolja, v katerem delujem. Tudi sam se učim, se spreminjam. Napake so sestavni del rasti.

V našem zavodu je 108 zaposlenih. Govorimo o različnih ciljnih skupinah, s katerimi želim vzpostavljati neposreden stik na terenu in ne zgolj iz pisarne. Menim, da lahko le tako razumem njihove potrebe, želje in argumente.

Včasih moram biti odločen, a vedno s prepričanjem, da smo tukaj zaradi otrok in da zastopam otroke, pa tudi zaposlene. Vsi smo pomembni dejavniki pri ustvarjanju pozitivne šolske klime.

Katerim področjem nameravate dati prednost v času vašega ravnateljstva?

V desetih mesecih vodenja zavoda kot vršilec dolžnosti ravnatelja sem prepoznal njegova močna in šibka področja. Zato sem lažje oblikoval načrt prednostnih področij, pri katerih vidim možnost izboljšav.

Kakovostno izobraževanje je odvisno od dobrih učiteljev in vzgojiteljev, zato menim, da je zelo pomemben stalni profesionalni razvoj pedagoškega kadra, ki je le

tako zmožen kakovostne samorefleksije in kritičnega pogleda na svoje delo.

Pomembno se mi zdi, da vzgojitelji in učitelji aktivno vključujejo elemente formativnega spremljanja znanja v učni proces, opazujejo učinke svojega dela, sodelujejo v medsebojnih hospitacijah, delijo primere dobre prakse in tako strokovno rastejo. Samorefleksije pa je potrebno učiti tudi otroke in učence, saj bodo le tako pridobili veščine, ki jih bodo potrebovali za vstop v svet odraslih.

Predšolski otroci v vrtcu preko igre razvijajo socialne zmožnosti in spretnosti, svoje govorne zmožnosti, mišljenje in porajajočo se pismenost. Učijo se skrbeti za svoje zdravje in se razvijajo na gibalnem področju. Pogoj, da se lahko v tej smeri razvijajo, je zagotovo strokoven kader, ki je zmožen otroke skozi igro navduševati nad novim.

Učenci v času šolanja pridobivajo znanja pri posameznih predmetih, poleg tega pa razvijajo tudi druge spretnosti in veščine, od gibalnih do ročnih in poklicnih. Obvladati morajo tudi sodobno tehnologijo in jo znati smiselno ter odgovorno uporabljati. Velik izziv nam predstavlja tudi delo z nadarjenimi učenci in medpredmetno učenje.

Menim, da je za dosego vseh teh ciljev ključnega pomena pozitivna šolska klima, kjer je vsem omogočena odprta komunikacija in grajenje na skupni pripadnosti, občutku varnosti.

Moje dosedanje delo se torej s tem šolskim letom nadaljuje in nadgrajuje. Poleg tega pa smo primorani v šolski prostor vnašati tudi številne ukrepe in odločitve, vezane na izredno situacijo, ki jo imamo trenutno v svetu. Skupaj z učenci, njihovimi starši, vsemi zaposlenimi ter lokalno skupnostjo nam to tudi uspeva. Hvala prav vsem.

Kako je ravnateljstvo v tako zahtevnih časih, med potrebami otrok in učencev, pričakanji staršev in zahtevami po ukrepih, ki jih narekuje epidemiološka slika v državi?

V svetu in v Sloveniji trenutno vladajo posebne razmere, ki so za vse nas nekaj novega. Od nas se zahteva dobršno mero prilagodljivosti, strokovnosti, preudarnosti ter odločnosti, zlasti pri sprejemanju odločitev.

Smiselno se mi zdi na situacijo gledati s kar se da pozitivne strani, torej kot na izziv in priložnost za spremembe na bolje.

Situacija prinaša tudi nejevoljo, tega se zavedam. Poskušam pa prisluhniti vsem argumentom, slišati ljudi in poiskati skupne imenovalce.

Na tej točki želim poudariti, da sem ponosen na otroke, starše in zaposlene znotraj našega zavoda, lokalno skupnost, saj smo dosedanje ukrepe odlično izpeljali, brez večjih zapletov.

Uroš Kobal, ravnatelj Osnovne šole Alojza Gradnika Dobrovo

Kakšna je vizija zavoda, ki ji sledite?

Naša šola temelji na medsebojnem spoštovanju, strpnosti, razvijanju posameznikove odgovornosti, delavnosti in usvajanju znanja. Pri učencih želimo krepiti delovne navade, jezikovno-komunikacijske spretnosti in gibalne sposobnosti. Trudimo se krepiti medpredmetno povezanost in uvajati elemente formativnega spremljanja otrok. Pedagoško delo je usmerjeno v celovit razvoj učencev in profesionalni razvoj zaposlenih.

Na področju predšolske vzgoje pa zavod stremi k temu, da bi se otroci razvijali v samostojne, odgovorne in socialno čuteče osebe, da bi ob tem spoznavali in ohranjali lastno identiteto ter razvijali svoje potenciale. Prednostno področje, ki mu strokovne delavke sledijo, pa je področje narave. Pri doseganju zastavljenih ciljev so ključnega pomena vzgojiteljice, ki otrokom s strokovnim znanjem, skozi igro in lastnim zgledom pomagajo pri usvajanju novih znanj in veščin.

Konec lanskega šolskega leta ste na šoli oblikovali triletni razvojni načrt zavoda. Bi nam predstavili pomen tega dokumenta in naloge, ki ste jim dali prednost?

Razvojni načrt zavoda vključuje smernice razvoja šole in vrtca, prednostne naloge na vzgojno-izobraževalnem področju in na področju urejanja šolskega prostora. Je trileten, torej velja za obdobje med letoma 2021 in 2024. To je sad analize obstoječega stanja in dela tima za kakovost, ki ga sestavljajo strokovni delavci in predstavniki staršev. Svet zavoda je omenjen načrt septembra potrdil.

Podobne načrte smo tudi že imeli, a so bili petletni. Glede na hitro spreminjajočo se situacijo v družbi pa se nam je zdel primernejši triletni program.

Glavni cilj razvojnega načrta je ustvarjanje kakovosti v šoli in vrtcu, na različnih področjih. Celoten načrt je ciljno naravnan, pri čemer so cilji realni, časovno opredeljeni in merljivi ter spremenljivi na letni ravni. Posamezni prioritetni cilji razvojnega načrta so sestani del letnega delovnega načrta zavoda za posamezno leto. Z akcijskim načrtom so navedeni cilji konkretizirani, na koncu pa evalvirani.

Ključno pri vsem tem je, da se morajo načrtovane spremembe realizirati pri otrocih, sicer je načrt sam sebi namen.

Šola in vrtec zagotovo zahtevajo nenehna vzdrževalna dela in posodabljanja. Kakšen je investicijski načrt zavoda?

Tako kot doma je tudi znotraj šole in vrtca potrebno izvajati sprotna vzdrževalna dela in popravila.

Poleti smo pričeli s pleskanjem notranjih prostorov in hodnikov šole. Učenci so jih skupaj s slikarko Nino Bric tudi okrasili z ilustracijami živali.

V preteklem šolskem letu nam je uspelo na šoli na Dobrovem urediti šolski vrt, ki nam predstavlja učilnico v naravi. V Kojskem poteka izgradnja novega igrišča, kjer se bo uredilo visoke grede za šolske in predšolske otroke.

Računalniška opremljenost šole in vrtca je sorazmerno dobra, a vseeno imamo namen posodobitve nekatere računalniške opreme.

V kratkem bodo igralnice vrtca na Dobrovem pridobile potreben zatemnitveni sistem senčil, ki jih naši otroci dnevno potrebujejo pri počitku.

Velika pridobitev v tem šolskem letu je sodobno opremljena učilnica gospodinjstva, kjer učenci urijo svoje kuharske veščine in spoznavajo zdrav način prehranjevanja. To je bil za šolo velik zalogaj, a prepotrebna posodobitev.

Tudi v kuhinji, tako na Dobrovem kot v Kojskem, bo prišlo do prenove, s katero smo že pričeli. Gre za nujne investicije, saj je oprema že res dotrajana. Na Dobrovem načrtujemo nov hladilno-zamrzovalni komorni sistem za skladiščenje živil, v Kojskem pa nakup novega pomiselnega stroja.

Na Dobrovem smo v varnostne namene že uredili videonadzor, kmalu pa ga bo potrebno namestiti še v Kojskem, in sicer tako v vrtcu kot v šoli.

Načrtujemo tudi klimatizacijo šolskih prostorov in ureditev nadstreška v Kojskem in na Dobrovem ter nakup zunanjih klopi.

Največji investiciji pa sta zagotovo ureditev šolskega igrišča v Kojskem, pri čemer je občina glavni investitor, in načrtovana izgradnja novega vrtca na Dobrovem.

Že vrsto let se kaže potreba po tem, da bi enoto vrtca razširili oz. da bi zgradili nov vrtec. V kakšni fazi je trenutno izgradnja vrtca?

Potrebe po sodobnem vrtcu se kažejo že vrsto let. Poleg tega si želimo, da bi se otroci, ki obiskujejo vrtec v dislocirani enoti vrtca v Biljani, vrnili v prostore matičnega vrtca.

Trenutno je v izdelavi projektna dokumentacija novega vrtca, ki naj bi se pričela graditi v letu 2022. Občina je namreč pridobila odločbo s strani ministerstva za izobraževanje, znanost in šport o sofinanciranju za skoraj 1,5 milijonsko načrtovano investicijo, in sicer je odobrenih več kot 733.000 evrov. Sredstva za približno polovico investicije pa bo potrebno zagotoviti iz občinskega proračuna.

Nov vrtec bo namenjen najmlajšim otrokom, torej otrokom prvega starostnega obdobja. Zgrajen bo na parceli, kjer je sedaj spodnje igrišče ob šoli na Dobrovem, in bo obsegal štiri igralnice, skupen večnamenski prostor, razdelilno kuhinjo ter ostale nujno potrebne prostore, ki bodo skupaj merili 700 kvadratnih metrov.

Poleg tega pa skupaj z arhitektom Boštjanom Hvala izdelujemo širši prostorski načrt celotne okolice šole in

Uroš Kobal, ravnatelj Osnovne šole Alojza Gradnika Dobrovo

vrta na Dobrovem. Ta zajema parcele vse do reke Reke in vključuje načrtovanje sadovnjaka, oljčnega gaja, čebelnjaka, prostora za pouk v naravi, adrenalinskega parka, knjižnice pod krošnjami in nogometnega igrišča ter telovadnice.

Idejni načrt je zasnovan tako, da se prostor ureja vsakoletno glede na finančne zmožnosti. Gre za celostno urbanistično umestitev. Tudi stavba nove enote vrta bo omogočala dograditev z minimalnimi posegi. Sprva bodo tako zgrajene štiri igralnice, zgradba pa predvideva možnost dograditve še dveh igralnic, če bo potrebno.

Česa si želite za to šolsko leto, ki je v polnem teku, in kakšne so vaše želje otrokom in staršem v tem prazničnem času?

Ob začetku letošnjega šolskega leta sem poudaril, da nas čaka izjemno zahtevno šolsko leto, ki bo drugačno od vseh dosedanjih. To se nam iz dneva v dan potrjuje. Prepričan sem, da bomo skupaj, kljub številnim izzivom, zmogli tudi v letošnjem šolskem letu slediti našemu osnovnemu poslanstvu – kakovostni vzgoji in izobraževanju – v šoli in vrtcu.

Ob prihajajočih praznikih prav vsem želim veliko miru, zdravja in razumevanja. Prihajajoče leto je lahko nova priložnost, nov začetek. Srečno.

Besedilo in fotografija: Monika Prinčič

Ob 100-letnici Zorka Simčiča, častnega občana Občine Brda

Častitljivi jubilej obeležili v šoli

Fotografija: vir internet

Zorko Simčič, slovenski pesnik, pisatelj, dramatik, publicist, esejist in častni občan Občine Brda, je 19. novembra praznoval stoti rojstni dan. Rodil se je kot sin briških beguncev v Mariboru očetu Tonetu Šulinovemu in materi Juti z Župe.

In prav v Goriških brdih, kjer se sam počuti doma in od koder izvira njegova družina, so se učenci in delavci OŠ Alojza Gradnika Dobrovo spomnili na njegov častitljiv jubilej.

V šolski knjižnici so učenci prve triade spoznali njegovo življenjsko pot, delo in ljubezen do Brd. Izdelali so skupno voščilnico, na katero so slavljenca zapisali

rojstnodnevne želje ter ga povabili na klepet in obisk v Brda.

S kulturnim programom in zasaditvijo sadike avtohtone briške oljke iz leta 1928, ki nam jo je podaril Zorko Simčič, smo obeležili njegov visok jubilej.

V šolskem vrtu, učilnici na prostem, je oljka našla svoje mesto. Po besedah pisateljeve hčerke Ivane Alexandre je oljka simbol briške zemlje, trdoživosti, znanja in odprtosti v svet, predvsem pa domoljuba in dediščina kraja.

Naj tudi nas ta kotichek navdihuje za branje in ustvarjanje.

Drugošolci in knjižnica pod krošnjami

Drevo se je upogibalo od besed

Učenci 2. razredov so imeli kulturni dan, ki so ga poimenovali Knjižnica pod drevesi. Obiskala jih je knjižničarka s knjižnimi junaki, ki so jih drugošolci že dobro poznali. Knjižni junaki so želeli prisluhniti zgodbicama o Rokiju, prikupnem kužku, izpod peresa Tada Hillsa.

Rumena ptička Rokija navduši za poslušanje zgodb, pomaga mu, da spozna vse črke abecede ter da se nauči brati in pisati. Roki zelo rad bere, pa tudi rad posluša zgodbe. Vohlja za novimi besedami in jih pridno zapisuje. Nekega dne se odloči, da bo tudi sam napisal zgodbo. Mu bo uspelo?

Tudi drugošolci so se podali na lov za besedami. Vohali so in iskali nove besede in jih zapisovali na jesenske liste, ki so jih sami narisali, pobarvali, izrezali in prilepili

na drevo. Naše drevo se je upogibalo od teže besed. Iz njih bodo sestavljali in zapisovali povedi, kdor bo imel veliko navdiha, pa bo lahko sestavil tudi zgodbico.

Učilnica na prostem

Jesenska opravila v šolskem vrtu

V začetku oktobra smo z jesenskimi opravili v šolskem vrtu pričeli zgodaj zjutraj. Hišnik Damil je vrt in okolico lepo pokosil. Člani šolskega vrta smo travo najprej pograbili ter jo pospravili v kompostnik. Fantje so se lotili okopavanja sivke in presaditve rastlin, dekleta pa smo očistila grede, dodala zemljo ter posadila zimski radič, blitvo ter komarček.

Po zasluženem odmoru in malici smo dekleta nadaljevala z nabiranjem in čiščenjem zelišč, fantje pa so izdelali unikatno klopco iz odslužene palete.

Po jesenskih počitnicah je šolski vrt postal bogatejši za povsem nove klopi in mize. Mojstri so uredili betonske podlage, na katere so pričvrstili mize in klopce. Mi smo kasneje še uredili okolico, pograbili odvečno kamenje ter travo. Prav tako je svoje mesto v vrtu dobil kompostnik.

Naš vrt od novembra krasi še tretja oljka, potomka najstarejše briške sorte, ki nam jo je ob svojem 100. rojstnem dnevu podaril briški rojak Zorko Simčič. Skupaj s člani šolskega vrta so jo posadili najmlajši učenci.

Zelišča, ki smo jih oktobra pobrali, so nam prijazno posušili na Čebelarstvu Petelin iz Pliskovice na Krasu.

Posušena smo ponovno prebrali ter shranili v kozarčke. Le-ti so opremljeni z napisi, ki so jih ročno okrasili učenci 6., 8. in 9. razreda, sodelavci projekta »Pišem z roko«.

Tako pripravljena zelišča bomo uporabili v šolski kuhinji, pri izbirnih predmetih, povezanih s pripravo jedi, ter za darila. Del shranjenih zelišč bomo namenili prodaji. Vsi, ki bi želeli lepo in uporabno darilo ob novem letu, ste lepo vabljeni k nakupu. Izkupiček bomo namenili šolskemu skladu.

Naj se ob bližajočih praznikih zahvalimo vsem, ki ste nam s svojimi prispevki, delom, nasveti in produkti pomagali, da smo v tako kratkem času postavili zanimiv in prijeten šolski vrt, ki bo v toplejših mesecih postal učilnica na prostem, umetniški kotiček, prostor za igro, druženje, branje, ustvarjanje, učenje ...

Spremljajte nas tudi na spletni strani šole.

40 let od osnovne šole

Praznično za letnike 1981

Letniki 1981 letos praznujemo okroglih 40 let. Na žalost se nam ni uspelo srečati v tako velikem številu, kot je videti na fotografiji iz 8. razreda, kjer sedimo na šolskem stopnišču tedanje Osnovne šole Dobrovo. Trije razredi, ogromno zgodb in še več spominov, ki bi si jih morali letos izmenjati na skupnem srečanju, a ga žal zaradi covida nismo mogli izpeljati.

Drage sošolke in sošolci, pa tudi letniki 1980 in 1982, ki smo skupaj gulili šolske klopi: vidimo se zagotovo naslednje leto.

Vsem želim lepe božične praznike in zdravo ter srečno 2022.

Silvestra Elen Brašnič Saffigna
Fotografija: osebni arhiv

Miklavž v Brdih

Sladka darilca za otroke

Letos je briške otroke obiskal Miklavž. S pomočjo animatorjev oratorija Biljana, ki so že popoldne organizirali Miklavževe delavnice za najmlajše, je otroke v biljanski cerkvi presenetil s sladkimi darilci. Udeleženci pa niso le opazovali maše in Miklavževe igrice, ki so jo pripravili animatorji, temveč so pri dogodku tudi sodelovali. Skupaj smo prepevali Miklavževe pesmice, ki so se jih naučili na delavnicah, kot dodaten spomin na prijetno preživeto popoldne pa so domov odnesli Miklavže in angelčke, ki so jih sami ustvarili.

Maja Terpin

Drugi »korona« božič

V adventnih decembrskih dneh mi misli pogosto odtavajo nazaj v otroške dni v mojo rojstno župnijo. Spominjam se, kako smo skupaj s starši, bratom in sestrami ter starim očetom skupaj ob jaslicah pričakovali rojstvo našega Odrešenika. Najlepše opravilo svetega večera se mi je zdelo postavljanje jaslic ter kropljenje in kajenje našega doma ob skupni molitvi in petju božičnih pesmi. Sveti večer je bil res nekaj posebnega v celem letu. V naših srcih se je naselil mir, nekaj lepega in svetega je napolnjevalo naše medsebojne odnose. Višek pa je ta lepota svetega večera dosegla, ko smo se prezeblji zbrali k polnočnici in je po cerkvi zadonela »Sveta noč, blažena noč ...«.

Danes živimo v času, ki je povsem drugačen od tistih iz otroških let. Nepredvidljiv virus korone, pa tudi drugi dogodki in razmere po vsem svetu v ljudeh vzbujajo pomisleke, strah, jezo, žalost, obup in negotovost. Je to res čas največje zarote Zla proti Dobremu ali samo posledica našega človeškega napuha, razvrednotenja temeljnih vrednot in Boga? Kar lahko rečemo je to, da je t. i. pogled zarote posledica individualizma in pluralizma, ki ju zaznamujeta ranjenost in razvajanost in s tem nerealen pogled na svet in življenje.

Pandemija korone je dejansko velika preizkušnja za vsakega od nas in hkrati za vse človeštvo. Problem pa ni v epidemiji sami, ampak da smo ljudje pozabili na Boga in na križ. Bog je vedno nad vsem, križ pa prej ali slej pride. Težava je torej predvsem v tem, da tega nočemo slišati, videti in še manj sprejeti. Temeljne vrednote, ki so zapisane v evangelijih, so temelj človekovega notranjega miru in ljubezni. Vrniti se moramo ponovno k Evangeliju, od katerega smo se v svoji samozadostnosti in vsemogočnosti oddaljili. Priznati si moramo, da nas je logika t. i. več resnic (da ima vsak prav) pripeljala v slepo ulico. V popolnem kaosu dobrega in slabega smo se povsem izgubili.

Bolj kot je neka stvar nora, bolj je večini sprejemljiva.

Pot do zmage nad to zmedo je v odgovornem in vztrajnem delu ter v zvesti molitvi, ki je prepojena z branjem in razmišljanjem ob Božji besedi. Molitev, branje in delo (ora, lega et labora) so namreč trije temelji svobodne in zdrave družbe (Evrope). Danes pa je namesto njih ponovno nastopila poganska logika »kruha in iger« (panem et circenses), ki jo lahko premagamo samo z zaupanjem in s poglobljenim razmišljanjem (branjem), molitvijo in odgovornim delom.

Življenje po veri se je že pred pojavom koronavirusa nenehno zmanjševalo, v teh dobrih dveh letih, pa se zdi, da se je ravnodušnost in vseenost ljudi do Boga in vsega Božjega le še povečala.

Razlogi so nekako trije:

- Poskus živeti brez Boga – morda bo pa šlo in večinoma kar gre, saj jih globlja vprašanja o človeku, njegovem obstoju in smislu ne zanimajo.
- Življenje z Bogom je naporno, misel na večno življenje pa še bolj, zato je Bog moteči faktor. Če ni osebnega srečanja in odnosa z Bogom, je vse povezano z vero naporno in »brez veze«, od udeležbe pri nedeljski maši do moralnih drž.
- Bog v življenju ljudi ni ne na zadnjem mestu in niti pod rubriko razno. In tu se pravzaprav vse začne in konča, saj že tako ali tako živijo brez Boga.

Glede na obstoječe nezavidljivo stanje pa kljub vsemu ne smemo obupati. V vsakem času so se vedno našli ljudje, ki so razmišljali z lastno glavo in se niso pustili vpeti v kolesje javnega mnenja, medijskih manipulacij in političnih pritiskov. Takšni ljudje so prisotni tudi danes v družbi, za katero se zdi, da ne potrebuje več Boga in odrešenja. Zato tisti, ki pozna sporočilno vsebino krščanskih praznikov, lahko danes to tudi živi in jo prenaša na prihodnje rodove. Pomembno je vztrajno in dosledno živeti po krščanski veri in hkrati z veselim srcem zanjo pričevati tako, kot nam polaga na srce Jezus sam: biti sol, luč in kvas v današnjem svetu.

Vsem želim, da bi ob pogledu na domače jaslice začutili, kako nas Bog ljubi in nam želi vedno znova vliti poguma in moči, da se ne bi bali, saj je on Emanuel – Bog, ki je vedno z nami. Zahvaljimo se mu za to njegovo ljubezen in jo delimo z vsemi, ki jo iščejo in po njej hrepenijo.

Blagoslovljen in vesel božič vsem!

župnik Alojz Suban